

Raising Capacity for
Inclusive People engaged
in private sponsorship

Syllabus for training paths Greek version

This project was funded by the European Union's Asylum Migration and Integration Fund

The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.

The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΔΕ4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 1 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Απτίλιο Ορέκιο

Glocal Factory, Βερόνα, ΙΤ

GLOCAL FACTORY

iscte UNIVERSITY INSTITUTE OF LISBON

JRS

Réfugiés BIENVENUE

This project was funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund.

The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.

The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

RaCIP - Raising Capacity for Inclusive People engaged in private sponsorships

www.racip.eu

www.linkedin.com/company/racip

www.facebook.com/racipproject

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πρόγραμμα Διδασκαλίας 1. Οικογένειες φιλοξενίας

Συγγραφείς

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο (Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία)

Συμβαλλόμενα μέρη

ISCTE – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της
Λισαβόνας, PT
CVI – Consorzio Veneto Insieme, IT
Υπηρεσία Προσφύγων των Ιησουιτών
Πορτογαλίας, PT
Δήμος Ιωαννίνων, GR

Refugees Welcome Italia, IT
Réfugiés Bienvenue, FR
Second Tree, GR
SYNTHESIS Center for Research and
Education, CY

Αναφορές δημοσίευσης

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο, *Εκπαίδευση ενδιαφερόμενων μερών. Πρόγραμμα διδασκαλίας 3. Φοιτητές πανεπιστημίου*, Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία. Αυτό το πρόγραμμα διδασκαλίας είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.racip.eu

Αυτό το έγγραφο είναι ένα αποτέλεσμα του έργου RaCIP. Έχει σχεδιαστεί από την Glocal Factory και έχει αναληφθεί με την υποστήριξη όλων των εταίρων για τους σκοπούς του έργου RaCIP. Η ανάπτυξη υλικού έλαβε χώρα μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου 2021.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ	4
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ.....	5
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	5
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»	9
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.....	Errore. Il segnalibro non è definito.10
Περιεχόμενα κατάρτισης	1010
Διδακτικό υλικό, πηγές, κείμενα	1313
.....	13

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος μιας συλλογής πέντε προγραμμάτων διδασκαλίας, σχεδιασμένων για την κατάρτιση πέντε διαφορετικών ομάδων-στόχων ως επικείμενους μέντορες:

- Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν
- Τοπικές οικογένειες που υποστηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων
- Φοιτητές πανεπιστημίου
- Καθοδήγηση στην εργασία
- Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Κάθε πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει δύο ενότητες:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Η ενότητα αυτή είναι κοινή για τα πέντε προγράμματα διδασκαλίας, καθώς βοηθά στην προώθηση της απόκτησης διατομεακής γνώσης (θεωρητικά θέματα) και δεξιοτήτων (πρακτικών, μεθοδολογικών, εφαρμοσμένων θεμάτων) απαραίτητων για την οικοδόμηση και εφαρμογή οποιασδήποτε σχέσης καθοδήγησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Καλύπτει τις ανάγκες των διαφόρων στόχων: βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων ρόλων και πλαισίων των μεντόρων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων	ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Εξειδικευμένες δεξιότητες
1. Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Ζώντας μαζί: μέσα και έξω στην καθημερινή ζωή</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Πετώντας τη φωλιά</i>
2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 <i>Πρόσφυγες</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 <i>Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 <i>Ενδυνάμωση</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 <i>Αγώνας μετ' εμποδίων</i>	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Επισημαίνοντας αξίες</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Δικαιώματα και υπηρεσίες</i>
3. Φοιτητές πανεπιστημίου		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Μεταναστεύσεις</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω</i>
4. Καθοδήγηση στην εργασία		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Στη δουλειά!</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Η τσάντα με τα κόλπα</i>
5. Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Ένας προς πολλούς / πολλοί προς ένα: Όντας σε μια ομάδα</i>

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Εμπειρογνώμονας: Ένα άτομο με μεγάλη εμπειρία που φέρνει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε ένα ή περισσότερα θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, το θέμα είναι η υποδοχή και ένταξη των μεταναστών.

Εκπαιδευόμενος/η: Ο/η συμμετέχων/ουσα και αποδέκτης της εκπαίδευσης και επικείμενος/η μέντορας.

Καθοδηγούμενος/η: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λάβει καθοδηγητική υποστήριξη.

Μέντορας: Το πρόσωπο που θα υποστηρίξει ένα καθοδηγούμενο στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Οικογένεια καθοδηγούμενων: Ένα νοικοκυριό προσφύγων που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να περιλαμβάνει ανθρώπους που έφθασαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και οι οποίοι αντιμετωπίζουν τώρα μαζί τις διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που γεννήθηκαν οι γονείς τους.

Οικογένεια μεντόρων: Η οικογένεια που στηρίζει μια οικογένεια προσφύγων στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Νεοεισερχόμενος: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μάρτυρας: Ένα άτομο που αφηγείται τη δική του εμπειρία, βοηθώντας τους μαθητές να κατανοήσουν τις πραγματικές έννοιες του.

Εκπαιδευτής: Ο/η επικεφαλής του εκπαιδευτικού μαθήματος κατάρτισης. Θα είναι παρών/ουσα και ενεργός/ή σε όλες τις συναντήσεις κατάρτισης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι φοιτητές πανεπιστημίου μπορούν να αποτελέσουν βασικούς παράγοντες στη διαδικασία ένταξης των αιτούντων άσυλο και των νεοεισερχόμενων, ιδίως των μεταναστών ηλικίας 18-23 ετών. Αυτή η κατηγορία μέντορων χαρακτηρίζεται συνήθως από ευρύτητα πνεύματος και προθυμία να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις.

Η εγγύτητα της ηλικίας μπορεί επίσης να βοηθήσει τους μέντορες και τους μέντες να μοιραστούν εμπειρίες στον ελεύθερο χρόνο τους, αλλά και συλλογισμούς και σκέψεις, τόσο στην προσωπική τους πορεία ανάπτυξης όσο και σε κοινωνικά ζητήματα.

Για τους φοιτητές ανθρωπιστικών επιστημών, και ιδίως για κλάδους όπως η ανθρωπολογία, η κοινωνιολογία, η πολιτιστική διαμεσολάβηση, η κοινωνική ψυχολογία, οι εκπαιδευτικές επιστήμες, η επιστήμη της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών κ.λπ., η εμπειρία καθοδήγησης μπορεί να αποτελέσει ένα είδος πανεπιστημιακής πρακτικής άσκησης, ή τουλάχιστον μια πρακτικής εμπειρίας που συνυπάρχει με θεωρητικές σπουδές, προσφέροντας ένα συγκεκριμένο έδαφος για τη δοκιμή όσων μελετώνται.

Επιπλέον, μέσω της καθοδήγησης ενός ξένου συνομηλίκου του, ο φοιτητής αποκτά επίγνωση και ευαισθητοποίηση που μπορεί στη συνέχεια να μοιραστεί με τους συμπατριώτες του, με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση ρατσιστικών και μεροληπτικών στάσεων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Δεν απαιτούνται συγκεκριμένες γνώσεις υποβάθρου.

Προηγούμενη εμπειρία εθελοντισμού δεν απαιτείται απαραίτητα, αν και μπορεί να είναι χρήσιμη βάση για την ατομική μάθηση.

Ωστόσο, οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονται:

- κίνητρο και θετική στάση
- προσήλωση στις βασικές αξίες του έργου (υποδοχή, ένταξη, πολυπολιτισμικότητα)
- καλές δεξιότητες ακρόασης, ενσυναίσθησης, επιθυμία για αλληλεπίδραση με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς
- δέσμευση για την επίτευξη των στόχων του έργου και την υπεύθυνη υλοποίηση των δραστηριοτήτων του για την απαιτούμενη περίοδο, αναγνωρίζοντας ότι θα απαιτήσει μεγάλη επιμονή και ενέργεια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Η πρώτη ενότητα είναι η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και αποσκοπεί στην απόκτηση οριζόντιων γνώσεων (σε θεωρητικά ζητήματα) και δεξιοτήτων (σε πρακτικά, μεθοδολογικά, εφαρμοσμένα ζητήματα), ώστε να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την εφαρμογή του θεσμού του «Μέντορα».</p>	<p>Στο τέλος της Ενότητας 1, ο μέντορας θα πρέπει να έχει αποκτήσει:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Κατανόηση του πλαισίου, των μεθοδολογικών παραδοχών και των στόχων του έργου RaCIP και ικανότητα χρήσης της πλατφόρμας WIX▪ Γνώση των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Ικανότητα στοχασμού/ συλλογισμού στις ιστορίες μετανάστευσης, υποδοχής και πρώτα βήματα ένταξης▪ Κατανόηση των βασικών εννοιών της διαπολιτισμικότητας, της ενσυναίσθησης, της ενδυνάμωσης▪ Ικανότητα ακρόασης, ανάλυσης και ερμηνείας των αναγκών του καθοδηγούμενου▪ Επίγνωση των στάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν ή να αποφευχθούν για μια αποτελεσματική καθοδήγηση▪ Βασικές γνώσεις σχετικά με τις βασικές διαδικασίες για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει να απαντήσει σε κύρια ερωτήματα όπως:

- Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα θέλαμε να υποστηρίξουμε;
- Ποιο είναι το ιστορικό τους;
- Γιατί ήρθαν στην Ευρώπη;
- Ποιες οι συνθήκες διαβίωσης;
- Ποιοι είναι οι φόβοι, αλλά και οι ελπίδες και οι προσδοκίες τους;
- Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε διάλογο μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θέσεων, αναγνωρίζοντας τις διαφορές στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δύναμη;

Οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν την ποικιλία και την πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ζητημάτων: είναι ένας κόσμος γυναικών και ανδρών που, πέρα από την κοινή τους κατάσταση ως «νεοαφιχθέντες», έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και προσωπικές ιστορίες, μακριά από τα δικά μας στερεότυπα. Οι εκπαιδευόμενοι, δεν θα μάθουν μόνο να διαβάζουν αναφορές ή στατιστικά στοιχεία, αλλά πραγματικές μαρτυρίες ανθρώπων που μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Βαρύτητα θα δοθεί επίσης, στα κίνητρα των ατόμων που παρακολουθούν την εκπαίδευση και την επίγνωση τους για το ρόλο που πρόκειται να διαδραματίσουν στη διαδικασία καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Το έργο RaCIP»

- Γνωριμία συμμετεχόντων και εκπαιδευτή (παιχνίδι ή παρουσίαση σε ζευγάρια¹).
- Παρουσίαση του έργου και των στόχων του RaCIP. Θα δοθεί έμφαση στο ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό νόημα της ιδιωτικής χορηγίας ως στρατηγικής που στοχεύει, όχι μόνο στην ενίσχυση της ένταξης μεταναστών, αλλά στη συνοχή και την ευημερία των κοινοτήτων υποδοχής
- Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- Παρουσίαση της πλατφόρμας εκμάθησης WIX και του τρόπου χρήσης αυτής, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των επακόλουθων πιλοτικών εμπειριών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Τι γνωρίζουμε για τους πρόσφυγες;»

Ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με τους μετανάστες, είτε αφορά μια απλή συνάντηση ή μια έμπρακτη υποστήριξη. Θα συζητηθούν κοινές προκαταλήψεις και στερεότυπα, αρχής γενομένης από την εμπειρία των ίδιων των συμμετεχόντων.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι άνθρωποι»

Ο εκπαιδευτής αναφέρει δύο μαρτυρίες (ή μια οικογένεια, στην εκπαίδευση που αφορά τις οικογένειες μεντόρων): έναν αιτούντα άσυλο που δεν έχει λάβει ακόμη απάντηση στο αίτημά του/της για διεθνή προστασία, και έναν μετανάστη που βρίσκεται στην Ευρώπη για μερικά χρόνια και έχει ενσωματωθεί αποτελεσματικότερα στην κοινωνία υποδοχής (έχει δουλειά και κατάλυμα). Θα τους ζητηθεί να μιλήσουν για την άφιξή τους και τα πρώτα βήματα ένταξης. Στη συνέχεια θα πάρουν συνέντευξη από τους εκπαιδευόμενους. Μεταξύ των πιθανών ζητημάτων, η ευαλωτότητα συνιστάται ως σημείο εισαγωγής για τη συζήτηση ανισοτήτων ή αντιξοοτήτων όπως η ανασφάλεια, το σχετικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα, η ελλιπής δυνατότητα αντιμετώπισης και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι θα κάνουν προσθήκες σε αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

¹ Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας μαθητής λέει στον άλλο, σε όχι περισσότερο από τρία λεπτά, ορισμένες βασικές πληροφορίες για τον εαυτό του: όνομα, πόλη καταγωγής, περιοχή ή χώρα διαμονής, μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί, μελέτες σε εξέλιξη, "όποια προηγούμενη ή τρέχουσα εθελοντική ή εργασιακή δραστηριότητα. Όταν ο μαθητής Α τελειώσει την αφήγησή του στον Β, ο Β επαναλαμβάνει το ίδιο στον Α. Μετά από έξι λεπτά, ο εκπαιδευτής διακόπτει τον διάλογο και για κάθε ζευγάρι ζητά από τον Α να προλογίσει τον Β και τον Β να προλογίσει τον Α. Επειδή αυτή η αντιστροφή των ιστοριών δεν ανακοινώθηκε, ορισμένοι εκπαιδευόμενοι αναπόφευκτα ξαφνιάζονται διότι δεν έχουν ακούσει και απομνημονεύσει την παρουσίαση του συντρόφου τους με τη δέουσα προσοχή. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παρέμβει και να ενσωματώσει τα κενά στην αναφορά του «αφηρημένου» συντρόφου. Στο τέλος της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής δίνει έμφαση στο μάθημα που πρέπει να αντληθεί: σε μια σχέση καθοδήγησης, το σημείο εκκίνησης είναι η ικανότητα του μέντορα να ακούει και η προσοχή του καθοδηγούμενου.

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τρεις κύριους σχετικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι τα εσωτερικά τους κίνητρα για την καθοδήγηση.
- Να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν στη δέσμευσή τους.
- Να ενημερωθούν για συμπεριφορές που μπορεί να διευκολύνουν ή, αντίθετα, να εμποδίσουν ή να διαστρεβλώσουν τη σχέση βοήθειας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Γιατί επέλεξα να γίνω μέντορας;»

Κάθε εκπαιδευόμενος καλείται να αναλογιστεί σιωπηλά για 5 λεπτά (του επιτρέπεται να κρατά σημειώσεις) και στη συνέχεια να εκφράσει τα συναισθήματά του στους άλλους. Ο εκπαιδευτής σημειώνει στον πίνακα παρουσιάσεων τις λέξεις-κλειδιά που προκύπτουν από τις εκθέσεις. Ο εκπαιδευτής υπογραμμίζει τη σημασία των αυτοσχετιζόμενων κινήτρων (π.χ: Δεσμεύομαι γιατί με αυτήν την εμπειρία θα βοηθήσω στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς μου).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τι συμβαίνει συνήθως σε πρακτικό επίπεδο;»

Δύο εθελοντές ή επαγγελματίες εκπαιδευτές, που έχουν ήδη εμπειρία στην καθοδήγηση μεταναστών, θα προσκληθούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και το πώς βίωσαν αυτή τη σχέση σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο: τις δυσκολίες, τις επιτυχίες, τις αποτυχίες, τα διδάγματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα πάρουν συνεντεύξεις από τους δύο ειδικούς. Ο εκπαιδευτής επισημαίνει ότι, σε μια σχέση καθοδήγησης, η απογοήτευση και η αποθάρρυνση είναι πάντα προ των πυλών: γι' αυτό απαιτείται υπομονή, ανθεκτικότητα και ρεαλισμός στους μελλοντικούς μέντορες. Θα αντιμετωπιστούν επίσης τα γλωσσικά εμπόδια: ο εκπαιδευτής θα εξηγήσει πώς προσπαθούν να τα ξεπεράσουν δια της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ακολουθώντας μια προσέγγιση - στην κατεύθυνση της προοδευτικής βελτίωσης των γλωσσικών δεξιοτήτων - που δίνει βαρύτητα στις σχέσεις έναντι της μάθησης και της εφαρμογής (π.χ. στην Ιταλία, η εμπειρία του «Libera la parola», ένα ανοιχτό εργαστήριο για τη χρήση της ιταλικής γλώσσας για την οικοδόμηση σχέσεων)².

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ενσυναίσθηση»

Ένας ψυχολόγος ή/και ένας ανθρωπολόγος, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα παιχνίδι ρόλων, θα καθοδηγήσει τους μαθητές να αναλογιστούν τις συμπεριφορές που βοηθούν στη δημιουργία ή την αποδόμηση της ενσυναίσθησης μεταξύ δύο ανθρώπων. Θα αναλογιστούν πώς μπορούν να ακούν, να στηρίζουν ο ένας δίπλα στον άλλο στη σχέση καθοδήγησης, χωρίς να αλληλοσυντρίβονται, πώς να σέβονται τη σιωπή, πώς να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις και την απελπισία, πώς να χειρίζονται ψέματα ή μισές αλήθειες, πώς να ενθαρρύνουν, πώς να συζητούν χωρίς να μαλώνουν, πώς να αγκαλιάζονται χωρίς να περιορίζονται. Πρέπει να τονιστεί το σημείο ότι μια σχέση καθοδήγησης, ακόμα κι αν προκύπτει από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις στις δύσκολες ή και δραματικές συνθήκες ενός ατόμου, είναι ακόμη πιο αποτελεσματική, όταν αναπτύσσεται μέσα από στιγμές ευημερίας τόσο για τον μέντορα όσο και για τον καθοδηγούμενο.

Ο εκπαιδευτής θα προτείνει συγκεκριμένη άσκηση/δυναμική για την εκμάθηση της ενσυναίσθησης³.

Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να εμπλουτίσουν αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»

² <https://www.facebook.com/liberalaparolatrento/>

³ <https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το τρίτο κεφάλαιο στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται από κοινού την ενδυνάμωση του/της καθοδηγούμενου/νης. Απαραίτητη προϋπόθεση: η έννοια της ενδυνάμωσης ως «λεπτή ισορροπία μεταξύ ενδυνάμωσης και πατερναλισμού, ουσιαστικής υποστήριξης και καταστολής, δημιουργεί προβληματικές οπτικές». Πρέπει να γνωρίζουμε τις συνέπειες του ρόλου του «μεγάλου ευεργέτη». Όπως έχει ήδη επισημανθεί, θα πρέπει να αναγνωριστεί μια ευρύτερη αυτονομία και «εξουσία» στο δείγμα ενδιαφέροντος: «Όσο επιθυμητή και απαραίτητη ακούγεται η ενδυνάμωση των προσφύγων, των ηλικιωμένων, των εθνικών μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων ή ατόμων που έχουν υποστεί διακρίσεις, ο βαθμός ενδυνάμωσης των αποδεκτών της, θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που ο ενδυναμωμένος αντιμετωπίζει τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε καταστάσεις ενδυνάμωσης»⁴.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ενδυνάμωση: Τι σημαίνει;»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί την έννοια της «ενδυνάμωσης», την ιστορική της προέλευση (στα κινήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και την κοινότητα που εργάζεται στις ΗΠΑ), τη συνάφειά της τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ μιας σχέσης που βασίζεται στη βοήθεια, η οποία είναι κυρίως «παθητική», και μιας σχέσης που υποστηρίζει και οδηγεί τους ανθρώπους σε αυξανόμενη αυτονομία και αυτοεκτίμηση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Διερεύνηση των αναγκών και των ικανοτήτων»

Ένας εμπειρογνώμονας (άτομο με μεγάλη εμπειρία στην υποδοχή και την ένταξη μεταναστών) παρουσιάζει μέσω PowerPoint διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι πιο συχνές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή τους ζωή (γλώσσα, έγγραφα, εργασία, σπίτι, αποστολή χρημάτων στην πατρίδα του, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη, άδεια οδήγησης). Κατόπιν ακολουθεί συζήτηση.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής και ο εμπειρογνώμονας θα προτείνουν την πιο κατάλληλη προσέγγιση για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των αναγκών του καθοδηγούμενου/ ή της οικογένειας καθοδηγούμενων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε μετανάστης, όπως και οι οικογένειες μεταναστών, δεν έχουν μόνο ανάγκες αλλά διαθέτουν ικανότητες, τις οποίες ο μέντορας πρέπει να ανακαλύψει, αφού είναι η βάση για τον από κοινού σχεδιασμό μια επιτυχημένης στρατηγικής υποστήριξης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι περιοχές και τα δίκτυά τους»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι στο έργο RaCIP ο μέντορας θεωρείται ως διαμεσολαβητής στις σχέσεις ανάμεσα στο μετανάστη/ την οικογένεια καθοδηγούμενων, και το δίκτυο ανθρώπων/ οργανισμών/ υπηρεσιών υποστήριξης. Κάθε παράγοντας του δικτύου μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανάγκη διαθέτοντας τις δικές του γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Ο μέντορας καλείται να συμπεριλάβει όλους αυτούς τους παράγοντες στη σχέση καθοδήγησης: δημόσιους φορείς (ιδρύματα, φορείς και υπηρεσίες), μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. δομημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών), αλλά και άτυπες ομάδες ή άτομα του επονομαζόμενου “τέταρτου τομέα” (π.χ. τους γείτονες, συνταξιούχους με ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, δασκάλους, τεχνίτες). Στη συνέχεια, θα πρέπει

⁴Βλ. L. Weidenstedt, Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>

να προσδιοριστούν τα κρίσιμα ιδρύματα/υπηρεσίες/ενώσεις που παρέχουν υπηρεσίες στην περιοχή όπου οι μέντορες πρόκειται να υλοποιήσουν τις δραστηριότητές τους. Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα πραγματοποιήσουν δύο δραστηριότητες, είτε ατομικά ή σε μικρές ομάδες (όπως αυτοί προτιμούν) ώστε:

- Να χαρτογραφήσουν τη δική τους επικράτεια προκειμένου να εντοπίσουν τους περισσότερους δυνατούς τοπικούς παράγοντες.
- Να προγραμματίσουν δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες επιτρέπουν στον καθοδηγούμενο να συναντήσει ντόπιους και ξένους, να μιλήσει τη γλώσσα της περιοχής, να διευρύνει το δίκτυο των σχέσεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ' εμποδίων»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Η τελευταία ενότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους βασικές δεξιότητες για την υποστήριξη των μεταναστών κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, και την πρόσβαση του σε βασικές υπηρεσίες. Ο μέντορας δεν μπορεί να είναι ειδικός σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά χρειάζεται να γνωρίζει βασικές έννοιες για να μπορεί να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο και να διευκολύνει τη σχέση του/της με τις δημόσιες υπηρεσίες και υπαλλήλους αυτών (δικηγόρους, αστυνομικούς, δημόσιους υπαλλήλους σε διάφορες διοικήσεις κ.λπ. .).

Τα προς διαχείριση ζητήματα θα πρέπει να αφορούν τους ισχύοντες κανόνες και νομικές διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, καθώς τις διαδικασίες υποδοχής αλλοδαπών σε όλες τις χώρες εταίρους του RaCIP. Ένας δικηγόρος ή εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα ενημερώσει για:

- α. Τη διαδικασία για την απόκτηση ασύλου ή άλλης μορφής ανθρωπιστικής ή διεθνούς προστασίας
- β. Το καθεστώς προσωρινής και μόνιμης διαμονής
- γ. Τη χορήγηση ιθαγένειας
- δ. Τα ζητήματα στέγασης
- ε. Τη δυνατότητα εργασίας μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας
- στ. Τις ισχύουσες διατάξεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (έκτακτης ανάγκης και μη).
- ζ. Την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- η. Την οικονομική υποστήριξη αλλοδαπών που παρέχει το κράτος ή οι τοπικές αρχές.

Ο εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα πρέπει δώσει σαφή παραδείγματα, επεξηγώντας τεχνικά ζητήματα με εύκολο και κατανοητό τρόπο για όλους τους μαθητές. Ο εκπαιδευτής, υπενθυμίζοντας όσα ζητήματα προέκυψαν σε προηγούμενες συναντήσεις της ομάδας, πρέπει να εξηγήσει το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο παραπάνω «αγώνας μετ'εμποδίων» στη φυσική κατάσταση και την ψυχολογική ανθεκτικότητα των ατόμων που πρέπει να υποστηριχθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΣΥΓΚΡΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Εξειδικευμένοι στόχοι που αφορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• την ενημέρωση για το στρατηγικό ρόλο της φιλοξενίας σε οικογένειες για την ένταξη των μεταναστών• την ενημέρωση για την αμοιβαιότητα που αναπτύσσεται μεταξύ οικογένειας - οικοδεσπότη• την ενδυνάμωση της συναισθηματικότητας των μελών μιας οικογένειας• την ικανότητα για υποστήριξη των προσδοκιών και των αναγκών• την απόκτηση βασικών γνώσεων για υπηρεσίες που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο, καθώς και τους τρόπους πρόσβασης σε αυτές• την ενημέρωση για τη συμβολή των τοπικών δικτύων και το να γνωρίζει κάποιος πώς τα δημιουργήσει.	<p>Με την ολοκλήρωση της Ενότητας 2, οι μέντορες:</p> <ul style="list-style-type: none">• θα μπορούν να ελέγχουν το άγχος της «υποδοχής», καθώς θα γίνουν κατανοητές οι αναπτυσσόμενες δυναμικές της φιλοξενίας σε μια οικογένεια• θα βελτιώσουν την ικανότητα να ακούν, ώστε να αναγνωρίζουν τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες του καθοδηγούμενου (mentee), ενώ θα μπορούν να τον καθοδηγούν και να τον υποστηρίξουν με συνέπεια στην ενταξιακή του πορεία• θα βελτιώσουν οργανωτικές ικανότητες και δεξιότητές τους στην επίλυση προβλημάτων, προκειμένου να χτίζουν καθημερινά μια εποικοδομητική και εμπλουτισμένη συμβίωση και για τα δύο μέρη• θα γνωρίζουν παρεχόμενες υποστηρικτικές υπηρεσίες (γραφεία & πρόσωπα επικοινωνίας) για την ένταξη των μεταναστών στην τοπική κοινωνία• θα κατανοούν την αναπτυσσόμενη δυναμική της δικτύωσης στην τοπική κοινότητα.

Περιεχόμενα κατάρτισης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Συμβίωση: εντός και εκτός της καθημερινής ζωής» (διάρκεια: 3 ώρες)

Το Α' Κεφάλαιο της 2ης Ενότητας προσεγγίζει τη συγκατοίκηση, για να βοηθήσει τις οικογένειες να ξεπεράσουν πιθανά άγχη και ανησυχίες που αφορούν στη συνάντηση με το νέο οικοδεσπότη, στην καθημερινή οργάνωση και διαχείριση οικιακών ζητημάτων, τα οποία χρήζουν σταδιακής και αμοιβαίας προσαρμογής για την επίτευξη της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Ο διάλογος μεταξύ ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς, αρχίζει από την εγγύτητα και τις καθημερινές χειρονομίες, στοιχεία που βοηθούν και θέτουν θεμέλια για την αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη, καθώς αποτελούν συνάμα την αφετηρία και την κρίσιμη προϋπόθεση για κάθε θετική και εποικοδομητική σχέση.

Ο διάλογος και η συζήτηση με άτομα που έχουν βιώσει τα ίδια συναισθήματα, αποτελούν εξαιρετικό σημείο αναφοράς και πηγή έμπνευσης, αφού λειτουργούν υποστηρικτικά για να μην αφεθεί κάποιος ή να αποθαρρυνθεί ή να νιώσει αδύναμος. Σε προσωπικό επίπεδο, είναι αναμφίβολα πηγή παρηγοριάς και ενθάρρυνσης να γνωρίζεις ότι άλλοι άνθρωποι έχουν ήδη κάνει την ίδια επιλογή, έχουν βιώσει τα ίδια άγχη, έχουν αντιμετωπίσει και έχουν λύσει τα ίδια προβλήματα. Το μήνυμα είναι: δεν είστε μόνοι και δεν υπάρχει τίποτα ντροπιαστικό ή ντροπιαστικό στο να μοιράζεστε τους φόβους σας.

Τα ακόλουθα βήματα θα αναφέρονται στην υποστήριξη των αποτελεσμάτων δύο μελετών σχετικά με τους πρόσφυγες και τις οικογένειες υποδοχής που έχουν δημιουργηθεί για τους σκοπούς του έργου Raciρ, ως αφετηρία για περαιτέρω συζητήσεις και μάθηση (βλ. Διδακτικό υλικό, πηγές, κείμενα).

1ο ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Καλώς ήρθατε στο σπίτι!»

Ο εκπαιδευτής οργανώνει μια ομάδα εστίασης με τους εκπαιδευόμενους, προκειμένου να δημιουργήσει έναν καμβά με θέματα/καταστάσεις που θα τεθούν σε τρεις οικογένειες που έχουν ήδη βιώσει τη φιλοξενία (βλ. τρίτο βήμα της ίδιας Ενότητας 2.1). Κατά τη διάρκεια αυτού του βήματος, θα ζητηθεί από τους εκπαιδευόμενους να αναλογιστούν την έννοια της φιλοξενίας και πώς μπορούν να επιδείξουν - ειδικά σε αρχικό στάδιο - προσοχή, συμμετοχή, ενσυναίσθηση, εντός των λεπτών ορίων που δημιουργούνται ανάμεσα στη φροντίδα και την κατάλληλη διακριτικότητα. Το αρχικό καλωσόρισμα θα απευθύνεται όχι μόνο σε παιδιά και νέους που ζουν στην οικογένεια, αλλά και σε γείτονες, για να καλλιεργηθεί η κατανόηση και η εγγύτητα σε περιβάλλοντα που μπορεί να μην είναι άμεσα φιλικά.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ομάδα εστίασης, θέματα για συζήτηση.

2ο ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Από τις 8 το πρωί έως τις 10 το βράδυ: χώροι και ώρες στο σπίτι»

Η καθημερινότητα δεν αποτελείται μόνο από σκέψεις, λόγια και προθέσεις. Ζώντας μαζί, οι αμοιβαίες κουλτούρες εκφράζονται από καθημερινές πράξεις και πρακτικές, οι οποίες είναι συγκεκριμένες και απαραίτητες. Οι χειρονομίες αυτές πρέπει να εντάσσονται σε ένα πλαίσιο κοινών κανόνων. Για την οικογένεια που φιλοξενεί, σημαίνει επίσης προσαρμογή σε έναν νέο, διαφορετικό τρόπο ζωής. Απλές χειρονομίες, που πιθανώς θεωρούνται δεδομένες, μπορεί να αποτελέσουν πηγή παρεξηγήσεων. Σε πολλές περιπτώσεις, οι οικοδεσπότες δεν είναι εξοικειωμένοι με τον τοπικό τρόπο διεκπεραίωσης των βασικών οικιακών δουλειών, τις οποίες τείνουν να αναπαράγουν σύμφωνα με τα δικά τους έθιμα (π.χ. στρώσιμο κρεβατιού, πλύσιμο ρούχων, πλύσιμο ρούχων) ή χρειάζονται υποστήριξη στη χρήση της τεχνολογίας. Επομένως, είναι απαραίτητο να έχει ορισμένο βαθμό ευαισθησίας ώστε να καθοδηγεί τον καθοδηγούμενο στη διαχείριση της καθημερινής ζωής, χωρίς απότομες επιβολές ή τάση ανωτερότητας, αλλά στοχεύοντας σε μια αμοιβαία, σταδιακή προσαρμογή.

Ο εκπαιδευτής συνεπώς, θα καθοδηγήσει τους εκπαιδευόμενους στην κατεύθυνση της δημιουργίας μιας «ατζέντας» βασισμένης στα «χρονοδιαγράμματα» της καθημερινής ζωής, δίνοντας όμως ενδείξεις για τον τρόπο διαμόρφωσης των βασικών κανόνων συμβίωσης. Θέματα και προβλήματα θα συζητηθούν στο τρίτο βήμα του Κεφαλαίου 2.1.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ομάδα εστίασης, θέματα για συζήτηση.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) - «Μαζί, μπορούμε»

Τρεις οικογένειες που έχουν ήδη φιλοξενηθεί μιλούν στις νέες οικογένειες φιλοξενίας. Όπως έχει ήδη επισημανθεί στην εισαγωγή, είναι σημαντικό να αποφευχθεί οποιαδήποτε πατερναλιστική προσέγγιση, καθώς και πιθανές δυσανάλογες προσδοκίες των οικογενειών. Τα δύο αυτά θέματα, μαζί με τις συγκρούσεις που μπορεί να προκύψουν – λόγω αμοιβαίων παρεξηγήσεων – θα εξεταστούν και θα συζητηθούν, αρχής γενομένης από την εξειδικευμένη εμπειρία των οικογενειών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση: γενική εισαγωγή και συζήτηση με βάση τις εισροές και τα θέματα από τα βήματα 1 και 2 του Κεφαλαίου 2.1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Φεύγοντας από το σπίτι» (διάρκεια: 3 ώρες)

Όπως έχουμε ήδη τονίσει, η υποστήριξη της οικογένειας που φιλοξενεί είναι κρίσιμο σημείο στη διαδικασία ένταξης των μεταναστών από όλες τις οπτικές: υπέρβαση εμποδίων και φραγμών, υποστήριξη της αναγνώρισης δικαιωμάτων (έγγραφα, δικαίωμα στην υγεία κ.λπ.), εισαγωγή στην τοπική κουλτούρα, ενίσχυση των σχέσεων με την τοπική κοινότητα.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξεταστούν – από συγκεκριμένη σκοπιά – οι πτυχές της ζωής των μεταναστών που αφορούν στις εκτός σπιτιού σχέσεις τους. Θα εξεταστεί τόσο η πρόσβαση σε φορείς και βασικές υπηρεσίες, όσο και ζητήματα που είναι αναγκαία για την ολοκλήρωση των βημάτων προς την αυτονομία τους (π.χ. αναζήτηση εργασίας και στέγασης). Ειδικότερα, θα δοθεί έμφαση στις διασυνδέσεις με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τους κοινωνικούς λειτουργούς σε τοπικό επίπεδο.

1ο ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ο κόσμος έξω: Εγώ χρειάζομαι...»

Σε αυτό το βήμα θα εξεταστούν τα κύρια πρακτικά εμπόδια, λειτουργικά και γραφειοκρατικά, που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες κατά τη διαδικασία αυτονόμησης, που έχουν προηγουμένως αναφερθεί στο Κεφάλαιο 1.4. Ο εκπαιδευτής θα προετοιμάσει μια σειρά από προσομοιώσεις, παρουσιάζοντας τυπικές καταστάσεις: οι εκπαιδευόμενοι θα εντοπίσουν τις ανάγκες, προτείνοντας και σκιαγραφώντας επόμενα βήματα και λύσεις.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Άσκηση, συζήτηση και ώρα ερωτήσεων

2ο ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ο κόσμος έξω: σχέσεις»

Η οικογένεια είναι ο πυρήνας μιας κοινότητας που δεν περικλείεται από τον εαυτό της, αλλά είναι με τη σειρά της η γέφυρα προς την ευρύτερη κοινότητα: πρωτίστως το γονικό δίκτυο, το οποίο - ως ομόκεντροι κύκλοι - εκτείνεται σε ένα ευρύτερο δίκτυο σχέσεων: φίλοι, συνάδελφοι, γείτονες, σύλλογοι, κοινωνία των πολιτών. Στόχος είναι να δημιουργηθούν εκτός σπιτιού, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, η εγγύτητα και οι φιλικές σχέσεις που αυθόρμητα προκύπτει εντός της οικογένειας.

Ο εκπαιδευτής θα βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να εντοπίσουν, να “επανα - δημιουργήσουν” το δικό τους δίκτυο και στη συνέχεια να συζητήσουν όλοι μαζί ποια τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του. Θα εξεταστεί επίσης το μοίρασμα του ελεύθερου χρόνου με τους μετανάστες και θα μεταφερθούν εμπειρίες συμμετοχής στην κοινωνική ζωή της χώρας υποδοχής, ευελπιστώντας δια της χρήσης άμεσων μαρτυριών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ομάδα εστίασης, σύνολο ερωτήσεων που θα τεθούν στο τρίτο βήμα του Κεφαλαίου 2.2.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) - "Αυτό κάναμε εμείς"

Τρεις οικογένειες που έχουν ήδη φιλοξενηθεί μιλούν στις νέες οικογένειες φιλοξενίας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση: γενική εισαγωγή και συζήτηση με οδηγό αναφοράς το 2ο βήμα του Κεφαλαίου 2.2.

Τα τελευταία 30 λεπτά του Κεφαλαίου 2.2. είναι αφιερωμένο στην εκ του σύνεγγυς αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Οι συναντήσεις ολοκληρώνονται με πρακτικές ενδείξεις για την έναρξη των μονοπατιών καθοδήγησης (WP6) και το συνεχιζόμενο σύστημα υποστήριξης/κατάρτισης που θα παρέχουν οι Εταίροι του έργου στους μέντορες κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους μαζί με τους μετανάστες.

Αξιολόγηση

Η μαθησιακή αξιολόγηση λαμβάνει κυρίως τη μορφή της αυτοαξιολόγησης. Κάθε εκπαιδευόμενος θα πρέπει να ετοιμάσει μια γραπτή έκθεση απαντώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις εντός δύο εβδομάδων μετά τη διεξαγωγή της τελευταίας συνάντησης:

- Πώς και σε ποιο βαθμό η εκπαίδευση με βοήθησε να γνωρίζω περισσότερα για τους μετανάστες και την ένταξή τους;
- Πώς θα σχεδιάσω και θα αναπτύξω μια σχέση ενσυναίσθησης και ενδυνάμωσης με τον καθοδηγούμενο που θα μου ανατεθεί;
- Πώς θα σχεδιάσω το πλάνο συμβίωσης με τον καθοδηγούμενο μου;
- Πώς νομίζω ότι θα μπορούσα να τον βοηθήσω να ενσωματωθεί στο κοινωνικό μου δίκτυο;

Οι αναφορές θα αποσταλούν στον εκπαιδευτή, ο οποίος θα επικοινωνήσει με κάθε εκπαιδευόμενο για να παράσχει τα σχόλιά του και ενδεχομένως να εμβαθύνει μαζί του/της πτυχές και θέματα που χρειάζονται περαιτέρω διευκρινίσεις.

Διδακτικό υλικό, πηγές, κείμενα

- Mateus, S., D. Santa-Marta, J. P. Pereira, M. Clemente & T. Seabra (2021). *Private Sponsorship and community-based integration: The PAR example and other good practices* (Paper for RaCIP Project). Lisbon: Iscte-Instituto Universitário de Lisboa, https://www.racip.eu/files/ugd/6edbd8_aae16e97fa9249e99272400b3e14265e.pdf
- Refugees Welcome, *Chi sono i rifugiati e le rifugiate?* https://docs.google.com/presentation/d/1_uBAxwgW7Pnl75Kef1Dmh79nPbB FhfAV/edit#slide=id.p21

- EURITA, *Mentoring Refugees. A handbook for volunteers*, 2019, download at https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mentoring-refugees-handbook-volunteers_en
- On mentorship <https://www.togetherplatform.com/handbook/mentor>, <https://www.togetherplatform.com/resources>
- Refugees Welcome, *Formazione per nuove famiglie accoglienti*, https://docs.google.com/presentation/d/1siiiN1c-L_tu46PkN_AUrWJLu_Fcl-X94/edit#slide=id.p1
- For relevant information on family-oriented integration: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/making-integration-work_9789264279520-en#page7; and https://www.researchgate.net/profile/Encarnacion-La-Spina/publication/332767189_Goodbad_migrant_families_and_their_integration_in_the_European_Union/links/5cc8cb8d299bf120978b656b/Good-bad-migrant-families-and-their-integration-in-the-European-Union.pdf
- A.E. Biolo, G. Baracco, C. Quaranta, A. Claes, *Guide on successful community and family-based integration of refugees*, Racip, www.racip.eu
- *Preliminary analysis on experiences of family-based integration refugees*, www.racip.eu
- *Summary report on Refugees Welcome experiences - Desk Research*, www.racip.eu
- Bonora, N. (2011). Donne migranti, protagoniste attive nei processi di trasformazione. *Ricerche Di Pedagogia E Didattica. Journal of Theories and Research in Education*, 6(1). <https://doi.org/10.6092/issn.1970-2221/2235>
- On interpersonal relationships, see C. Kallahan, *Anti-racism resource guide*, <https://www.elon.edu/u/service-learning/wp-content/uploads/sites/519/2020/07/Anti-Racism-Resource-Guide.pdf>
- A mainstreaming/institutional perspective, useful for the designing of intercultural learning approaches O. Nestian Sandu, N. Lyamouri-Bajja, *T-KIT 4. Intercultural learning*, Council of Europe, 2018 <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>
- Theoretical notions on empathy: Raatikainen, E., Rauhala, L. A., & Mäenpää, S. (2021). *An educational intervention focused on teaching Qualified Empathy to social work students in Finland*. *Journal of Applied Research in Higher Education*.
- On empowerment, see L. Weidenstedt, *Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers*, SAGE, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>
- I. Castiglioni, *La comunicazione interculturale. Competenze e pratiche*, Carocci, 2005
- R. Cameron, J.L. Harrison, *The interrelatedness of formal, non-formal and informal learning*, 2012, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000165.pdf>
- S. Elaine Eaton, *Formal, Non-formal and Informal Learning: What Are the Differences?*, 2010, https://www.researchgate.net/publication/236222254_Formal_non-formal_and_informal_learning_What_are_the_differences
- A good example of a guide in a friendship fostering programme <https://www.hostnation.org.uk/guide.pdf>
- Icebreakers and group activities, <https://www.sessionlab.com/blog/icebreaker-games/>

<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/icebreaker-ideas-for-small-groups>

<https://www.tinypulse.com/blog/sk-work-icebreaker-games>

- Group activities ideas to foster empathy

<https://www.ashoka.org/media/23588/download>

<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΔΕ4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΤΟΠΙΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΣ ΠΟΥ ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Απίλιο Ορέκιο
Glocal Factory, Βερόνα, ΙΤ

This project was funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund.
The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.
The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

RaCIP - Raising Capacity for Inclusive People engaged in private sponsorships

www.racip.eu

www.linkedin.com/company/racip

www.facebook.com/racipproject

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πρόγραμμα Διδασκαλίας 2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν οικογένειες προσφύγων

Συγγραφείς

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Ατίλιο Ορέκιο (Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία)

Συμβαλλόμενα μέρη

ISCTE – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της
Λισαβόνας, PT
CVI – Consorzio Veneto Insieme, IT
Υπηρεσία Προσφύγων των Ιησουιτών
Πορτογαλίας, PT
Δήμος Ιωαννίνων, GR

Refugees Welcome Italia, IT
Réfugiés Bienvenue, FR
Second Tree, GR
SYNTHESIS Center for Research and
Education, CY

Αναφορές δημοσίευσης

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Ατίλιο Ορέκιο, *Εκπαίδευση ενδιαφερόμενων μερών. Πρόγραμμα διδασκαλίας 3. Φοιτητές πανεπιστημίου*, Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία. Αυτό το πρόγραμμα διδασκαλίας είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.racip.eu

Αυτό το έγγραφο είναι ένα αποτέλεσμα του έργου RaCIP. Έχει σχεδιαστεί από την Glocal Factory και έχει αναληφθεί με την υποστήριξη όλων των εταίρων για τους σκοπούς του έργου RaCIP. Η ανάπτυξη υλικού έλαβε χώρα μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου 2021.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Προϋποθέσεις	5
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	6
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	6
Περιεχόμενο εκπαίδευσης.....	6
Κεφάλαιο 1.1. Πρόσφυγες	6
Κεφάλαιο 1.2. Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος	7
Κεφάλαιο 1.3. Ενδυνάμωση	8
Κεφάλαιο 1.4. Αγώνας μετ'εμποδίων	9
ΕΝΟΤΗΤΑ 2. ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	10
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	10
Περιεχόμενο εκπαίδευσης.....	11
Κεφάλαιο 2.1. Επισήμανση αξιών	11
Κεφάλαιο 2.2. Δικαιώματα και υπηρεσίες.....	13
Αξιολόγηση.....	14
Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα	15

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος μιας συλλογής πέντε προγραμμάτων διδασκαλίας, σχεδιασμένων για την κατάρτιση πέντε διαφορετικών ομάδων-στόχος ως ενδεχόμενους μέντορες:

- Οικογένειες που φιλοξενούν
- Τοπικές οικογένειες που υποστηρίζουν οικογένειες προσφύγων
- Φοιτητές πανεπιστημίου
- Καθοδηγητές εργασίας/μέντορες
- Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Κάθε πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει δύο ενότητες:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Η ενότητα αυτή είναι κοινή για τα πέντε προγράμματα διδασκαλίας, καθώς βοηθά στην προώθηση της απόκτησης διατομεακής γνώσης (θεωρητικά θέματα) και δεξιοτήτων (πρακτικών, μεθοδολογικών, εφαρμοσμένων θεμάτων) απαραίτητων για την οικοδόμηση και εφαρμογή οποιασδήποτε σχέσης καθοδήγησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Καλύπτει τις ανάγκες των διαφόρων στόχων: Βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων ρόλων και πλαισίων των μέντορων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων	ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Εξειδικευμένες δεξιότητες
1. Οικογένειες που φιλοξενούν	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 Πρόσφυγες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 Ενδυνάμωση ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 Αγώνας μετ'εμποδίων	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Ζώντας μαζί: Μέσα και έξω στην καθημερινή ζωή ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Πετώντας από τη φωλιά
2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Επισημαίνοντας αξίες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Δικαιώματα και υπηρεσίες
3. Φοιτητές πανεπιστημίου		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Μεταναστεύσεις ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω
4. Καθοδηγητές εργασίας/ μέντορες		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Στη δουλειά! ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Η τσάντα με τα κόλπα
5. Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Ένας προς πολλούς / πολλοί προς ένα: Όντας σε μια ομάδα

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Εμπειρογνώμονας: Ένα άτομο με μεγάλη εμπειρία που φέρνει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε ένα ή περισσότερα θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, το θέμα είναι η υποδοχή και ένταξη των μεταναστών.

Εκπαιδευόμενος/η: Ο/η συμμετέχων/ουσα και αποδέκτης της εκπαίδευσης και επικείμενος/η μέντορας.

Καθοδηγούμενος/η: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λάβει καθοδηγητική υποστήριξη.

Μέντορας: Το πρόσωπο που θα υποστηρίξει ένα καθοδηγούμενο στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Οικογένεια καθοδηγούμενων: Ένα νοικοκυριό προσφύγων που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να περιλαμβάνει ανθρώπους που έφθασαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και οι οποίοι αντιμετωπίζουν τώρα μαζί τις διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που γεννήθηκαν οι γονείς τους.

Οικογένεια μεντόρων: Η οικογένεια που στηρίζει μια οικογένεια προσφύγων στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Νεοεισερχόμενος: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μάρτυρας: Ένα άτομο που αφηγείται τη δική του εμπειρία, βοηθώντας τους μαθητές να κατανοήσουν τις πραγματικές έννοιες του.

Εκπαιδευτής: Ο/η επικεφαλής του εκπαιδευτικού μαθήματος κατάρτισης. Θα είναι παρών/ουσα και ενεργός/ή σε όλες τις συναντήσεις κατάρτισης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινωνική ένταξη μιας οικογένειας προσφύγων, σε σύγκριση με εκείνη ενός μόνο πρόσφυγα, παρουσιάζει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, δυνατότητες και προκλήσεις.

Οι διαδικασίες ενσωμάτωσης προσανατολισμένες στην οικογένεια είναι διαφορετικές από τις μεμονωμένες. Η έννοια της οικογένειας περιλαμβάνει κατηγορίες με βάση τον ευρωκεντρικό ετεροκανονικό πυρηνικό ορισμό της οικογένειας: ζευγάρια του ίδιου φύλου, πολιτικός γάμος ή σύμφωνα συμβίωσης, και άλλες οικογενειακές διαμορφώσεις που μπορεί να περιλαμβάνουν αδέρφια, θείες, θείους, ξαδέρφια και πολλές γενιές ή συντρόφους. Τα παιδιά μπορεί μερικές φορές να θεωρούνται ανεξάρτητοι ενήλικες σε μια συγκεκριμένη ηλικία, γεγονός που μπορεί να μην αντιστοιχεί στον τρόπο με τον οποίο όλοι οι πολίτισμοί υποδοχής ή προέλευσης θεωρούν τη μετάβαση των παιδιών στην ενηλικίωση. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί ένας πιο περιεκτικός ορισμός της οικογένειας, ώστε να αποφευχθούν τα στερεότυπα γύρω από πιο «παραδοσιακές» οικογένειες προσφύγων ή ο κίνδυνος τοποθέτησης διαφορετικών οικογενειακών αντιλήψεων σε μια γραμμή εξέλιξης όπου ορισμένες οικογενειακές διευθετήσεις μπορούν να θεωρηθούν ως οπισθοδρομικές, κάτι που δεν είναι επιθυμητό¹.

Σε γενικές γραμμές, η οικογένεια έχει δύο σημαντικές δυνάμεις:

1. Τη συναισθηματική υποστήριξη που μπορούν να παράσχουν και να λάβουν τα μέλη της οικογένειας των «νεοεισερχόμενοι» από τα άλλα μέλη της οικογένειας (σε αντίθεση με την μοναξιά που μπορεί δυστυχώς να χαρακτηρίσει την κατάσταση των μεμονωμένων προσφύγων).
2. Το μεγαλύτερο εύρος ερεθισμάτων και γνώσεων σχετικά με το τοπικό πλαίσιο που μπορούν να ανταλλάσσονται και να μοιράζονται σε καθημερινή βάση εντός του οικογενειακού πλαισίου.

Οι οικογένειες των μεταναστών έχουν μελετηθεί καθώς προσαρμόζονται στο νέο τους πλαίσιο: Αυτό συνεπάγεται επαναπροσδιορισμό των ρόλων και των ικανοτήτων των γονέων, καθώς και επανεξέταση των καθημερινών ρουτινών και των συμβολικών εννοιών που αποδίδονται σε τελετουργίες που βιώνουν σε περιβάλλοντα μακριά από το πού γεννήθηκαν οι μετανάστες. Διαπιστώνουν επίσης, στις χώρες που τους φιλοξενούν, έλλειψη αυτονομίας και ιδιωτικότητας, και δυσκολίες στη διατήρηση των οικογενειακών ευθυνών και ρόλων. Επίσης, οι οικογένειες είναι διαφορετικές, οπότε υπάρχει ανάγκη ευαισθητοποίησης σχετικά

¹ More relevant information: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/making-integration-work_9789264279520-en#page7; and https://www.researchgate.net/profile/Encarnacion-La-Spina/publication/332767189_Goodbad_migrant_families_and_their_integration_in_the_European_Union/inks/5cc8cb8d299bf120978b656b/Good-bad-migrant-families-and-their-integration-in-the-European-Union.pdf

με τη διαφορετικότητα και τη διατομεακή προσέγγιση στις προσεγγίσεις με τις οικογένειες.

Ένας κίνδυνος είναι ότι η οικογένεια των προσφύγων, νιώθοντας αυτάρκης, θα παραδοθεί ή θα περιορίσει το άνοιγμα της σε οικογένειες της ίδιας εθνοτικής ομάδας, παραμένοντας έτσι απομονωμένη από την υπόλοιπη τοπική κοινότητα. Ο κίνδυνος αυτός είναι μεγαλύτερος για τα ενήλικα και τα μεγαλύτερα μέλη της οικογένειας των προσφύγων, καθώς τα παιδιά και οι νέοι που φοιτούν στο σχολείο είναι πιο πιθανό να έρχονται συνεχώς αντιμέτωποι με άλλες ιδέες, συνήθειες και συμπεριφορές.

Επομένως, μακροπρόθεσμα, στην πορεία προς την ένταξη μιας οικογένειας προσφύγων, μια σχέση με έναν οικογενειακό μέντορα, ο οποίος συνοδεύει την οικογένεια σε δύο ξεχωριστές αλλά αλληλένδετες διαστάσεις, θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα ακόλουθα:

1. Η πρώτη βοήθεια, η οποία είναι πρακτική, είναι η πλήρης πρόσβαση στα δικαιώματα και τις υπηρεσίες που προσφέρει η τοπική και εθνική κοινότητα υποδοχής.
2. Η δεύτερη βοήθεια, η οποία είναι ψυχολογική και πολιτιστική, είναι η γνώση και η κατανόηση του συστήματος αξιών, κανόνων, εννοιών και συμπεριφορών της κοινωνίας στην οποία ζουν τώρα οι πρόσφυγες.

Μια τέτοια διαδικασία καθοδήγησης μπορεί να εμπλουτίσει σε μεγάλο βαθμό την τοπική οικογένεια, που υποστηρίζεται, τόσο πολιτιστικά όσο και ψυχολογικά (με αύξηση της ακρόασης, της ενσυναίσθησης και της αλληλεγγύης) και πνευματικά (δηλαδή της «αίσθησης της ζωής»).

Προαπαιτούμενα

Δεν αναφέρονται υποχρεωτικές προϋποθέσεις και δεν ζητούνται συγκεκριμένες γενικές γνώσεις.

Ωστόσο, οι εκπαιδευόμενοι είναι απαραίτητο να έχουν:

1. Κίνητρο και θετική στάση
2. Ενστερνίζονται τις βασικές αξίες του έργου (υποδοχή, ενσωμάτωση, πολυπολιτισμικότητα)
3. Καλές δεξιότητες ακρόασης, ενσυναίσθηση, επιθυμία να αλληλεπιδράσουν με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς
4. Δέσμευση για την επίτευξη των στόχων του έργου και για την υπεύθυνη υλοποίηση των δραστηριοτήτων του για την απαιτούμενη περίοδο, γνωρίζοντας ότι θα απαιτήσει μεγάλη επιμονή και ενέργεια.

Η οικογένεια-μέντορας πρέπει να είναι οικογένεια:

1. Καλά ενσωματωμένη στο τοπικό πλαίσιο·
2. Με ενσυναίσθηση και περιέργεια για άλλους ανθρώπους και πολιτισμούς, κατά συνέπεια μη επικριτική.

3. Που μπορεί να διαθέσει ορισμένο αριθμό ωρών κάθε μήνα για να συναντήσει την οικογένεια των προσφύγων και να πραγματοποιήσει μαζί της δραστηριότητες «ελεύθερου χρόνου».

Η παρουσία παιδιών δεν είναι απαραίτητη, αλλά μπορεί να είναι σημαντική για τη διευκόλυνση του διαλόγου και της συνοδείας με την οικογένεια των προσφύγων, η οποία συνήθως χαρακτηρίζεται από την παρουσία παιδιών και εφήβων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Η πρώτη ενότητα είναι η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και αποσκοπεί στην απόκτηση οριζόντιων γνώσεων (σε θεωρητικά ζητήματα) και δεξιοτήτων (σε πρακτικά, μεθοδολογικά, εφαρμοσμένα ζητήματα), ώστε να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την εφαρμογή του θεσμού του «Μέντορα».</p>	<p>Στο τέλος της Ενότητας 1, ο μέντορας θα πρέπει να έχει αποκτήσει:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Κατανόηση του πλαισίου, των μεθοδολογικών παραδοχών και των στόχων του έργου RaCIP και ικανότητα χρήσης της πλατφόρμας WIX▪ Γνώση των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Ικανότητα στοχασμού/ συλλογισμού στις ιστορίες μετανάστευσης, υποδοχής και πρώτα βήματα ένταξης▪ Κατανόηση των βασικών εννοιών της διαπολιτισμικότητας, της ενσυναίσθησης, της ενδυνάμωσης▪ Ικανότητα ακρόασης, ανάλυσης και ερμηνείας των αναγκών του καθοδηγούμενου▪ Επίγνωση των στάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν ή να αποφευχθούν για μια αποτελεσματική καθοδήγηση▪ Βασικές γνώσεις σχετικά με τις βασικές διαδικασίες για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει να απαντήσει σε κύρια ερωτήματα όπως:

- Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα θέλαμε να υποστηρίξουμε;
- Ποιο είναι το ιστορικό τους;
- Γιατί ήρθαν στην Ευρώπη;
- Ποιες οι συνθήκες διαβίωσης;
- Ποιοι είναι οι φόβοι, αλλά και οι ελπίδες και οι προσδοκίες τους;
- Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε διάλογο μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θέσεων, αναγνωρίζοντας τις διαφορές στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δύναμη;

Οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν την ποικιλία και την πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ζητημάτων: είναι ένας κόσμος γυναικών και ανδρών που, πέρα από την κοινή τους κατάσταση ως «νεοαφιχθέντες», έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και προσωπικές ιστορίες, μακριά από τα δικά μας στερεότυπα. Οι εκπαιδευόμενοι, δεν θα μάθουν μόνο να διαβάζουν αναφορές ή στατιστικά στοιχεία, αλλά πραγματικές μαρτυρίες ανθρώπων που μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Βαρύτητα θα δοθεί επίσης, στα κίνητρα των ατόμων που παρακολουθούν την εκπαίδευση και την επίγνωση τους για το ρόλο που πρόκειται να διαδραματίσουν στη διαδικασία καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Το έργο RaCIP»

- Γνωριμία συμμετεχόντων και εκπαιδευτή (παιχνίδι ή παρουσίαση σε ζευγάρια²).
- Παρουσίαση του έργου και των στόχων του RaCIP. Θα δοθεί έμφαση στο ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό νόημα της ιδιωτικής χορηγίας ως στρατηγικής που στοχεύει, όχι μόνο στην ενίσχυση της ένταξης μεταναστών, αλλά στη συνοχή και την ευημερία των κοινοτήτων υποδοχής
- Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- Παρουσίαση της πλατφόρμας εκμάθησης WIX και του τρόπου χρήσης αυτής, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των επακόλουθων πιλοτικών εμπειριών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Τι γνωρίζουμε για τους πρόσφυγες;»

Ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με τους μετανάστες, είτε αφορά μια απλή συνάντηση ή μια έμπρακτη υποστήριξη.

² Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας μαθητής λέει στον άλλο, σε όχι περισσότερο από τρία λεπτά, ορισμένες βασικές πληροφορίες για τον εαυτό του: όνομα, πόλη καταγωγής, περιοχή ή χώρα διαμονής, μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί, μελέτες σε εξέλιξη, "όποια προηγούμενη ή τρέχουσα εθελοντική ή εργασιακή δραστηριότητα. Όταν ο μαθητής Α τελειώσει την αφήγησή του στον Β, ο Β επαναλαμβάνει το ίδιο στον Α. Μετά από έξι λεπτά, ο εκπαιδευτής διακόπτει τον διάλογο και για κάθε ζευγάρι ζητά από τον Α να προλογίσει τον Β και τον Β να προλογίσει τον Α. Επειδή αυτή η αντιστροφή των ιστοριών δεν ανακοινώθηκε, ορισμένοι εκπαιδευόμενοι αναπόφευκτα ξαφνιάζονται διότι δεν έχουν ακούσει και απομνημονεύσει την παρουσίαση του συντρόφου τους με τη δέουσα προσοχή. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παρέμβει και να ενσωματώσει τα κενά στην αναφορά του «αφηρημένου» συντρόφου. Στο τέλος της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής δίνει έμφαση στο μάθημα που πρέπει να αντληθεί: σε μια σχέση καθοδήγησης, το σημείο εκκίνησης είναι η ικανότητα του μέντορα να ακούει και η προσοχή του καθοδηγούμενου.

Θα συζητηθούν κοινές προκαταλήψεις και στερεότυπα, αρχής γενομένης από την εμπειρία των ίδιων των συμμετεχόντων.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι άνθρωποι»

Ο εκπαιδευτής αναφέρει δύο μαρτυρίες (ή μια οικογένεια, στην εκπαίδευση που αφορά τις οικογένειες μεντόρων): έναν αιτούντα άσυλο που δεν έχει λάβει ακόμη απάντηση στο αίτημά του/της για διεθνή προστασία, και έναν μετανάστη που βρίσκεται στην Ευρώπη για μερικά χρόνια και έχει ενσωματωθεί αποτελεσματικότερα στην κοινωνία υποδοχής (έχει δουλειά και κατάλυμα). Θα τους ζητηθεί να μιλήσουν για την άφιξή τους και τα πρώτα βήματα ένταξης. Στη συνέχεια θα πάρουν συνέντευξη από τους εκπαιδευόμενους. Μεταξύ των πιθανών ζητημάτων, η ευαλωτότητα συνιστάται ως σημείο εισαγωγής για τη συζήτηση ανισοτήτων ή αντιξοοτήτων όπως η ανασφάλεια, το σχετικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα, η ελλιπής δυνατότητα αντιμετώπισης και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι θα κάνουν προσθήκες σε αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τρεις κύριους σχετικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι τα εσωτερικά τους κίνητρα για την καθοδήγηση.
- Να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν στη δέσμευσή τους.
- Να ενημερωθούν για συμπεριφορές που μπορεί να διευκολύνουν ή, αντίθετα, να εμποδίσουν ή να διαστρεβλώσουν τη σχέση βοήθειας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Γιατί επέλεξα να γίνω μέντορας;»

Κάθε εκπαιδευόμενος καλείται να αναλογιστεί σιωπηλά για 5 λεπτά (του επιτρέπεται να κρατά σημειώσεις) και στη συνέχεια να εκφράσει τα συναισθήματά του στους άλλους. Ο εκπαιδευτής σημειώνει στον πίνακα παρουσιάσεων τις λέξεις-κλειδιά που προκύπτουν από τις εκθέσεις. Ο εκπαιδευτής υπογραμμίζει τη σημασία των αυτοσχετιζόμενων κινήτρων (π.χ: Δεσμεύομαι γιατί με αυτήν την εμπειρία θα βοηθήσω στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς μου).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τι συμβαίνει συνήθως σε πρακτικό επίπεδο;»

Δύο εθελοντές ή επαγγελματίες εκπαιδευτές, που έχουν ήδη εμπειρία στην καθοδήγηση μεταναστών, θα προσκληθούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και το πώς βίωσαν αυτή τη σχέση σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο: τις δυσκολίες, τις επιτυχίες, τις αποτυχίες, τα διδάγματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα πάρουν συνεντεύξεις από τους δύο ειδικούς. Ο εκπαιδευτής επισημαίνει ότι, σε μια σχέση καθοδήγησης, η απογοήτευση και η αποθάρρυνση είναι πάντα προ των πυλών: γι' αυτό απαιτείται υπομονή, ανθεκτικότητα και ρεαλισμός στους μελλοντικούς μέντορες. Θα αντιμετωπιστούν επίσης τα γλωσσικά εμπόδια: ο εκπαιδευτής θα εξηγήσει πώς προσπαθούν να τα ξεπεράσουν δια της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ακολουθώντας μια προσέγγιση - στην κατεύθυνση της προοδευτικής βελτίωσης των γλωσσικών

δεξιοτήτων - που δίνει βαρύτητα στις σχέσεις έναντι της μάθησης και της εφαρμογής (π.χ. στην Ιταλία, η εμπειρία του «Libera la parola», ένα ανοιχτό εργαστήριο για τη χρήση της ιταλικής γλώσσας για την οικοδόμηση σχέσεων)³.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ενσυναίσθηση»

Ένας ψυχολόγος ή/και ένας ανθρωπολόγος, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα παιχνίδι ρόλων, θα καθοδηγήσει τους μαθητές να αναλογιστούν τις συμπεριφορές που βοηθούν στη δημιουργία ή την αποδόμηση της ενσυναίσθησης μεταξύ δύο ανθρώπων. Θα αναλογιστούν πώς μπορούν να ακούν, να στηρίζουν ο ένας δίπλα στον άλλο στη σχέση καθοδήγησης, χωρίς να αλληλοσυντρίβονται, πώς να σέβονται τη σιωπή, πώς να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις και την απελπισία, πώς να χειρίζονται φέματα ή μισές αλήθειες, πώς να ενθαρρύνουν, πώς να συζητούν χωρίς να μαλώνουν, πώς να αγκαλιάζονται χωρίς να περιορίζονται. Πρέπει να τονιστεί το σημείο ότι μια σχέση καθοδήγησης, ακόμα κι αν προκύπτει από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις στις δύσκολες ή και δραματικές συνθήκες ενός ατόμου, είναι ακόμη πιο αποτελεσματική, όταν αναπτύσσεται μέσα από στιγμές ευημερίας τόσο για τον μέντορα όσο και για τον καθοδηγούμενο.

Ο εκπαιδευτής θα προτείνει συγκεκριμένη άσκηση/δυναμική για την εκμάθηση της ενσυναίσθησης⁴³.

Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να εμπλουτίσουν αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το τρίτο κεφάλαιο στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται από κοινού την ενδυνάμωση του/της καθοδηγούμενου/νης. Απαραίτητη προϋπόθεση: η έννοια της ενδυνάμωσης ως «λεπτή ισορροπία μεταξύ ενδυνάμωσης και πατερναλισμού, ουσιαστικής υποστήριξης και καταστολής, δημιουργεί προβληματικές οπτικές». Πρέπει να γνωρίζουμε τις συνέπειες του ρόλου του «μεγάλου ευεργέτη». Όπως έχει ήδη επισημανθεί, θα πρέπει να αναγνωριστεί μια ευρύτερη αυτονομία και «εξουσία» στο δείγμα ενδιαφέροντος: «Όσο επιθυμητή και απαραίτητη ακούγεται η ενδυνάμωση των προσφύγων, των ηλικιωμένων, των εθνικών μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων ή ατόμων που έχουν υποστεί διακρίσεις, ο βαθμός ενδυνάμωσης των αποδεκτών της, θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που ο ενδυναμωμένος αντιμετωπίζει τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε καταστάσεις ενδυνάμωσης»⁵.

³ <https://www.facebook.com/liberalaparolatrento/>

⁴ <https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

⁵Bl. L. Weidenstedt, Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ενδυνάμωση: Τι σημαίνει;»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί την έννοια της «ενδυνάμωσης», την ιστορική της προέλευση (στα κινήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και την κοινότητα που εργάζεται στις ΗΠΑ), τη συνάφειά της τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ μιας σχέσης που βασίζεται στη βοήθεια, η οποία είναι κυρίως «παθητική», και μιας σχέσης που υποστηρίζει και οδηγεί τους ανθρώπους σε αυξανόμενη αυτονομία και αυτοεκτίμηση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Διερεύνηση των αναγκών και των ικανοτήτων»

Ένας εμπειρογνώμονας (άτομο με μεγάλη εμπειρία στην υποδοχή και την ένταξη μεταναστών) παρουσιάζει μέσω Powerpoint διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι πιο συχνές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή τους ζωή (γλώσσα, έγγραφα, εργασία, σπίτι, αποστολή χρημάτων στην πατρίδα του, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη, άδεια οδήγησης). Κατόπιν ακολουθεί συζήτηση.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής και ο εμπειρογνώμονας θα προτείνουν την πιο κατάλληλη προσέγγιση για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των αναγκών του καθοδηγούμενου/ ή της οικογένειας καθοδηγούμενων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε μετανάστης, όπως και οι οικογένειες μεταναστών, δεν έχουν μόνο ανάγκες αλλά διαθέτουν ικανότητες, τις οποίες ο μέντορας πρέπει να ανακαλύψει, αφού είναι η βάση για τον από κοινού σχεδιασμό μια επιτυχημένης στρατηγικής υποστήριξης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι περιοχές και τα δίκτυά τους»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι στο έργο RaCIP ο μέντορας θεωρείται ως διαμεσολαβητής στις σχέσεις ανάμεσα στο μετανάστη/ την οικογένεια καθοδηγούμενων, και το δίκτυο ανθρώπων/ οργανισμών/ υπηρεσιών υποστήριξης. Κάθε παράγοντας του δικτύου μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανάγκη διαθέτοντας τις δικές του γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Ο μέντορας καλείται να συμπεριλάβει όλους αυτούς τους παράγοντες στη σχέση καθοδήγησης: δημόσιους φορείς (ιδρύματα, φορείς και υπηρεσίες), μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. δομημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών), αλλά και άτυπες ομάδες ή άτομα του επονομαζόμενου “τέταρτου τομέα” (π.χ. τους γείτονες, συνταξιούχους με ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, δασκάλους, τεχνίτες). Στη συνέχεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κρίσιμα ιδρύματα/υπηρεσίες/ενώσεις που παρέχουν υπηρεσίες στην περιοχή όπου οι μέντορες πρόκειται να υλοποιήσουν τις δραστηριότητές τους.

Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα πραγματοποιήσουν δύο δραστηριότητες, είτε ατομικά ή σε μικρές ομάδες (όπως αυτοί προτιμούν) ώστε:

- Να χαρτογραφήσουν τη δική τους επικράτεια προκειμένου να εντοπίσουν τους περισσότερους δυνατούς τοπικούς παράγοντες.
- Να προγραμματίσουν δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες επιτρέπουν στον καθοδηγούμενο να συναντήσει ντόπιους και ξένους, να μιλήσει τη γλώσσα της περιοχής, να διευρύνει το δίκτυο των σχέσεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ' εμποδίων»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Η τελευταία ενότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους βασικές δεξιότητες για την υποστήριξη των μεταναστών κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, και την πρόσβαση του σε βασικές υπηρεσίες. Ο μέντορας δεν μπορεί να είναι ειδικός σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά χρειάζεται να γνωρίζει βασικές έννοιες για να μπορεί να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο και να διευκολύνει τη σχέση του/της με τις δημόσιες υπηρεσίες και υπαλλήλους αυτών (δικηγόρους, αστυνομικούς, δημόσιους υπαλλήλους σε διάφορες διοικήσεις κ.λπ. .).

Τα προς διαχείριση ζητήματα θα πρέπει να αφορούν τους ισχύοντες κανόνες και νομικές διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, καθώς τις διαδικασίες υποδοχής αλλοδαπών σε όλες τις χώρες εταίρους του RaCIP. Ένας δικηγόρος ή εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα ενημερώσει για:

- α. Τη διαδικασία για την απόκτηση ασύλου ή άλλης μορφής ανθρωπιστικής ή διεθνούς προστασίας
- β. Το καθεστώς προσωρινής και μόνιμης διαμονής
- γ. Τη χορήγηση ιθαγένειας
- δ. Τα ζητήματα στέγασης
- ε. Τη δυνατότητα εργασίας μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας
- στ. Τις ισχύουσες διατάξεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (έκτακτης ανάγκης και μη).
- ζ. Την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- η. Την οικονομική υποστήριξη αλλοδαπών που παρέχει το κράτος ή οι τοπικές αρχές.

Ο εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα πρέπει δώσει σαφή παραδείγματα, επεξηγώντας τεχνικά ζητήματα με εύκολο και κατανοητό τρόπο για όλους τους μαθητές. Ο εκπαιδευτής, υπενθυμίζοντας όσα ζητήματα προέκυψαν σε προηγούμενες συναντήσεις της ομάδας, πρέπει να εξηγήσει το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο παραπάνω «αγώνας μετ' εμποδίων» στη φυσική κατάσταση και την ψυχολογική ανθεκτικότητα των ατόμων που πρέπει να υποστηριχθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<ul style="list-style-type: none">• Ανάπτυξη των εννοιών του "ίδιου" και του "διαφορετικού"• Ανάπτυξη της ικανότητας των μέντορων να αντιμετωπίζουν με ενσυναίσθηση και κριτική άλλες αντιλήψεις του θεσμού της οικογένειας, των γυναικών, των διαγενεαλογικών σχέσεων, της υγείας και των ατομικών διαδρομών ανάπτυξης.• Κατανόηση συμπεριφορών που πρέπει να υιοθετηθούν στη σχέση καθοδήγησης (mentoring) για την επιβεβαίωση των δικαιωμάτων των μεταναστών γυναικών και παιδιών.• Εμβάθυνση των γνώσεων τους στο θέμα της κατοικίας, του εκπαιδευτικού συστήματος και του συστήματος υγείας στη χώρα τους.	<ul style="list-style-type: none">• Μέντορες ικανοί να συζητήσουν με τους καθοδηγούμενούς τους (mentees) για τους τρόπους και τις δυναμικές της οικογένειας, με πλήρη επίγνωση των δικαιωμάτων των γυναικών, των παιδιών και όλων των ανθρώπων.• Μέντορες ικανοί να στηρίξουν τους καθοδηγούμενούς τους (mentees) πλήρως, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, στη βάση της ζωής, της σπουδής και της φροντίδας.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Επισημάνση αξιών» (Διάρκεια: 2 ώρες)

Αυτό το κεφάλαιο έχει σκοπό να βοηθήσει τις οικογένειες-μέντορες να αναλογιστούν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ του δικού τους πολιτισμού και του πολιτισμού των χωρών από τις οποίες προέρχονται οι πρόσφυγες. Με αυτή την έννοια, καταλαμβάνει πολλά από τα περιεχόμενα της Ενότητας 1, με ιδιαίτερη έμφαση στη δυναμική της οικογένειας.

Κατά συνέπεια, θα τεθούν σε εφαρμογή δραστηριότητες για την ανάδειξη κοινών και διαφορετικών αξιών μεταξύ των ίδιων συμμετεχόντων οικογένειων-μεντόρων προκειμένου να απαντηθούν οι ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πώς νιώθω όταν επισκέπτομαι μια οικογένεια διαφορετική από τη δική μου;
2. Τι σημαίνει να δέχεσαι τις διαφορές κάποιου;
3. Πώς μπορώ να αποδέχομαι περισσότερο κάποιον που είναι διαφορετικός από μένα;

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ίδιο και διαφορετικό... τι κάνει μια οικογένεια, οικογένεια»

Πρέπει να ξεκινήσουμε από την έννοια του "πολιτισμού" ως αφηρημένης γενίκευσης, η οποία - εάν χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά - μπορεί και να είναι ακόμη και επικίνδυνη. Στην πραγματικότητα, κάθε άτομο έχει το δικό του σύστημα αξιών, εννοιών και συνηθειών, το οποίο εξαρτάται από μεγάλο αριθμό μεταβλητών: Εθνικό και τοπικό πλαίσιο, οικογενειακό πλαίσιο, επίπεδο εκπαίδευσης και εισοδήματος, προσωπικές εμπειρίες, πεποιθήσεις, θρησκευτικές πεποιθήσεις, συμμετοχή σε ομάδες, ενώσεις, εκκλησίες..Επιπλέον, το όραμα και ο ρόλος της οικογένειας - επίσης χάρη στην αμοιβαία συγχώνευση μεταξύ των πολιτισμών - αλλάζουν συνεχώς, ακόμη και στις τοπικές κοινότητες που έχουν πιο αργούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και ενσωμάτωσης στον παγκοσμιοποιημένο πλανήτη.

Στο τέλος αυτού του βήματος, οι οικογένειες- μέντορες θα έχουν μάθει τις έννοιες του "Ίδιου" και του "διαφορετικού".

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ο εμπειρογνώμονας – προτείνεται ένας ανθρωπολόγος ή ένας οικογενειακός κοινωνιολόγος - μπορεί να ξεκινήσει ζητώντας από τους εκπαιδευόμενους να πουν για τις οικογένειές τους: Νόημα της συμβίωσης, των ρόλων και των ιεραρχιών, της φροντίδας των παιδιών και των ηλικιωμένων γονέων και συγγενών. Ο εμπειρογνώμονας μπορεί στη συνέχεια να δώσει μερικά παραδείγματα σημερινών διαφορετικών μοντέλων οικογένειας, για να αποδείξει πόσο επικίνδυνες και παραπλανητικές είναι οι γενικεύσεις και πώς αντ'αυτού:

1. Η έννοια της οικογένειας είναι δυναμική, καθώς αλλάζει με το χρόνο και τους τόπους.
2. Τα οράματα για την οικογένεια είναι διαφορετικά στον κόσμο και γι αυτό είναι απαραίτητη η προσέγγισή τους χωρίς προκατάληψη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (45 λεπτά) – «Η σχέση γονέων – παιδιών - σχολείου»

Αυτό το δεύτερο βήμα περιλαμβάνει έναν γενικό προβληματισμό σχετικά με τις συναισθηματικές και εκπαιδευτικές σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών και το τρίγωνο γονείς - παιδιά - σχολείο. Για παράδειγμα, όλοι γνωρίζουμε πώς οι μετανάστες συνήθως εντυπωσιάζονται πολύ - όταν δεν αιφνιδιάζονται - από τον "ανεπίσημο" τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αναφέρονται στους γονείς τους στις χώρες μας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ως ειγαγωγή, ο εμπειρογνώμονας θα περιγράψει εν συντομία την εξέλιξη των σχέσεων γονέα-παιδιού στην Ευρώπη. Στη συνέχεια, θα εξεταστεί η βάση της σχέσης γονέα-παιδιού στις χώρες καταγωγής των μεταναστών, ενδεχομένως με την χρήση μαρτυριών. Οι εκπαιδευόμενοι, μαζί με τον εκπαιδευτή, θα συντάξουν στη συνέχεια έναν νοητικό χάρτη των δυσκολιών που αντιμετώπισαν στη σχέση γονέα-παιδιού και γονέα-παιδιού-σχολείου, προκειμένου να διερευνήσουν γιατί προκύπτουν δυσκολίες και πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν. Ο εκπαιδευτής μπορεί να αποφασίσει

να χωρίσει τους εκπαιδευόμενους σε υποομάδες, σύμφωνα με τις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες των παιδιών τους.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (45 λεπτά) – «Μετανάστριες»

Το τρίτο βήμα επικεντρώνεται στο ρόλο των γυναικών στην οικογενειακή, κοινοτική και κοινωνική ζωή. Ενώ κατανοούμε και υποστηρίζουμε τη συνάφεια της αυτονομίας των γυναικών και τη σημασία των γυναικών στην εργασία για το εισόδημα του νοικοκυριού, είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη ότι η γυναικεία ενδυνάμωση είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία που εξελίσσεται και θέτει όχι μόνο κοινωνικά τοπία αλλά και ατομικές και συλλογικές ψυχολογικές δυνατότητες και διαθέσεις, οι οποίες επέτρεψαν την κοινωνική αλλαγή στις σχέσεις μεταξύ των φύλων και για συγκεκριμένους ιστορικούς, πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες και γεγονότα που προωθούν την ισότητα των φύλων. Συνεπώς, η θέση της οικονομικής ενδυνάμωσης ως προτεραιότητας θα μπορούσε να είναι ένα είδος βίας για τις ίδιες τις γυναίκες ως μια πολιτιστική επιβολή. Η πρόκληση είναι «πώς μπορούμε εμείς (μέντορες) να εντοπίσουμε συγκεκριμένες ανάγκες φύλου και να τις αντιμετωπίσουμε» και όχι «πώς μπορούμε να διευκολύνουμε την ενδυνάμωση των γυναικών;».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ο εμπειρογνώμονας θα βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να αναλογιστούν τους παράγοντες που εμποδίζουν την εύκολη ένταξη των γυναικών στη χώρα υποδοχής. Τα στοιχεία δείχνουν ότι πολλές μετανάστριες δεν γνωρίζουν και δεν χρησιμοποιούν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής. Γι αυτές, υπάρχει κίνδυνος ότι θα περιορίσουν τις ανταλλαγές τους μόνο εντός της κοινότητας της χώρας προέλευσης, αποτρέποντας έτσι τις γυναίκες χωρίς σημαντικές σχέσεις στον κοινωνικό τομέα, από τη χρήση της τοπικής γλώσσας, πράγμα που σημαίνει ότι γρήγορα θα παραιτηθούν από την προσπάθεια να εκφραστούν σε μια ξένη γλώσσα. Θα διερευνηθεί επίσης η συνάφεια της σχέσης των μετανατριών με τη χώρα καταγωγής τους (πολιτισμός καταγωγής και παιδιά που παρέμειναν στο σπίτι). Ίσως χρειαστεί να σκεφτούμε πιο δημιουργικά όταν έχουμε κατά νου τις γυναίκες, και να ορίσουμε ένα πλαίσιο "αντιμετώπισης συγκεκριμένων αναγκών για το φύλο", το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει τους οικοδεσπότες / μέντορες να είναι ευαίσθητοι στις διαφορές και δυναμικές μεταξύ των σχέσεων, και στους ρόλους κάθε φύλου, για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες δεν παραμελούν τις ανάγκες τους και δεν περιθωριοποιούνται.

Ο εμπειρογνώμονας θα παρουσιάσει τρεις ή τέσσερις περιπτώσιολογικές μελέτες για τις μετανάστριες, και θα σκεφτεί μαζί με τους εκπαιδευόμενους τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά και αρνητικά την πορεία τους. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα αναρωτηθούν ποια στάση στη σχέση καθοδήγησης (mentoring) μπορεί να οδηγήσει σε θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Δικαιώματα και υπηρεσίες» (διάρκεια: 2.30 ώρες)

Αυτό το κεφάλαιο θα παρέχει στις οικογένειες-μέντορες βασικές γνώσεις που θα βοηθήσουν τις οικογένειες που υποστηρίζονται να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους και το επίπεδο κοινωνικής ένταξης, όσον αφορά τρεις θεμελιώδεις διαστάσεις: τη διαβίωση, τη μελέτη (και τη μελέτη των παιδιών) και την προστασία της υγείας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (40 λεπτά) – "Στέγαση"

Αναζητώντας ένα σπίτι που να ταιριάζει στις οικογενειακές ανάγκες και τους οικονομικούς πόρους του ατόμου και να οικοδομεί θετικές σχέσεις με τους γείτονες: αυτές

είναι οι δύο μεγάλες προκλήσεις για τις περισσότερες οικογένειες μεταναστών. Η οικογένεια-μέντορας θα πρέπει να είναι έτοιμη να τους υποστηρίξει και στις δύο περιπτώσεις .

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Μια οικογένεια μεταναστών, η οποία ζει στη χώρα υποδοχής για τουλάχιστον 5 χρόνια, ενημερώνει τους εκπαιδευόμενους για τις δυσκολίες που αντιμετώπισε στην εύρεση τοποθεσίας και στην αντιμετώπιση των ιδιοκτητών και των γειτόνων. Στη συνέχεια, θα αναφερθούν στα διδάγματα που αντλήθηκαν και στον τρόπο με τον οποίο μια οικογένεια μέντορων μπορεί να βοηθήσει μια οικογένεια προσφύγων να διαχειριστεί τη στέγαση όσο το δυνατόν καλύτερα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (40 λεπτά) – «Σπουδές»

Είναι πολύ δύσκολο για μια οικογένεια μεταναστών να κατανοήσει πλήρως το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, λόγω της χαμηλής εκπαίδευσης και των μεγάλων διαφορών με την εκπαίδευση από τη χώρα καταγωγής τους. Ωστόσο, οι σπουδές (και οι σπουδές των παιδιών τους) είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική ένταξη και ευημερία, για την ποιότητα των σχέσεων εντός και εκτός της οικογένειας.

Για να μπορέσουν να υποστηρίξουν τους μετανάστες (mentees) τους, οι μέντορες θα χρειαστούν, συνεπώς, να έχουν βασικές γνώσεις του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, εξετάζοντας επίσης τις αλλαγές που επηρέασαν την εκπαίδευση στην ΕΕ κατά τη διάρκεια των τελευταίων είκοσι έως τριάντα ετών. Οι γνώσεις αυτές είναι θεμελιώδεις προκειμένου να είναι σε θέση να καθοδηγούν και να υποστηρίζουν καλύτερα τις εκπαιδευτικές διαδρομές των μελών της οικογένειας των μεταναστών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ένας ειδικός στην εκπαίδευση και την κατάρτιση εξηγεί στους εκπαιδευόμενους το τρέχον εκπαιδευτικό σύστημα:

1. βασικές έννοιες σχετικά με το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα
2. μαθήματα και ειδικότητες: γυμνάσιο, τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση·
3. δημόσια και ιδιωτικά σχολεία·
4. εκπαίδευση ενηλίκων και σχολεία δεύτερης ευκαιρίας·
5. μη τυπική εκπαίδευση: ευκαιρίες και προσφορά·
6. μετά το σχολείο: μελέτη στο σπίτι.
7. επικοινωνία με σχολεία και εκπαιδευτικούς.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (40 λεπτά) - "Υγειονομική περίθαλψη"

Όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, μια οικογένεια μεταναστών μπορεί να δυσκολευτεί να κατανοήσει πλήρως τα τοπικά συστήματα. Οι σχετικές διαφορές στην ανθρωπολογική έννοια της ασθένειας και της θεραπείας, καθώς και στις διαδικασίες και τη γλώσσα των υπερ-εξειδικευμένων συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης μας μπορούν ακόμη και να εμποδίσουν την πρόσβαση σε θεραπείες.

Οι οικογένειες-μέντορες πρέπει να είναι σε θέση:

1. Να κατανοήσουν τις προσεγγίσεις για την ασθένεια και τη φροντίδα που είναι διαφορετικές από τις δικές τους.
2. Να βοηθήσουν τους μετανάστες (mentees) να επωφεληθούν από τις υπηρεσίες που προσφέρει το τοπικό σύστημα υγείας στους πολίτες.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ένας εμπειρογνώμονας (ενδεχομένως γιατρός ή διευθυντής υγείας με γνώσεις στην ιατρική μετανάστευσης) εξηγεί στους εκπαιδευόμενους - μέσω παραδειγμάτων και περιπτώσιολογικών μελετών - τη διαφορετική προσέγγιση στην υγεία και τη φροντίδα μεταξύ της προέλευσης και των πολιτισμών φιλοξενίας. Στη συνέχεια, υπενθυμίζει στους εκπαιδευόμενους τους βασικούς μηχανισμούς πρόσβασης στις εθνικές και τοπικές υπηρεσίες υγείας.

Τα τελευταία 30 λεπτά του Κεφαλαίου 2.2. είναι αφιερωμένο στην εκ του σύνεγγυς αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Οι συναντήσεις ολοκληρώνονται με πρακτικές ενδείξεις για την έναρξη των μονοπατιών καθοδήγησης (WP6) και το συνεχιζόμενο σύστημα υποστήριξης/κατάρτισης που θα παρέχουν οι εταίροι του έργου στους μέντορες κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους μαζί με τους μετανάστες.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται μέσω:

1. Συλλογικής συζήτησης σχετικά με τις γνώσεις που αποκτήθηκαν
2. Ατομικό ερωτηματολόγιο, με ανοικτές απαντήσεις, που συμπληρώνεται και υποβάλλεται στο τέλος του μαθήματος.

Διδακτικό υλικό, πηγές, κείμενα

- Mateus, S., D. Santa-Marta, J. P. Pereira, M. Clemente & T. Seabra (2021). *Private Sponsorship and community-based integration: The PAR example and other good practices* (Paper for RaCIP Project). Lisbon: Iscte-Instituto Universitário de Lisboa, https://www.racip.eu/files/ugd/6edbd8_aae16e97fa9249e99272400b3e14265e.pdf
- Refugees Welcome, *Chi sono i rifugiati e le rifugiate?* https://docs.google.com/presentation/d/1_uBAxwqW7Pnl75Kef1Dmh79nPbBFhfAV/edit#slide=id.p21
- EURITA, *Mentoring Refugees. A handbook for volunteers*, 2019, download at https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mentoring-refugees-handbook-volunteers_en
- On mentorship <https://www.togetherplatform.com/handbook/mentor>, <https://www.togetherplatform.com/resources>
- Rania, N., Pinna, L., & Coppola, I. (2021). *Parenting in migration: Critical aspects and challenges of “doing family” of refugee families and social workers*, “Journal of Social Work”, 14680173211014681.
- Korntheuer, A. (2020). *Supporting Refugee Families. A systemic analysis of the family education programs Welcome with Impuls, HiPPY and Opstapje*
- For relevant information on family-oriented integration: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/making-integration-work_9789264279520-en#page7; and https://www.researchgate.net/profile/Encarnacion-La-Spina/publication/332767189_Goodbad_migrant_families_and_their_integration_in_the_European_Union/links/5cc8cb8d299bf120978b656b/Good-bad-migrant-families-and-their-integration-in-the-European-Union.pdf
- On how each family contributes to improve society, see <https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/lessons/every-family-is-the-same-every-family-is-different>, <https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/lessons/stitching-it-together>
- Bonora, N. (2011). Donne migranti, protagoniste attive nei processi di trasformazione. *Ricerche Di Pedagogia E Didattica. Journal of Theories and Research in Education*, 6(1). <https://doi.org/10.6092/issn.1970-2221/2235>
- On interpersonal relationships, see C. Kallahan, *Anti-racism resource guide*, <https://www.elon.edu/u/service-learning/wp-content/uploads/sites/519/2020/07/Anti-Racism-Resource-Guide.pdf>
- A mainstreaming/institutional perspective, useful for the designing of intercultural learning approaches O. Nestian Sandu, N. Lyamouri-Bajja, *T-KIT 4. Intercultural learning*, Council of Europe, 2018 <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>
- Theoretical notions on empathy: Raatikainen, E., Rauhala, L. A., & Mäenpää, S. (2021). *An educational intervention focused on teaching Qualified Empathy to social work students in Finland*. Journal of Applied Research in Higher Education.

- On empowerment, see L. Weidenstedt, *Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers*, SAGE, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>
- I. Castiglioni, *La comunicazione interculturale. Competenze e pratiche*, Carocci, 2005
- R. Cameron, J.L. Harrison, *The interrelatedness of formal, non-formal and informal learning*, 2012, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000165.pdf>
- S. Elaine Eaton, *Formal, Non-formal and Informal Learning: What Are the Differences?*, 2010, https://www.researchgate.net/publication/236222254_Formal_non-formal_and_informal_learning_What_are_the_differences
- A good example of a guide in a friendship fostering programme <https://www.hostnation.org.uk/guide.pdf>
- EU Commission, Report on the health status of newly arrived migrants and refugees in EU/EEA, 2020, https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/social_determinants/docs/health_status_newlyarrivedmigrantsrefugees_en.pdf
- Lebano, S. Hamed, H. Bradby, A. Gil-Salmerón, *Migrants' and refugees' health status and healthcare in Europe: A scoping literature review*, 2020, https://www.researchgate.net/publication/342584247_Migrants%27_and_refugees%27_health_status_and_healthcare_in_Europe_A_scoping_literature_review
- H. Slootjes, *Healing the Gap, Building inclusive public-health and migrant integration systems in Europe*, 2021, https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/mpie-integration-futures-health_final.pdf
- Icebreakers and group activities, <https://www.sessionlab.com/blog/icebreaker-games/>
<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/icebreaker-ideas-for-small-groups>
<https://www.tinypulse.com/blog/sk-work-icebreaker-games>
- Group activities ideas to foster empathy <https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΔΕ4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 3

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Απίλιο Ορέκιο
Glocal Factory, Βερόνα, ΙΤ

This project was funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund.
The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.
The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

RaCIP - Raising Capacity for Inclusive People engaged in private sponsorships

www.racip.eu

www.linkedin.com/company/racip

www.facebook.com/racipproject

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πρόγραμμα Διδασκαλίας 3. Φοιτητές Πανεπιστημίου

Συγγραφείς

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο (Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία)

Συμβαλλόμενα μέρη

ISCTE – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της
Λισαβόνας, PT
CVI – Consorzio Veneto Insieme, IT
Υπηρεσία Προσφύγων των Ιησουιτών
Πορτογαλίας, PT
Δήμος Ιωαννίνων, GR

Refugees Welcome Italia, IT
Réfugiés Bienvenue, FR
Second Tree, GR
SYNTHESIS Center for Research and
Education, CY

Αναφορές δημοσίευσης

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο, *Εκπαίδευση ενδιαφερόμενων μερών. Πρόγραμμα διδασκαλίας 3. Φοιτητές πανεπιστημίου*, Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία. Αυτό το πρόγραμμα διδασκαλίας είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.racip.eu

Αυτό το έγγραφο είναι ένα αποτέλεσμα του έργου RaCIP. Έχει σχεδιαστεί από την Glocal Factory και έχει αναληφθεί με την υποστήριξη όλων των εταίρων για τους σκοπούς του έργου RaCIP. Η ανάπτυξη υλικού έλαβε χώρα μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου 2021.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ	4
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	5
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	5
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»	9
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ.....	11
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	11
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Μεταναστεύσεις»	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω»	12
Αξιολόγηση γνώσεων.....	13
Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα.....	14

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος μιας συλλογής πέντε προγραμμάτων διδασκαλίας, σχεδιασμένων για την κατάρτιση πέντε διαφορετικών ομάδων-στόχων ως επικείμενους μέντορες:

- Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν
- Τοπικές οικογένειες που υποστηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων
- Φοιτητές πανεπιστημίου
- Καθοδήγηση στην εργασία
- Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Κάθε πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει δύο ενότητες:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Η ενότητα αυτή είναι κοινή για τα πέντε προγράμματα διδασκαλίας, καθώς βοηθά στην προώθηση της απόκτησης διατομεακής γνώσης (θεωρητικά θέματα) και δεξιοτήτων (πρακτικών, μεθοδολογικών, εφαρμοσμένων θεμάτων) απαραίτητων για την οικοδόμηση και εφαρμογή οποιασδήποτε σχέσης καθοδήγησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Καλύπτει τις ανάγκες των διαφόρων στόχων: βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων ρόλων και πλαισίων των μεντόρων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων	ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Εξειδικευμένες δεξιότητες
1. Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Ζώντας μαζί: μέσα και έξω στην καθημερινή ζωή</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Πετώντας τη φωλιά</i>
2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 <i>Πρόσφυγες</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 <i>Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 <i>Ενδυνάμωση</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 <i>Αγώνας μετ' εμποδίων</i>	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Επισημαίνοντας αξίες</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Δικαιώματα και υπηρεσίες</i>
3. Φοιτητές πανεπιστημίου		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Μεταναστεύσεις</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω</i>
4. Καθοδήγηση στην εργασία		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Στη δουλειά!</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Η τσάντα με τα κόλπα</i>
5. Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 <i>Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό</i> ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 <i>Ένας προς πολλούς / πολλοί προς ένα: Όντας σε μια ομάδα</i>

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Εμπειρογνώμονας: Ένα άτομο με μεγάλη εμπειρία που φέρνει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε ένα ή περισσότερα θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, το θέμα είναι η υποδοχή και ένταξη των μεταναστών.

Εκπαιδευόμενος/η: Ο/η συμμετέχων/ουσα και αποδέκτης της εκπαίδευσης και επικείμενος/η μέντορας.

Καθοδηγούμενος/η: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λάβει καθοδηγητική υποστήριξη.

Μέντορας: Το πρόσωπο που θα υποστηρίξει ένα καθοδηγούμενο στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Οικογένεια καθοδηγούμενων: Ένα νοικοκυριό προσφύγων που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να περιλαμβάνει ανθρώπους που έφθασαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και οι οποίοι αντιμετωπίζουν τώρα μαζί τις διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που γεννήθηκαν οι γονείς τους.

Οικογένεια μεντόρων: Η οικογένεια που στηρίζει μια οικογένεια προσφύγων στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Νεοεισερχόμενος: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μάρτυρας: Ένα άτομο που αφηγείται τη δική του εμπειρία, βοηθώντας τους μαθητές να κατανοήσουν τις πραγματικές έννοιες του.

Εκπαιδευτής: Ο/η επικεφαλής του εκπαιδευτικού μαθήματος κατάρτισης. Θα είναι παρών/ουσα και ενεργός/ή σε όλες τις συναντήσεις κατάρτισης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι φοιτητές πανεπιστημίου μπορούν να αποτελέσουν βασικούς παράγοντες στη διαδικασία ένταξης των αιτούντων άσυλο και των νεοεισερχόμενων, ιδίως των μεταναστών ηλικίας 18-23 ετών. Αυτή η κατηγορία μέντορων χαρακτηρίζεται συνήθως από ευρύτητα πνεύματος και προθυμία να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις.

Η εγγύτητα της ηλικίας μπορεί επίσης να βοηθήσει τους μέντορες και τους μέντες να μοιραστούν εμπειρίες στον ελεύθερο χρόνο τους, αλλά και συλλογισμούς και σκέψεις, τόσο στην προσωπική τους πορεία ανάπτυξης όσο και σε κοινωνικά ζητήματα.

Για τους φοιτητές ανθρωπιστικών επιστημών, και ιδίως για κλάδους όπως η ανθρωπολογία, η κοινωνιολογία, η πολιτιστική διαμεσολάβηση, η κοινωνική ψυχολογία, οι εκπαιδευτικές επιστήμες, η επιστήμη της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών κ.λπ., η εμπειρία καθοδήγησης μπορεί να αποτελέσει ένα είδος πανεπιστημιακής πρακτικής άσκησης, ή τουλάχιστον μια πρακτικής εμπειρίας που συνυπάρχει με θεωρητικές σπουδές, προσφέροντας ένα συγκεκριμένο έδαφος για τη δοκιμή όσων μελετώνται.

Επιπλέον, μέσω της καθοδήγησης ενός ξένου συνομηλίκου του, ο φοιτητής αποκτά επίγνωση και ευαισθητοποίηση που μπορεί στη συνέχεια να μοιραστεί με τους συμπατριώτες του, με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση ρατσιστικών και μεροληπτικών στάσεων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Δεν απαιτούνται συγκεκριμένες γνώσεις υποβάθρου.

Προηγούμενη εμπειρία εθελοντισμού δεν απαιτείται απαραίτητα, αν και μπορεί να είναι χρήσιμη βάση για την ατομική μάθηση.

Ωστόσο, οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονται:

- κίνητρο και θετική στάση
- προσήλωση στις βασικές αξίες του έργου (υποδοχή, ένταξη, πολυπολιτισμικότητα)
- καλές δεξιότητες ακρόασης, ενσυναίσθηση, επιθυμία για αλληλεπίδραση με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς
- δέσμευση για την επίτευξη των στόχων του έργου και την υπεύθυνη υλοποίηση των δραστηριοτήτων του για την απαιτούμενη περίοδο, αναγνωρίζοντας ότι θα απαιτήσει μεγάλη επιμονή και ενέργεια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Η πρώτη ενότητα είναι η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και αποσκοπεί στην απόκτηση οριζόντιων γνώσεων (σε θεωρητικά ζητήματα) και δεξιοτήτων (σε πρακτικά, μεθοδολογικά, εφαρμοσμένα ζητήματα), ώστε να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την εφαρμογή του θεσμού του «Μέντορα».</p>	<p>Στο τέλος της Ενότητας 1, ο μέντορας θα πρέπει να έχει αποκτήσει:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Κατανόηση του πλαισίου, των μεθοδολογικών παραδοχών και των στόχων του έργου RaCIP και ικανότητα χρήσης της πλατφόρμας WIX▪ Γνώση των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Ικανότητα στοχασμού/ συλλογισμού στις ιστορίες μετανάστευσης, υποδοχής και πρώτα βήματα ένταξης▪ Κατανόηση των βασικών εννοιών της διαπολιτισμικότητας, της ενσυναίσθησης, της ενδυνάμωσης▪ Ικανότητα ακρόασης, ανάλυσης και ερμηνείας των αναγκών του καθοδηγούμενου▪ Επίγνωση των στάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν ή να αποφευχθούν για μια αποτελεσματική καθοδήγηση▪ Βασικές γνώσεις σχετικά με τις βασικές διαδικασίες για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει να απαντήσει σε κύρια ερωτήματα όπως:

- Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα θέλαμε να υποστηρίξουμε;
- Ποιο είναι το ιστορικό τους;
- Γιατί ήρθαν στην Ευρώπη;
- Ποιες οι συνθήκες διαβίωσης;
- Ποιοι είναι οι φόβοι, αλλά και οι ελπίδες και οι προσδοκίες τους;
- Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε διάλογο μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θέσεων, αναγνωρίζοντας τις διαφορές στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δύναμη;

Οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν την ποικιλία και την πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ζητημάτων: είναι ένας κόσμος γυναικών και ανδρών που, πέρα από την κοινή τους κατάσταση ως «νεοαφιχθέντες», έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και προσωπικές ιστορίες, μακριά από τα δικά μας στερεότυπα. Οι εκπαιδευόμενοι, δεν θα μάθουν μόνο να διαβάζουν αναφορές ή στατιστικά στοιχεία, αλλά πραγματικές μαρτυρίες ανθρώπων που μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Βαρύτητα θα δοθεί επίσης, στα κίνητρα των ατόμων που παρακολουθούν την εκπαίδευση και την επίγνωση τους για το ρόλο που πρόκειται να διαδραματίσουν στη διαδικασία καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Το έργο RaCIP»

- Γνωριμία συμμετεχόντων και εκπαιδευτή (παιχνίδι ή παρουσίαση σε ζευγάρια¹).
- Παρουσίαση του έργου και των στόχων του RaCIP. Θα δοθεί έμφαση στο ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό νόημα της ιδιωτικής χορηγίας ως στρατηγικής που στοχεύει, όχι μόνο στην ενίσχυση της ένταξης μεταναστών, αλλά στη συνοχή και την ευημερία των κοινοτήτων υποδοχής
- Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- Παρουσίαση της πλατφόρμας εκμάθησης WIX και του τρόπου χρήσης αυτής, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των επακόλουθων πιλοτικών εμπειριών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Τι γνωρίζουμε για τους πρόσφυγες;»

Ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με τους μετανάστες, είτε αφορά μια απλή συνάντηση ή μια έμπρακτη υποστήριξη. Θα συζητηθούν κοινές προκαταλήψεις και στερεότυπα, αρχής γενομένης από την εμπειρία των ίδιων των συμμετεχόντων.

¹ Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας μαθητής λέει στον άλλο, σε όχι περισσότερο από τρία λεπτά, ορισμένες βασικές πληροφορίες για τον εαυτό του: όνομα, πόλη καταγωγής, περιοχή ή χώρα διαμονής, μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί, μελέτες σε εξέλιξη, “όποια προηγούμενη ή τρέχουσα εθελοντική ή εργασιακή δραστηριότητα. Όταν ο μαθητής Α τελειώσει την αφήγησή του στον Β, ο Β επαναλαμβάνει το ίδιο στον Α. Μετά από έξι λεπτά, ο εκπαιδευτής διακόπτει τον διάλογο και για κάθε ζευγάρι ζητά από τον Α να προλογίσει τον Β και τον Β να προλογίσει τον Α. Επειδή αυτή η αντιστροφή των ιστοριών δεν ανακοινώθηκε, ορισμένοι εκπαιδευόμενοι αναπόφευκτα ξαφνιάζονται διότι δεν έχουν ακούσει και απομνημονεύσει την παρουσίαση του συντρόφου τους με τη δέουσα προσοχή. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παρέμβει και να ενσωματώσει τα κενά στην αναφορά του «αφηγημένου» συντρόφου. Στο τέλος της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής δίνει έμφαση στο μάθημα που πρέπει να αντληθεί: σε μια σχέση καθοδήγησης, το σημείο εκκίνησης είναι η ικανότητα του μέντορα να ακούει και η προσοχή του καθοδηγούμενου.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι άνθρωποι»

Ο εκπαιδευτής αναφέρει δύο μαρτυρίες (ή μια οικογένεια, στην εκπαίδευση που αφορά τις οικογένειες μεντόρων): έναν αιτούντα άσυλο που δεν έχει λάβει ακόμη απάντηση στο αίτημά του/της για διεθνή προστασία, και έναν μετανάστη που βρίσκεται στην Ευρώπη για μερικά χρόνια και έχει ενσωματωθεί αποτελεσματικότερα στην κοινωνία υποδοχής (έχει δουλειά και κατάλυμα). Θα τους ζητηθεί να μιλήσουν για την άφιξή τους και τα πρώτα βήματα ένταξης. Στη συνέχεια θα πάρουν συνέντευξη από τους εκπαιδευόμενους. Μεταξύ των πιθανών ζητημάτων, η ευαλωτότητα συνιστάται ως σημείο εισαγωγής για τη συζήτηση ανισοτήτων ή αντιξοοτήτων όπως η ανασφάλεια, το σχετικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα, η ελλιπής δυνατότητα αντιμετώπισης και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι θα κάνουν προσθήκες σε αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τρεις κύριους σχετικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι τα εσωτερικά τους κίνητρα για την καθοδήγηση.
- Να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν στη δέσμευσή τους.
- Να ενημερωθούν για συμπεριφορές που μπορεί να διευκολύνουν ή, αντίθετα, να εμποδίσουν ή να διαστρεβλώσουν τη σχέση βοήθειας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Γιατί επέλεξα να γίνω μέντορας;»

Κάθε εκπαιδευόμενος καλείται να αναλογιστεί σιωπηλά για 5 λεπτά (του επιτρέπεται να κρατά σημειώσεις) και στη συνέχεια να εκφράσει τα συναισθήματά του στους άλλους. Ο εκπαιδευτής σημειώνει στον πίνακα παρουσιάσεων τις λέξεις-κλειδιά που προκύπτουν από τις εκθέσεις. Ο εκπαιδευτής υπογραμμίζει τη σημασία των αυτοσχετιζόμενων κινήτρων (π.χ: Δεσμεύομαι γιατί με αυτήν την εμπειρία θα βοηθήσω στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς μου).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τι συμβαίνει συνήθως σε πρακτικό επίπεδο;»

Δύο εθελοντές ή επαγγελματίες εκπαιδευτές, που έχουν ήδη εμπειρία στην καθοδήγηση μεταναστών, θα προσκληθούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και το πώς βίωσαν αυτή τη σχέση σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο: τις δυσκολίες, τις επιτυχίες, τις αποτυχίες, τα διδάγματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα πάρουν συνεντεύξεις από τους δύο ειδικούς. Ο εκπαιδευτής επισημαίνει ότι, σε μια σχέση καθοδήγησης, η απογοήτευση και η αποθάρρυνση είναι πάντα προ των πυλών: γι' αυτό απαιτείται υπομονή, ανθεκτικότητα και ρεαλισμός στους μελλοντικούς μέντορες. Θα αντιμετωπιστούν επίσης τα γλωσσικά εμπόδια: ο εκπαιδευτής θα εξηγήσει πώς προσπαθούν να τα ξεπεράσουν δια της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ακολουθώντας μια προσέγγιση - στην κατεύθυνση της προοδευτικής βελτίωσης των γλωσσικών δεξιοτήτων - που δίνει βαρύτητα στις σχέσεις έναντι της μάθησης και της εφαρμογής

(π.χ. στην Ιταλία, η εμπειρία του «Libera la parola», ένα ανοιχτό εργαστήριο για τη χρήση της ιταλικής γλώσσας για την οικοδόμηση σχέσεων)².

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ενσυναίσθηση»

Ένας ψυχολόγος ή/και ένας ανθρωπολόγος, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα παιχνίδι ρόλων, θα καθοδηγήσει τους μαθητές να αναλογιστούν τις συμπεριφορές που βοηθούν στη δημιουργία ή την αποδόμηση της ενσυναίσθησης μεταξύ δύο ανθρώπων. Θα αναλογιστούν πώς μπορούν να ακούν, να στηρίζουν ο ένας δίπλα στον άλλο στη σχέση καθοδήγησης, χωρίς να αλληλοσυντρίβονται, πώς να σέβονται τη σιωπή, πώς να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις και την απελπισία, πώς να χειρίζονται φέματα ή μισές αλήθειες, πώς να ενθαρρύνουν, πώς να συζητούν χωρίς να μαλώνουν, πώς να αγκαλιάζονται χωρίς να περιορίζονται. Πρέπει να τονιστεί το σημείο ότι μια σχέση καθοδήγησης, ακόμα κι αν προκύπτει από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις στις δύσκολες ή και δραματικές συνθήκες ενός ατόμου, είναι ακόμη πιο αποτελεσματική, όταν αναπτύσσεται μέσα από στιγμές ευημερίας τόσο για τον μέντορα όσο και για τον καθοδηγούμενο.

Ο εκπαιδευτής θα προτείνει συγκεκριμένη άσκηση/δυναμική για την εκμάθηση της ενσυναίσθησης³.

Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να εμπλουτίσουν αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το τρίτο κεφάλαιο στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται από κοινού την ενδυνάμωση του/της καθοδηγούμενου/νης. Απαραίτητη προϋπόθεση: η έννοια της ενδυνάμωσης ως «λεπτή ισορροπία μεταξύ ενδυνάμωσης και πατερναλισμού, ουσιαστικής υποστήριξης και καταστολής, δημιουργεί προβληματικές οπτικές». Πρέπει να γνωρίζουμε τις συνέπειες του ρόλου του «μεγάλου ευεργέτη». Όπως έχει ήδη επισημανθεί, θα πρέπει να αναγνωριστεί μια ευρύτερη αυτονομία και «εξουσία» στο δείγμα ενδιαφέροντος: «Όσο επιθυμητή και απαραίτητη ακούγεται η ενδυνάμωση των προσφύγων, των ηλικιωμένων, των εθνικών μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων ή ατόμων που έχουν υποστεί διακρίσεις, ο βαθμός ενδυνάμωσης των αποδεκτών της, θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που ο ενδυναμωμένος αντιμετωπίζει τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε καταστάσεις ενδυνάμωσης»⁴.

² <https://www.facebook.com/liberalaparolatrento/>

³ <https://www.ashoka.org/media/23588/download>

<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

⁴Βλ. L. Weidenstedt, Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ενδυνάμωση: Τι σημαίνει;»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί την έννοια της «ενδυνάμωσης», την ιστορική της προέλευση (στα κινήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και την κοινότητα που εργάζεται στις ΗΠΑ), τη συνάφειά της τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ μιας σχέσης που βασίζεται στη βοήθεια, η οποία είναι κυρίως «παθητική», και μιας σχέσης που υποστηρίζει και οδηγεί τους ανθρώπους σε αυξανόμενη αυτονομία και αυτοεκτίμηση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Διερεύνηση των αναγκών και των ικανοτήτων»

Ένας εμπειρογνώμονας (άτομο με μεγάλη εμπειρία στην υποδοχή και την ένταξη μεταναστών) παρουσιάζει μέσω Powerpoint διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι πιο συχνές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή τους ζωή (γλώσσα, έγγραφα, εργασία, σπίτι, αποστολή χρημάτων στην πατρίδα του, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη, άδεια οδήγησης). Κατόπιν ακολουθεί συζήτηση.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής και ο εμπειρογνώμονας θα προτείνουν την πιο κατάλληλη προσέγγιση για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των αναγκών του καθοδηγούμενου/ ή της οικογένειας καθοδηγούμενων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε μετανάστης, όπως και οι οικογένειες μεταναστών, δεν έχουν μόνο ανάγκες αλλά διαθέτουν ικανότητες, τις οποίες ο μέντορας πρέπει να ανακαλύψει, αφού είναι η βάση για τον από κοινού σχεδιασμό μια επιτυχημένης στρατηγικής υποστήριξης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι περιοχές και τα δίκτυά τους»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι στο έργο RaCIP ο μέντορας θεωρείται ως διαμεσολαβητής στις σχέσεις ανάμεσα στο μετανάστη/ την οικογένεια καθοδηγούμενων, και το δίκτυο ανθρώπων/ οργανισμών/ υπηρεσιών υποστήριξης. Κάθε παράγοντας του δικτύου μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανάγκη διαθέτοντας τις δικές του γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Ο μέντορας καλείται να συμπεριλάβει όλους αυτούς τους παράγοντες στη σχέση καθοδήγησης: δημόσιους φορείς (ιδρύματα, φορείς και υπηρεσίες), μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. δομημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών), αλλά και άτυπες ομάδες ή άτομα του επονομαζόμενου “τέταρτου τομέα” (π.χ. τους γείτονες, συνταξιούχους με ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, δασκάλους, τεχνίτες). Στη συνέχεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κρίσιμα ιδρύματα/υπηρεσίες/ενώσεις που παρέχουν υπηρεσίες στην περιοχή όπου οι μέντορες πρόκειται να υλοποιήσουν τις δραστηριότητές τους.

Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα πραγματοποιήσουν δύο δραστηριότητες, είτε ατομικά ή σε μικρές ομάδες (όπως αυτοί προτιμούν) ώστε:

- Να χαρτογραφήσουν τη δική τους επικράτεια προκειμένου να εντοπίσουν τους περισσότερους δυνατούς τοπικούς παράγοντες.
- Να προγραμματίσουν δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες επιτρέπουν στον καθοδηγούμενο να συναντήσει ντόπιους και ξένους, να μιλήσει τη γλώσσα της περιοχής, να διευρύνει το δίκτυο των σχέσεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Η τελευταία ενότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους βασικές δεξιότητες για την υποστήριξη των μεταναστών κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, και την πρόσβαση του σε βασικές υπηρεσίες. Ο μέντορας δεν μπορεί να είναι ειδικός σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά χρειάζεται να γνωρίζει βασικές έννοιες για να μπορεί να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο και να διευκολύνει τη σχέση του/της με τις δημόσιες υπηρεσίες και υπαλλήλους αυτών (δικηγόρους, αστυνομικούς, δημόσιους υπαλλήλους σε διάφορες διοικήσεις κ.λπ. .).

Τα προς διαχείριση ζητήματα θα πρέπει να αφορούν τους ισχύοντες κανόνες και νομικές διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, καθώς τις διαδικασίες υποδοχής αλλοδαπών σε όλες τις χώρες εταίρους του RaCIP. Ένας δικηγόρος ή εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα ενημερώσει για:

- α. Τη διαδικασία για την απόκτηση ασύλου ή άλλης μορφής ανθρωπιστικής ή διεθνούς προστασίας
- β. Το καθεστώς προσωρινής και μόνιμης διαμονής
- γ. Τη χορήγηση ιθαγένειας
- δ. Τα ζητήματα στέγασης
- ε. Τη δυνατότητα εργασίας μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας
- στ. Τις ισχύουσες διατάξεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (έκτακτης ανάγκης και μη).
- ζ. Την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- η. Την οικονομική υποστήριξη αλλοδαπών που παρέχει το κράτος ή οι τοπικές αρχές.

Ο εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα πρέπει δώσει σαφή παραδείγματα, επεξηγώντας τεχνικά ζητήματα με εύκολο και κατανοητό τρόπο για όλους τους μαθητές. Ο εκπαιδευτής, υπενθυμίζοντας όσα ζητήματα προέκυψαν σε προηγούμενες συναντήσεις της ομάδας, πρέπει να εξηγήσει το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο παραπάνω «αγώνας μετ'εμποδίων» στη φυσική κατάσταση και την ψυχολογική ανθεκτικότητα των ατόμων που πρέπει να υποστηριχθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<ul style="list-style-type: none">▪ Γνώση σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Γνώση των προσεγγίσεων και τεχνικών για την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών σε άτυπες καταστάσεις.	<p>Στο τέλος της Ενότητας 2, ο μέντορας θα πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ γνωρίζει τα αίτια και τα γενικά χαρακτηριστικά των μεταναστευτικών ροών του 21^{ου} αιώνα▪ είναι σε θέση να βοηθήσει τον καθοδηγούμενο (mentee) να αποκτήσει ουσιαστικές εμπειρίες κοινωνικοποίησης▪ γνωρίζει πώς να βοηθήσει στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων του καθοδηγούμενου.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Μεταναστεύσεις»

(Διάρκεια: 2.30)

Το κεφάλαιο αυτό έχει ως στόχο να παρέχει στους εκπαιδευόμενους γενικές γνώσεις για την κατανόηση των μεταναστευτικών φαινομένων που επηρεάζουν την Ευρώπη και, ως εκ τούτου, την τοποθέτηση μεμονωμένων ιστοριών στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά)

Τα πρώτα 30 λεπτά είναι αφιερωμένα σε μια σύνοψη των προηγούμενων συναντήσεων: ο εκπαιδευτής ρωτά τους εκπαιδευόμενους τι εντυπώσεις είχαν ακούγοντας μαρτυρίες και τι συλλογισμούς έκαναν στη συνέχεια.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (2 ώρες)

Τα ακόλουθα θέματα θα αναπτυχθούν με τη βοήθεια εμπειρογνομόνων από πανεπιστήμια:

α. Ιστορικό υπόβαθρο: η μετανάστευση υπήρχε πάντα και αποτελεί σταθερό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ιστορίας.

β. Οι μεταναστευτικές ροές προς την Ευρώπη από το 2010: διαστάσεις, προέλευση, αιτίες, διαδρομές, κοινωνικοδημογραφικές πτυχές των «Ανθρώπων σε κίνηση».

γ. Οι μεταναστευτικές ροές αποτελούν γεωπολιτικό εργαλείο: σχέσεις μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας, η περίπτωση της Λιβύης, διασύνδεση των μεταναστευτικών πολιτικών με τις πολιτικές αναπτυξιακής συνεργασίας.

δ. Πολιτικές της ΕΕ και των εθνικών κρατών σχετικά με:

- το δικαίωμα ασύλου·
- άλλες μορφές διεθνούς και ανθρωπιστικής προστασίας·
- οικονομική μετανάστευση (με κατάλληλες αναφορές στις διεθνείς συνθήκες που ρυθμίζουν το θέμα)·
- υποδοχή προσφύγων και αιτούντων άσυλο (τα διάφορα μοντέλα «επανεγκατάστασης» και «ιδιωτικών χορηγιών», λαμβάνοντας επίσης υπόψη τα τοπικά πλαίσια).

ε. Διαπολιτισμικότητα έναντι των συγκρούσεις μεταξύ πολιτισμών: πέρα από το εννοιολογικό μοντέλο του «εμείς και αυτοί», κατανοώντας τους μηχανισμούς που οδηγούν κάθε πολιτισμό σε έναν συνεχή μετασχηματισμό, χάρη και στη συνάντηση με άλλους πολιτισμούς και την αμοιβαία επιρροή.

Θα θεωρείτο κατάλληλο τα τρία πρώτα θέματα να εξεταστούν μαζί με ένα εμπειρογνώμονα με ιστορικό - κοινωνιολογικό - στατιστικό προφίλ· το τέταρτο θέμα από έναν/ μια εμπειρογνώμονα με πολιτικό - νομικό προφίλ· το τελευταίο από ανθρωπολόγο.

Οι εκπαιδευτές καλούνται να προετοιμάσουν τη συνάντηση συντονίζοντας προσεκτικά τους εμπειρογνώμονες, προκειμένου να αποφευχθούν οι αλληλεπικαλύψεις, τα κενά ή οι υπερβολικά μεγάλες παρεμβάσεις.

Η συνάντηση ολοκληρώνεται με τον εκπαιδευτή να συνιστά στους εκπαιδευόμενους να παρακολουθήσουν βίντεο και να διαβάσουν τα κείμενα διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Οι μεθοδολογίες έχουν εξηγηθεί λεπτομερώς παράλληλα με το περιεχόμενο και περιλαμβάνουν - ανάλογα με τις διαφορετικές στιγμές - συζητήσεις, ιδεοκαταιγισμούς, ακρόαση μαρτυριών, συνεντεύξεις με μαρτυρίες και εμπειρογνώμονες, παιχνίδια ρόλων, δια ζώσης μαθήματα με τη χρήση παρουσιάσεων βίντεο, κατ'οίκον εργασία, παρακολούθηση ταινιών, ανάγνωση κειμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω»

(Διάρκεια: 2 ώρες)

Το Κεφάλαιο 2.2. παρέχει στους εκπαιδευόμενους μια γενική προσέγγιση, για να είναι σε θέση να βοηθήσουν τους καθοδηγούμενους να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στη γλώσσα της χώρας υποδοχής, χρησιμοποιώντας έτσι όλες τις πιθανές και κοινές στιγμές της σχέσης καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Προκαταρκτικά θέματα»

- Τι σημαίνει «άτυπη μάθηση» και ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, σε σύγκριση με την τυπική και μη τυπική μάθηση.
- Ποιοι είναι οι βασικοί μηχανισμοί μάθησης και απομνημόνευσης;
- Τα βασικά της αποτελεσματικής λεκτικής επικοινωνίας: προφορά, σύνταξη, κλίση ρημάτων και χρόνοι.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Προσέγγιση βήμα προς βήμα»

Ο μέντορας θα ακολουθήσει μια σταδιακή προσέγγιση. Σε μια πρώτη φάση, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην επικοινωνία με τον καθοδηγούμενο, μειώνοντας τη διόρθωση στο ελάχιστο· σε μια δεύτερη φάση, θα πρέπει να εισαχθούν ορισμένες σύντομες στιγμές μάθησης / ενίσχυσης / διόρθωσης βασικών εννοιών (για παράδειγμα, πώς κλίνονται μερικά κοινώς χρησιμοποιούμενα ρήματα που σχετίζονται το θέμα συζήτησης· πώς κλίνονται ουσιαστικά όσον αφορά τον αριθμό, φύλο και περίπτωση)· σε μια τρίτη φάση, ο μέντορας και ο καθοδηγούμενος θα πρέπει να συμφωνήσουν στη δημιουργία καταστάσεων όπου αυτές οι διορθώσεις μπορούν να γίνουν σχεδόν συστηματικές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστικό μάθημα δια ζώσης – κυρίως βασισμένο σε παραδείγματα – με εκπαιδευτή έναν καθηγητή ξένων γλωσσών.

Τα τελευταία 30 λεπτά του κεφαλαίου 2.2. θα αφιερωθούν στην δια ζώσης αξιολόγηση του μαθήματος κατάρτισης.

Οι συναντήσεις ολοκληρώνονται με ορισμένες πρακτικές ενδείξεις σχετικά με την έναρξη των εκπαιδευτικών δεσμών καθοδήγησης (ΔΕ6) και σχετικά με το συνεχές σύστημα υποστήριξης/κατάρτισης που θα παρέχουν οι εταίροι του έργου στους μέντορες κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους μαζί με τους μετανάστες.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση γνώσεων έχει κυρίως τη μορφή της αυτοαξιολόγησης. Κάθε εκπαιδευόμενος θα πρέπει να ετοιμάσει γραπτή έκθεση σχετικά με τις ακόλουθες ερωτήσεις κατά τις δύο εβδομάδες που ακολουθούν μετά την τελευταία συνεδρίαση:

- Ποια είναι η προέλευση και αίτια των μεταναστευτικών ροών που επηρεάζουν τη χώρα και την πόλη μου;
- Ποια είναι η σύνθεση του μεταναστευτικού πληθυσμού στην πόλη/περιοχή μου;
- Τέλος, με βάση περιπτωσιολογικών μελετών, οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να σκεφτούν/σχεδιάσουν μια πορεία που να περιλαμβάνει εμπειρίες κοινωνικοποίησης κοινωνικοποιήσεις εμπειριών για τους καθοδηγούμενούς τους, με στόχο της βελτίωση και ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων τους.

Οι αναφορές θα σταλούν στον εκπαιδευτή, ο οποίος θα επικοινωνήσει με κάθε εκπαιδευόμενο, για να δώσει τα σχόλιά του και ενδεχομένως να εμβαθύνουν όσον αφορά τις πτυχές και τα θέματα που εξακολουθούν να χρειάζονται διευκρινίσεις.

Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα

- Mateus, S., D. Santa-Marta, J. P. Pereira, M. Clemente & T. Seabra (2021). *Private Sponsorship and community-based integration: The PAR example and other good practices* (Paper for RaCIP Project). Lisbon: Iscte-Instituto Universitário de Lisboa, https://www.racip.eu/files/ugd/6edbd8_aae16e97fa9249e99272400b3e14265e.pdf
- Refugees Welcome, *Chi sono i rifugiati e le rifugiate?* https://docs.google.com/presentation/d/1_uBAxwgW7Pnl75Kef1Dmh79nPbBFhfAV/edit#slide=id.p21
- EURITA, *Mentoring Refugees. A handbook for volunteers*, 2019, download at https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mentoring-refugees-handbook-volunteers_en
- On mentorship <https://www.togetherplatform.com/handbook/mentor>, <https://www.togetherplatform.com/resources>
- IOM UN Migration, *Paths to inclusion. Training for community mentors*, 2021, <https://eea.iom.int/sites/eea/files/publication/document/Paths%20to%20Inclusion%20Training%20for%20Community%20Mentors%20%20Communication%20C%20Intercultural%20and%20Social%20Skills.pdf>
- On interpersonal relationships, see C. Kallahan, *Anti-racism resource guide*, <https://www.elon.edu/u/service-learning/wp-content/uploads/sites/519/2020/07/Anti-Racism-Resource-Guide.pdf>
- A mainstreaming/institutional perspective, useful for the designing of intercultural learning approaches O. Nestian Sandu, N. Lyamour-Bajja, *T-KIT 4. Intercultural learning*, Council of Europe, 2018 <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>
- Theoretical notions on empathy: Raatikainen, E., Rauhala, L. A., & Mäenpää, S. (2021). *An educational intervention focused on teaching Qualified Empathy to social work students in Finland*. *Journal of Applied Research in Higher Education*
- On empowerment, see L. Weidenstedt, *Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers*, SAGE, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>
- I. Castiglioni, *La comunicazione interculturale. Competenze e pratiche*, Carocci, 2005
- R. Cameron, J.L. Harrison, *The interrelatedness of formal, non-formal and informal learning*, 2012, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000165.pdf>
- S. Elaine Eaton, *Formal, Non-formal and Informal Learning: What Are the Differences?*, 2010, https://www.researchgate.net/publication/236222254_Formal_non-formal_and_informal_learning_What_are_the_differences
- A good example of a guide in a friendship fostering programme <https://www.hostnation.org.uk/guide.pdf>
- Streitwieser, B. T., Schmidt, M. A., Gläsener, K. M., & Brück, L. (2018). *Needs, barriers, and support systems for refugee students in Germany*. "Global Education Review", 5(4), 135-157.

- Other interesting example using language cafes
https://dfb.nb.no/sites/default/files/friendship_potential.pdf
- Icebreakers and group activities,
<https://www.sessionlab.com/blog/icebreaker-games/>
<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/icebreaker-ideas-for-small-groups>
<https://www.tinypulse.com/blog/sk-work-icebreaker-games>
- Group activities ideas to foster empathy
<https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΔΕ4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 4

ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Απίλιο Ορέκιο
Glocal Factory, Βερόνα, ΙΤ

GLOCAL FACTORY

isccte UNIVERSITY INSTITUTE OF LISBON

JRS

Réfugiés BIENVENUE

This project was funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund.
The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.
The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

RaCIP - Raising Capacity for Inclusive People engaged in private sponsorships

www.racip.eu

www.linkedin.com/company/racip

www.facebook.com/racipproject

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πρόγραμμα Διδασκαλίας 4. Καθοδήγηση στην εργασία

Συγγραφείς

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο (Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία)

Συμβαλλόμενα μέρη

ISCTE – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της
Λισαβόνας, PT
CVI – Consorzio Veneto Insieme, IT
Υπηρεσία Προσφύγων των Ιησουιτών
Πορτογαλίας, PT
Δήμος Ιωαννίνων, GR

Refugees Welcome Italia, IT
Réfugiés Bienvenue, FR
Second Tree, GR
SYNTHESIS Center for Research and
Education, CY

Αναφορές δημοσίευσης

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο, *Εκπαίδευση ενδιαφερόμενων μερών. Πρόγραμμα διδασκαλίας 4. Καθοδήγηση στην εργασία*, Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία. Αυτό το πρόγραμμα διδασκαλίας είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.racip.eu

Αυτό το έγγραφο είναι ένα αποτέλεσμα του έργου RaCIP. Έχει σχεδιαστεί από την Glocal Factory και έχει αναληφθεί με την υποστήριξη όλων των εταίρων για τους σκοπούς του έργου RaCIP. Η ανάπτυξη υλικού έλαβε χώρα μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου 2021.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ	6
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	7
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	7
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ.....	13
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	13
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Στην δουλειά!».....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Η τσάντα με τα κόλπα».....	15
Αξιολόγηση γνώσεων.....	17
Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα.....	18

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος μιας συλλογής πέντε προγραμμάτων διδασκαλίας, σχεδιασμένων για την κατάρτιση πέντε διαφορετικών ομάδων-στόχων ως επικείμενους μέντορες:

- Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν
- Τοπικές οικογένειες που υποστηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων
- Φοιτητές πανεπιστημίου
- Καθοδήγηση στην εργασία
- Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Κάθε πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει δύο ενότητες:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Η ενότητα αυτή είναι κοινή για τα πέντε προγράμματα διδασκαλίας, καθώς βοηθά στην προώθηση της απόκτησης διατομεακής γνώσης (θεωρητικά θέματα) και δεξιοτήτων (πρακτικών, μεθοδολογικών, εφαρμοσμένων θεμάτων) απαραίτητων για την οικοδόμηση και εφαρμογή οποιασδήποτε σχέσης καθοδήγησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Καλύπτει τις ανάγκες των διαφόρων στόχων: βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων ρόλων και πλαισίων των μεντόρων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων	ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Εξειδικευμένες δεξιότητες
1. Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 Πρόσφυγες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 Ενδυνάμωση ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 Αγώνας μετ' εμποδίων	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Ζώντας μαζί: μέσα και έξω στην καθημερινή ζωή ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Πετώντας τη φωλιά
2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Επισημαίνοντας αξίες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Δικαιώματα και υπηρεσίες
3. Φοιτητές πανεπιστημίου		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Μεταναστεύσεις ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω
4. Καθοδήγηση στην εργασία		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Στη δουλειά! ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Η τσάντα με τα κόλπα
5. Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Ένας προς πολλούς / πολλοί προς ένα: Όντας σε μια ομάδα

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Εμπειρογνώμονας: Ένα άτομο με μεγάλη εμπειρία που φέρνει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε ένα ή περισσότερα θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, το θέμα είναι η υποδοχή και ένταξη των μεταναστών.

Εκπαιδευόμενος/η: Ο/η συμμετέχων/ουσα και αποδέκτης της εκπαίδευσης και επικείμενος/η μέντορας.

Καθοδηγούμενος/η: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λάβει καθοδηγητική υποστήριξη.

Μέντορας: Το πρόσωπο που θα υποστηρίξει ένα καθοδηγούμενο στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Οικογένεια καθοδηγούμενων: Ένα νοικοκυριό προσφύγων που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να περιλαμβάνει ανθρώπους που έφθασαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και οι οποίοι αντιμετωπίζουν τώρα μαζί τις διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που γεννήθηκαν οι γονείς τους.

Οικογένεια μεντόρων: Η οικογένεια που στηρίζει μια οικογένεια προσφύγων στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Νεοεισερχόμενος: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μάρτυρας: Ένα άτομο που αφηγείται τη δική του εμπειρία, βοηθώντας τους μαθητές να κατανοήσουν τις πραγματικές έννοιες του.

Εκπαιδευτής: Ο/η επικεφαλής του εκπαιδευτικού μαθήματος κατάρτισης. Θα είναι παρών/ουσα και ενεργός/ή σε όλες τις συναντήσεις κατάρτισης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ένταξη στην αγορά εργασίας αποτελεί βασικό δείκτη της επιτυχίας των μεταναστών στη χώρα υποδοχής τους.

Για τον λόγο αυτό, το δεύτερο βήμα της διαδικασίας ένταξης -μετά την αρχική φάση υποδοχής- συμπληρώνει τη σταδιακή ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες με την υποστήριξη της αυτονομίας τους, για την οποία η οικονομική ανεξαρτησία -που ενεργοποιείται από την εργασία- αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Γενικότερα, η εργασία είναι ένα θεμελιώδες επίτευγμα σε κάθε διαδικασία ενδυνάμωσης η οποία αποσκοπεί σε νέες δυνατότητες ζωής και σχέσεις στο πλαίσιο της φιλοξενίας.

Για τους μετανάστες, η είσοδος στην αγορά εργασίας αποτελεί πάντα μείζονα πρόκληση, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές πολιτικές ένταξης στις διάφορες χώρες: η ομιλία μιας γλώσσας που γνωρίζουν ελάχιστα, η πρόσβαση σε πληροφορίες, η υποβολή αίτησης για εργασία, η συνάντηση με μια κουλτούρα εργασίας διαφορετική από τον δικό τους, καθώς και η καθιέρωση σχέσεων με συναδέλφους και προϊσταμένους, είναι όλες πτυχές που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την πρόσβαση στην εργασία.

Επιπλέον, οι μετανάστες πρέπει να αντιμετωπίσουν - σχεδόν παντού - την έλλειψη αναγνώρισης των προσόντων που αποκτώνται στις χώρες προέλευσής τους, τις δυσκολίες εντοπισμού των διαύλων αναγνώρισης των δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω μη τυπικής ή άτυπης κατάρτισης, τον κατακερματισμό της γλώσσας ή επαγγελματική κατάρτιση για τη βελτίωση των ικανοτήτων τους.

Τα στοιχεία της έρευνας που διενεργήθηκε για τους σκοπούς του RaCIP από τους εταίρους του έργου, Refugees Welcome Italia, Réfugiés Bienvenus France και Second Tree (Ελλάδα), επιβεβαιώνουν αυτές τις δηλώσεις: το 46% του δείγματος που ερωτήθηκε ολοκλήρωσε την τριτοβάθμια εκπαίδευση· το 24% φοιτούσε στο λύκειο και το 22% στο πανεπιστήμιο, ενώ ένα άλλο 22% συνέχισε τις σπουδές του σε επίπεδο γυμνασίου. Κατά τη στιγμή της έρευνας, μόνο το 30% όσων φοιτούσαν σε πανεπιστήμια και λύκεια είχαν ολοκληρώσει τη διαδικασία αναγνώρισης δεξιοτήτων¹.

Υπό το πλαίσιο αυτό, μόνο το 16% των ερωτηθέντων μεταναστών δήλωσαν ότι βρήκαν εργασία που να αντιστοιχεί στην εκπαίδευση και τα προσόντα τους. Εντούτοις, περίπου το 67% ήταν ικανοποιημένοι με την εργασία τους. Για να εξηγήσουμε αυτό το χάσμα, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι το καθεστώς εργασίας είναι πιο σημαντικό από το είδος της εργασίας που κάνουν στην πραγματικότητα.

Εξετάζοντας τις συνθήκες εργασίας, κατά τη στιγμή της έρευνας, το 53,3% των ερωτώμενων προσφύγων είχαν απασχόληση, αλλά μόνο οι μισοί από αυτούς είχαν σύμβαση αορίστου χρόνου. Το 21% ήταν σε πιο επισφαλείς καταστάσεις: αυτοαπασχολούμενοι, εποχιακοί εργάτες, προσωρινοί και ακόμη και χωρίς κανονική σύμβαση. Προκειμένου να επιταχυνθεί η είσοδος των μεταναστών στην αγορά εργασίας, συχνά τους ζητείται να εργαστούν για μερικούς μήνες στα γραφεία και τις δομές των ιδρυμάτων υποδοχής: προσωρινή τοποθέτηση - συνήθως τριών μηνών - για την προώθηση της κατανόησης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με την πρακτική εργασίας

¹ M.E. Biolo, G. Baracco, *Guide on successful community and family-based integration of refugees*, RaCIP Projecy, 2021

και τον πολιτισμό στη χώρα υποδοχής. Κατά συνέπεια – αργά ή γρήγορα – οι μετανάστες θα πρέπει να αναζητήσουν και πάλι εργασία.

Σε αυτόν τον πλουραλισμό καταστάσεων, προκύπτουν διαφορετικές και συμπληρωματικές ανάγκες: αφενός, η ανάγκη ενίσχυσης των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων εκείνων των ανθρώπων που εργάζονται ήδη, με τη μορφή της παραδοσιακής καθοδήγησης «κατά την εργασία» (καθοδήγηση στον χώρο εργασίας)². Από την άλλη, μόνο και μόνο προς βοήθεια των ανθρώπων που αναζητούν εργασία, η καθοδήγηση «προς την εργασία» είναι μια μορφή παρέμβασης η οποία, ενώ δανείζεται διάφορες πτυχές από άλλες μορφές καθοδήγησης, «αντιμετωπίζει ένα διαφορετικό σύνολο προκλήσεων και ακολουθεί διαφορετική πορεία σε σύγκριση με αυτές». Υπό αυτή την έννοια, «η καθοδήγηση στην εργασία είναι μια διαπολιτισμική/ διασυγκειμενοποιημένη γέφυρα μεταξύ των νεοεισερχόμενου και της τοπικής αγοράς εργασίας»³.

Τέλος, η πορεία προς της καθοδήγηση κατά την εργασία θα αντιμετωπίσει τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις μεταξύ (όλων) των εργαζομένων και θα βασίζεται επίσης σαφώς στην εννοιολογική αντίληψη των μεταναστών ως πόρου και όχι ως πρόβλημα προς επίλυση.

Αυτή ακριβώς η ακραία αβεβαιότητα -και η συνακόλουθη ανάγκη των μεταναστών να επανεισαχθούν στην αγορά εργασίας αρκετές φορές- απαιτεί συνέργειες μεταξύ αυτών των δύο μορφών καθοδήγησης: εκπαίδευση (καθοδήγηση «κατά την» εργασία) και συμβουλευτική (καθοδήγηση «προς» εργασία). Αυτό σημαίνει ότι, χωρίς να υποτιμούμε τις γνώσεις και τα εργαλεία των ενεργών πολιτικών της αγοράς εργασίας, που επικεντρώνονται κυρίως στο οικονομικό κεφάλαιο (δεξιότητες και ικανότητες μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, της αναγνώρισης και της απόκτησης πιστοποιητικών και διπλωμάτων), θα αναπτύξουμε έννοιες και πρακτικές σχετικά με τον χώρο εργασίας και τη θέση εργασίας (συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και της ασφάλειας), τις σχέσεις με τους προϊσταμένους και τους συναδέλφους, τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την αντιμετώπιση της αναζήτησης εργασίας, της επιλογής και της τοποθέτησης. Οι γνώσεις αυτές θα πρέπει να συμπληρωθούν από το «πολιτιστικό κεφάλαιο», δηλαδή την εργασιακή κουλτούρα στη χώρα υποδοχής και το σχετικό κοινωνικό και ενημερωτικό κεφάλαιο. Εδώ βρίσκεται η δύναμη της καθοδήγησης: στην ικανότητά της να ενισχύει άλλους τομείς, όπως το κεφάλαιο πληροφόρησης και την ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων.

² Αυτό συνεπάγεται ήδη υπάρχουσα εργασιακή σχέση, συνήθως στο ξεκίνημά της, όπου ο ρόλος του μέντορα είναι να ενθαρρύνει την προσωπική και όχι μόνο επαγγελματική ανάπτυξη του/της καθοδηγούμενου/ης του, με στόχο να τον/ την βοηθήσει να ενσωματωθεί στην εταιρεία και να προάγει την ανάπτυξη των ταλέντων του/της. Αυτό επηρεάζει θετικά την εταιρεία στο σύνολό της, καθώς η καθοδήγηση «κατά την εργασία» είναι ένας τρόπος για να κρατήσει κανείς το προσωπικό του αφοσιωμένο, παραγωγικό και παρακινημένο, καθώς και ένας τρόπος μείωσης του ποσοστού εναλλαγής προσωπικού και σταθεροποίηση του κλίματος της εταιρείας.

³ Προκειμένου να προσδιοριστεί η έννοια και η μεθοδολογία της καθοδήγησης «προς εργασία» σε σχέση με άλλες μορφές καθοδήγησης, καθώς και για την ενίσχυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της και για την προώθηση του αντικτύπου και της αξιοπιστίας της στο πλαίσιο των πολιτικών απασχόλησης, η καθοδήγηση «προς εργασία» ορίστηκε ως: «Ένα άτομο με περισσότερα εμπειρία στη χώρα υποδοχής (μέντορας) παρέχει καθοδήγηση σε ένα άτομο με λιγότερη εμπειρία (καθοδηγούμενος), με στόχο να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο προς την επίτευξη βιώσιμης προόδου στην πορεία του/της προς την αγορά εργασίας. Τόσο ο μέντορας όσο και ο καθοδηγούμενος δεσμεύονται οικειοθελώς σε αυτό και έχουν επαφή σε τακτική βάση. Η σχέση ξεκινά, διευκολύνεται και υποστηρίζεται από τρίτο άτομο (οργανισμός). Αν και ασύμμετρη, η σχέση καθοδήγησης είναι αμοιβαίας φύσης», στο P. De Cuyper, H. Vandermeerschen, D. Purkayastha, *Migrant mentoring to work: defining an old-but-innovative instrument*, *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 2019, Vol. 17(2), pp.108-121. DOI: 10.24384/cy2r-jd97

Αυτή η κατάρτιση για μέντορες στην εργασία, που διευθύνεται από εκπαιδευτές και υποστηρίζεται από ειδικούς και μάρτυρες, επικεντρώνεται σε όλα αυτά τα ζητήματα. Η κατάρτιση οργανώνεται σε δύο Ενότητες, αποτελούμενες από συνολικά έξι κεφάλαια. Η Ενότητα 1 (τέσσερα κεφάλαια) ασχολείται με τα κύρια οριζόντια ζητήματα οποιασδήποτε εμπειρίας καθοδήγησης, ενώ η Ενότητα 2 (δύο κεφάλαια) επικεντρώνεται στις συγκεκριμένες πτυχές που σχετίζονται με την ομάδα-στόχο.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Δεν υποδεικνύονται υποχρεωτικά προαπαιτούμενα, ούτε απαιτούνται συγκεκριμένες γνώσεις υποβάθρου.

Προηγούμενη εμπειρία εθελοντισμού δεν απαιτείται απαραίτητα, αν και μπορεί να είναι χρήσιμη βάση για την ατομική μάθηση.

Ωστόσο, οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονται:

- κίνητρο και θετική στάση
- προσήλωση στις βασικές αξίες του έργου (υποδοχή, ένταξη, πολυπολιτισμικότητα)
- καλές δεξιότητες ακρόασης, ενσυναίσθηση, επιθυμία για αλληλεπίδραση με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς
- δέσμευση για την επίτευξη των στόχων του έργου και την υπεύθυνη υλοποίηση των δραστηριοτήτων του για την απαιτούμενη περίοδο, αναγνωρίζοντας ότι θα απαιτήσει μεγάλη επιμονή και ενέργεια.

Προηγούμενη εμπειρία ως εθελοντής και/ή με μεταναστευτικούς πληθυσμούς μπορεί να θεωρηθεί ως προσόν κατά τη διάρκεια επιλογής.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Η πρώτη ενότητα είναι η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και αποσκοπεί στην απόκτηση οριζόντιων γνώσεων (σε θεωρητικά ζητήματα) και δεξιοτήτων (σε πρακτικά, μεθοδολογικά, εφαρμοσμένα ζητήματα), ώστε να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την εφαρμογή του θεσμού του «Μέντορα».</p>	<p>Στο τέλος της Ενότητας 1, ο μέντορας θα πρέπει να έχει αποκτήσει:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Κατανόηση του πλαισίου, των μεθοδολογικών παραδοχών και των στόχων του έργου RaCIP και ικανότητα χρήσης της πλατφόρμας WIX▪ Γνώση των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Ικανότητα στοχασμού/ συλλογισμού στις ιστορίες μετανάστευσης, υποδοχής και πρώτα βήματα ένταξης▪ Κατανόηση των βασικών εννοιών της διαπολιτισμικότητας, της ενσυναίσθησης, της ενδυνάμωσης▪ Ικανότητα ακρόασης, ανάλυσης και ερμηνείας των αναγκών του καθοδηγούμενου▪ Επίγνωση των στάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν ή να αποφευχθούν για μια αποτελεσματική καθοδήγηση▪ Βασικές γνώσεις σχετικά με τις βασικές διαδικασίες για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει να απαντήσει σε κύρια ερωτήματα όπως:

- Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα θέλαμε να υποστηρίξουμε;
- Ποιο είναι το ιστορικό τους;
- Γιατί ήρθαν στην Ευρώπη;
- Ποιες οι συνθήκες διαβίωσης;
- Ποιοι είναι οι φόβοι, αλλά και οι ελπίδες και οι προσδοκίες τους;
- Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε διάλογο μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θέσεων, αναγνωρίζοντας τις διαφορές στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δύναμη;

Οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν την ποικιλία και την πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ζητημάτων: είναι ένας κόσμος γυναικών και ανδρών που, πέρα από την κοινή τους κατάσταση ως «νεοαφιχθέντες», έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και προσωπικές ιστορίες, μακριά από τα δικά μας στερεότυπα. Οι εκπαιδευόμενοι, δεν θα μάθουν μόνο να διαβάζουν αναφορές ή στατιστικά στοιχεία, αλλά πραγματικές μαρτυρίες ανθρώπων που μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Βαρύτητα θα δοθεί επίσης, στα κίνητρα των ατόμων που παρακολουθούν την εκπαίδευση και την επίγνωση τους για το ρόλο που πρόκειται να διαδραματίσουν στη διαδικασία καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Το έργο RaCIP»

- Γνωριμία συμμετεχόντων και εκπαιδευτή (παιχνίδι ή παρουσίαση σε ζευγάρια⁴).
- Παρουσίαση του έργου και των στόχων του RaCIP. Θα δοθεί έμφαση στο ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό νόημα της ιδιωτικής χορηγίας ως στρατηγικής που στοχεύει, όχι μόνο στην ενίσχυση της ένταξης μεταναστών, αλλά στη συνοχή και την ευημερία των κοινοτήτων υποδοχής
- Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- Παρουσίαση της πλατφόρμας εκμάθησης WIX και του τρόπου χρήσης αυτής, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των επακόλουθων πιλοτικών εμπειριών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Τι γνωρίζουμε για τους πρόσφυγες;»

Ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με τους μετανάστες, είτε αφορά μια απλή συνάντηση ή μια έμπρακτη υποστήριξη.

⁴ Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας μαθητής λέει στον άλλο, σε όχι περισσότερο από τρία λεπτά, ορισμένες βασικές πληροφορίες για τον εαυτό του: όνομα, πόλη καταγωγής, περιοχή ή χώρα διαμονής, μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί, μελέτες σε εξέλιξη, "όποια προηγούμενη ή τρέχουσα εθελοντική ή εργασιακή δραστηριότητα. Όταν ο μαθητής Α τελειώσει την αφήγησή του στον Β, ο Β επαναλαμβάνει το ίδιο στον Α. Μετά από έξι λεπτά, ο εκπαιδευτής διακόπτει τον διάλογο και για κάθε ζευγάρι ζητά από τον Α να προλογίσει τον Β και τον Β να προλογίσει τον Α. Επειδή αυτή η αντιστροφή των ιστοριών δεν ανακοινώθηκε, ορισμένοι εκπαιδευόμενοι αναπόφευκτα ξαφνιάζονται διότι δεν έχουν ακούσει και απομνημονεύσει την παρουσίαση του συντρόφου τους με τη δέουσα προσοχή. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παρέμβει και να ενσωματώσει τα κενά στην αναφορά του «αφηρημένου» συντρόφου. Στο τέλος της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής δίνει έμφαση στο μάθημα που πρέπει να αντληθεί: σε μια σχέση καθοδήγησης, το σημείο εκκίνησης είναι η ικανότητα του μέντορα να ακούει και η προσοχή του καθοδηγούμενου.

Θα συζητηθούν κοινές προκαταλήψεις και στερεότυπα, αρχής γενομένης από την εμπειρία των ίδιων των συμμετεχόντων.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι άνθρωποι»

Ο εκπαιδευτής αναφέρει δύο μαρτυρίες (ή μια οικογένεια, στην εκπαίδευση που αφορά τις οικογένειες μεντόρων): έναν αιτούντα άσυλο που δεν έχει λάβει ακόμη απάντηση στο αίτημά του/της για διεθνή προστασία, και έναν μετανάστη που βρίσκεται στην Ευρώπη για μερικά χρόνια και έχει ενσωματωθεί αποτελεσματικότερα στην κοινωνία υποδοχής (έχει δουλειά και κατάλυμα). Θα τους ζητηθεί να μιλήσουν για την άφιξή τους και τα πρώτα βήματα ένταξης. Στη συνέχεια θα πάρουν συνέντευξη από τους εκπαιδευόμενους. Μεταξύ των πιθανών ζητημάτων, η ευαλωτότητα συνιστάται ως σημείο εισαγωγής για τη συζήτηση ανισοτήτων ή αντιξοοτήτων όπως η ανασφάλεια, το σχετικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα, η ελλιπής δυνατότητα αντιμετώπισης και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι θα κάνουν προσθήκες σε αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τρεις κύριους σχετικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι τα εσωτερικά τους κίνητρα για την καθοδήγηση.
- Να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν στη δέσμευσή τους.
- Να ενημερωθούν για συμπεριφορές που μπορεί να διευκολύνουν ή, αντίθετα, να εμποδίσουν ή να διαστρεβλώσουν τη σχέση βοήθειας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Γιατί επέλεξα να γίνω μέντορας;»

Κάθε εκπαιδευόμενος καλείται να αναλογιστεί σιωπηλά για 5 λεπτά (του επιτρέπεται να κρατά σημειώσεις) και στη συνέχεια να εκφράσει τα συναισθήματά του στους άλλους. Ο εκπαιδευτής σημειώνει στον πίνακα παρουσιάσεων τις λέξεις-κλειδιά που προκύπτουν από τις εκθέσεις. Ο εκπαιδευτής υπογραμμίζει τη σημασία των αυτοσχετιζόμενων κινήτρων (π.χ: Δεσμεύομαι γιατί με αυτήν την εμπειρία θα βοηθήσω στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς μου).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τι συμβαίνει συνήθως σε πρακτικό επίπεδο;»

Δύο εθελοντές ή επαγγελματίες εκπαιδευτές, που έχουν ήδη εμπειρία στην καθοδήγηση μεταναστών, θα προσκληθούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και το πώς βίωσαν αυτή τη σχέση σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο: τις δυσκολίες, τις επιτυχίες, τις αποτυχίες, τα διδάγματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα πάρουν συνεντεύξεις από τους δύο ειδικούς. Ο εκπαιδευτής επισημαίνει ότι, σε μια σχέση καθοδήγησης, η απογοήτευση και η αποθάρρυνση είναι πάντα προ των πυλών: γι' αυτό απαιτείται υπομονή, ανθεκτικότητα και ρεαλισμός στους μελλοντικούς μέντορες. Θα αντιμετωπιστούν επίσης τα γλωσσικά εμπόδια: ο εκπαιδευτής θα εξηγήσει πώς προσπαθούν να τα ξεπεράσουν δια της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ακολουθώντας μια προσέγγιση - στην κατεύθυνση της προοδευτικής βελτίωσης των γλωσσικών

δεξιοτήτων - που δίνει βαρύτητα στις σχέσεις έναντι της μάθησης και της εφαρμογής (π.χ. στην Ιταλία, η εμπειρία του «Libera la parola», ένα ανοιχτό εργαστήριο για τη χρήση της ιταλικής γλώσσας για την οικοδόμηση σχέσεων)⁵.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ενσυναίσθηση»

Ένας ψυχολόγος ή/και ένας ανθρωπολόγος, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα παιχνίδι ρόλων, θα καθοδηγήσει τους μαθητές να αναλογιστούν τις συμπεριφορές που βοηθούν στη δημιουργία ή την αποδόμηση της ενσυναίσθησης μεταξύ δύο ανθρώπων. Θα αναλογιστούν πώς μπορούν να ακούν, να στηρίζουν ο ένας δίπλα στον άλλο στη σχέση καθοδήγησης, χωρίς να αλληλοσυντρίβονται, πώς να σέβονται τη σιωπή, πώς να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις και την απελπισία, πώς να χειρίζονται φέματα ή μισές αλήθειες, πώς να ενθαρρύνουν, πώς να συζητούν χωρίς να μαλώνουν, πώς να αγκαλιάζονται χωρίς να περιορίζονται. Πρέπει να τονιστεί το σημείο ότι μια σχέση καθοδήγησης, ακόμα κι αν προκύπτει από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις στις δύσκολες ή και δραματικές συνθήκες ενός ατόμου, είναι ακόμη πιο αποτελεσματική, όταν αναπτύσσεται μέσα από στιγμές ευημερίας τόσο για τον μέντορα όσο και για τον καθοδηγούμενο.

Ο εκπαιδευτής θα προτείνει συγκεκριμένη άσκηση/δυναμική για την εκμάθηση της ενσυναίσθησης⁶.

Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να εμπλουτίσουν αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το τρίτο κεφάλαιο στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται από κοινού την ενδυνάμωση του/της καθοδηγούμενου/νης. Απαραίτητη προϋπόθεση: η έννοια της ενδυνάμωσης ως «λεπτή ισορροπία μεταξύ ενδυνάμωσης και πατερναλισμού, ουσιαστικής υποστήριξης και καταστολής, δημιουργεί προβληματικές οπτικές». Πρέπει να γνωρίζουμε τις συνέπειες του ρόλου του «μεγάλου ευεργέτη». Όπως έχει ήδη επισημανθεί, θα πρέπει να αναγνωριστεί μια ευρύτερη αυτονομία και «εξουσία» στο δείγμα ενδιαφέροντος: «Όσο επιθυμητή και απαραίτητη ακούγεται η ενδυνάμωση των προσφύγων, των ηλικιωμένων, των εθνικών μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων ή ατόμων που έχουν υποστεί διακρίσεις, ο βαθμός ενδυνάμωσης των αποδεκτών της, θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που ο ενδυναμωμένος αντιμετωπίζει

⁵ <https://www.facebook.com/liberalaparolatrento/>

⁶ <https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε καταστάσεις ενδυνάμωσης»⁷.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ενδυνάμωση: Τι σημαίνει;»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί την έννοια της «ενδυνάμωσης», την ιστορική της προέλευση (στα κινήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και την κοινότητα που εργάζεται στις ΗΠΑ), τη συνάφειά της τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ μιας σχέσης που βασίζεται στη βοήθεια, η οποία είναι κυρίως «παθητική», και μιας σχέσης που υποστηρίζει και οδηγεί τους ανθρώπους σε αυξανόμενη αυτονομία και αυτοεκτίμηση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Διερεύνηση των αναγκών και των ικανοτήτων»

Ένας εμπειρογνώμονας (άτομο με μεγάλη εμπειρία στην υποδοχή και την ένταξη μεταναστών) παρουσιάζει μέσω Powerpoint διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι πιο συχνές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή τους ζωή (γλώσσα, έγγραφα, εργασία, σπίτι, αποστολή χρημάτων στην πατρίδα του, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη, άδεια οδήγησης). Κατόπιν ακολουθεί συζήτηση.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής και ο εμπειρογνώμονας θα προτείνουν την πιο κατάλληλη προσέγγιση για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των αναγκών του καθοδηγούμενου/ ή της οικογένειας καθοδηγούμενων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε μετανάστης, όπως και οι οικογένειες μεταναστών, δεν έχουν μόνο ανάγκες αλλά διαθέτουν ικανότητες, τις οποίες ο μέντορας πρέπει να ανακαλύψει, αφού είναι η βάση για τον από κοινού σχεδιασμό μια επιτυχημένης στρατηγικής υποστήριξης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι περιοχές και τα δίκτυά τους»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι στο έργο RaCIP ο μέντορας θεωρείται ως διαμεσολαβητής στις σχέσεις ανάμεσα στο μετανάστη/ την οικογένεια καθοδηγούμενων, και το δίκτυο ανθρώπων/ οργανισμών/ υπηρεσιών υποστήριξης. Κάθε παράγοντας του δικτύου μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανάγκη διαθέτοντας τις δικές του γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Ο μέντορας καλείται να συμπεριλάβει όλους αυτούς τους παράγοντες στη σχέση καθοδήγησης: δημόσιους φορείς (ιδρύματα, φορείς και υπηρεσίες), μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. δομημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών), αλλά και άτυπες ομάδες ή άτομα του επονομαζόμενου “τέταρτου τομέα” (π.χ. τους γείτονες, συνταξιούχους με ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, δασκάλους, τεχνίτες). Στη συνέχεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κρίσιμα ιδρύματα/υπηρεσίες/ενώσεις που παρέχουν υπηρεσίες στην περιοχή όπου οι μέντορες πρόκειται να υλοποιήσουν τις δραστηριότητές τους.

Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα πραγματοποιήσουν δύο δραστηριότητες, είτε ατομικά ή σε μικρές ομάδες (όπως αυτοί προτιμούν) ώστε:

- Να χαρτογραφήσουν τη δική τους επικράτεια προκειμένου να εντοπίσουν τους περισσότερους δυνατούς τοπικούς παράγοντες.

⁷Βλ. L. Weidenstedt, Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>

- Να προγραμματίσουν δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες επιτρέπουν στον καθοδηγούμενο να συναντήσει ντόπιους και ξένους, να μιλήσει τη γλώσσα της περιοχής, να διευρύνει το δίκτυο των σχέσεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Η τελευταία ενότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους βασικές δεξιότητες για την υποστήριξη των μεταναστών κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, και την πρόσβαση του σε βασικές υπηρεσίες. Ο μέντορας δεν μπορεί να είναι ειδικός σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά χρειάζεται να γνωρίζει βασικές έννοιες για να μπορεί να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο και να διευκολύνει τη σχέση του/της με τις δημόσιες υπηρεσίες και υπαλλήλους αυτών (δικηγόρους, αστυνομικούς, δημόσιους υπαλλήλους σε διάφορες διοικήσεις κ.λπ. .).

Τα προς διαχείριση ζητήματα θα πρέπει να αφορούν τους ισχύοντες κανόνες και νομικές διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, καθώς τις διαδικασίες υποδοχής αλλοδαπών σε όλες τις χώρες εταίρους του RaCIP. Ένας δικηγόρος ή εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα ενημερώσει για:

- α. Τη διαδικασία για την απόκτηση ασύλου ή άλλης μορφής ανθρωπιστικής ή διεθνούς προστασίας
- β. Το καθεστώς προσωρινής και μόνιμης διαμονής
- γ. Τη χορήγηση ιθαγένειας
- δ. Τα ζητήματα στέγασης
- ε. Τη δυνατότητα εργασίας μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας
- στ. Τις ισχύουσες διατάξεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (έκτακτης ανάγκης και μη).
- ζ. Την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- η. Την οικονομική υποστήριξη αλλοδαπών που παρέχει το κράτος ή οι τοπικές αρχές.

Ο εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα πρέπει δώσει σαφή παραδείγματα, επεξηγώντας τεχνικά ζητήματα με εύκολο και κατανοητό τρόπο για όλους τους μαθητές. Ο εκπαιδευτής, υπενθυμίζοντας όσα ζητήματα προέκυψαν σε προηγούμενες συναντήσεις της ομάδας, πρέπει να εξηγήσει το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο παραπάνω «αγώνας μετ’ εμποδίων» στη φυσική κατάσταση και την ψυχολογική ανθεκτικότητα των ατόμων που πρέπει να υποστηριχθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Απόκτηση βασικής γνώσης και δεξιοτήτων για την προώθηση της ένταξης των μεταναστών «προς την εργασία» και «κατά την εργασία»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ευαισθητοποίηση σχετικά με τον στρατηγικό ρόλο που έχει η εργασία στη διαδικασία ενδυνάμωσης ▪ Αντίληψη των μεταναστών ως θετικοί πόροι και όχι ως πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί ▪ Επίγνωση της αντίληψης που έχουν οι μετανάστες για την εργασία ▪ Βασική γνώση του τοπικού δικτύου υπηρεσιών απασχόλησης ▪ Συνειδητοποίηση της αξίας των τοπικών δικτύων και του τρόπου δημιουργίας τους ▪ Ικανότητα υποστήριξης της δημιουργίας, βελτίωσης και ολοκλήρωσης τεχνικών και εγκαρσίων δεξιοτήτων κατά την εργασία ▪ Εκμάθηση μεθόδων και εργαλείων για αποτελεσματική εύρεση εργασίας (αναζήτηση, αίτηση, συνέντευξη) 	<p>Με το τέλος της Ενότητας 2, ο/η μέντορας θα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ έχει αναπτύξει δεξιότητες ακρόασης, για να μπορεί να προσδιορίσει τους προσωπικούς στόχους εργασίας του/της καθοδηγούμενου/ης του/της. ▪ έχει βελτιώσει την ικανότητα του/της να εντοπίζει, βάσει των εμπειριών και φιλοδοξιών του/της καθοδηγούμενου/ης του/της, πιθανούς τρόπους βελτίωσης των ελάχιστων κριτηρίων συμμετοχής στην εργασία (αναζήτηση και εύρεση εργασίας, συμμετοχή) ▪ έχει μάθει τα βασικά στοιχεία της τοπικής αγοράς εργασίας και τους κύριους τρόπους εύρεσης εργασίας ▪ γνωρίζει τους τρόπους πιστοποίησης τίτλων και ικανοτήτων ▪ γνωρίζει υπηρεσίες για επαγγελματική κατάρτιση ▪ γνωρίζει τους βασικούς κανόνες για την σωστή σύνταξη ενός βιογραφικού ▪ γνωρίζει τις βασικές τεχνικές για μια συνέντευξη εργασίας ▪ έχει επίγνωση της διαπροσωπικής δυναμικής σχέσεων στον χώρο εργασίας ▪ γνωρίζει τη δυναμική της δικτύωσης στην τοπική του/της κοινότητα.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Στην δουλειά!»

(Διάρκεια: 3 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο της Ενότητας 2, εισάγει τους εκπαιδευόμενους στον πυρήνα της κατάρτισης για την καθοδήγηση μεταναστών στην εργασία: προσφέρει έννοιες και εργαλεία για την συνδημιουργία και της συνδιαχείριση μιας οδού προς την ενδυνάμωση, η οποία συμπληρώνει την απόκτηση απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων αναζήτησης και επιλογής εργασίας (καθοδήγηση «προς την εργασία»), με έννοιες και εργαλεία που είναι χρήσιμα «κατά την εργασία».

Για να είναι αποτελεσματική αυτή η οδός θα πρέπει να μπορεί να χτίσει μια γέφυρα μεταξύ της εργασιακής κουλτούρας των μεταναστών, των εμπειριών και προσδοκιών τους, και της εργασίας στην χώρα υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των τρόπων επιλογής, πρόσληψης και εφαρμογής.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ο ρόλος της εργασίας στην διαδικασία ενδυνάμωσης»

Μετά από μια γενική εισαγωγή στην έννοια της ενδυνάμωσης, ο/η εκπαιδευτής/τρια θα επικεντρωθεί στον «παράγοντα εργασία» ως κινητήρια δύναμη προς την αυτονομία, όπου η οικονομική χειραφέτηση και η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης αποτελούν έννοιες που αλληλοενισχύουν η μία την άλλη.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ο/η εκπαιδευτής/τρια θα αναφερθεί στη θεωρία και στη συνέχεια θα την υποστηρίξει με μαρτυρίες, μέσω μιας παρουσίασης Power Point ή σε μορφή σύντομου βίντεο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1.30 ώρα) – «Δουλεύοντας στο εξωτερικό»

Η διαδικασία προς την ενδυνάμωση μέσω της εργασίας πρέπει αρχικά να ξεκινάει από την επίγνωση του/της μέντορα για τις προσδοκίες που έχει ο/η καθοδηγούμενος/η (mentee) του/ης, τα εμπόδια που συναντώνται και τις προηγούμενες εμπειρίες του/της. Στην διαδικασία θα συμμετάσχουν τέσσερις μετανάστες - ενδεχομένως δύο γυναίκες και δύο άνδρες - τόσο αιτών εργασίας όσο και ήδη εργαζόμενοι, των οποίων η συμβολή μπορεί να βοηθήσει στο να επικεντρωθούν οι εκπαιδευόμενοι στις κύριες πτυχές της σχέσης μεταξύ εργασίας-μετανάστη. Τα αποτελέσματα αυτής της αλληλεπίδρασης θα αποτελέσουν χρήσιμες βασικές ενδείξεις για τη σχέση μέντορα-καθοδηγούμενου/ης και για τον από κοινού σχεδιασμό των εξατομικευμένων οδών:

- Αντίληψη της διάστασης της εργασίας και των προσωπικών προσδοκιών. Η εργασιακή κουλτούρα στη χώρα καταγωγής και πώς γίνεται αντιληπτή στη χώρα υποδοχής, προσδοκίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση και τα προσόντα (ενθουσιασμός έναντι απογοήτευσης, προσδοκίες που σχετίζονται με τον χώρο εργασίας ως έναν κοινωνικό κόμβο)
- Εμπόδια και φραγμοί στην αγορά εργασίας (γλώσσα, προσβασιμότητα σε πληροφορίες, διαθεσιμότητα διαύλων κ.λπ.)

- Ο χώρος εργασίας και το εργασιακό περιβάλλον, η σχέση με τους συναδέλφους και προϊσταμένους, προσωπικές εγγυήσεις και προστασία δικαιωμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ο/η εκπαιδευτής/τρια θα διευκολύνει τον διάλογο μεταξύ εκπαιδευόμενων και μεταναστών.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Μέντορας και καθοδηγούμενος σχεδιάζουν από κοινού την οδό προς την ένταξη»

Ένα άτομο που έχει ήδη εμπειρία με την καθοδήγηση στο εργασιακό περιβάλλον, επεξηγεί στους εκπαιδευόμενους με την βοήθεια του/ης εκπαιδευτή/ριας, την διαδικασία. Θα επεξηγήσει πώς οι μέντορες μπορούν να εξερευνήσουν τις ανάγκες και τα προσόντα του/ης καθοδηγούμενου/ του/ης, με σκοπό την ακόλουθη εφαρμογή της διαδικασίας στον σχεδιασμό της οδού προς την ένταξη.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση: γενική εισαγωγή και εις βάθος συζήτηση/ερωτήσεις.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Δικτύωση προς εύρεση εργασίας»

Η αναζήτηση και εύρεση εργασίας δεν εξαρτώνται μόνο από κανόνες και πλατφόρμες εξεύρεσης εργασίας. Η συμπερίληψη των μεταναστών στην τοπική κοινότητα είναι ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο. Δεν είναι σύμπτωση το γεγονός ότι μια από τις πιο σημαντικές πτυχές του προγράμματος RaCIP είναι ο ρόλος του/ης μέντορα ως διαμεσολαβητή/ριας στην ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ του/ης μετανάστη/ριας και του τοπικού κοινωνικού δικτύου. Ο/η εκπαιδευτής/τρια θα επεξηγήσει την αξία του «δικτύου», δίδοντας παραδείγματα πιθανών συνεργασιών εντός των δικτύων εργασίας.

Οι εκπαιδευόμενοι θα ζητηθούν να:

1. Χαρτογραφήσουν τις τοπικές δομές/δίκτυα που είναι σε θέση να υποστηρίξουν τους καθοδηγούμενους, φροντίζοντας να συμπεριληφθούν οι οργανισμοί που είναι κοντά στο εργατικό έργο (πχ. συνδικαλιστικές οργανώσεις)
2. Δημιουργήσουν εισηγήσεις που να επιτρέπουν στους καθοδηγούμενους να γνωρίσουν άλλους ανθρώπους (ντόπιους και ξένους), να μάθουν την γλώσσα του τόπου, να δικτυωθούν, και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες κατά τον ελεύθερό τους χρόνο. Προτείνεται οι εισηγήσεις να συμπεριλαμβάνουν και την χαρτογράφηση που έλαβε χώρα στο Κεφάλαιο 1.3.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Διαδραστική συνάντηση: γενική εισαγωγή και εις βάθος συζήτηση/ερωτήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Η τσάντα με τα κόλπα»

(Διάρκεια: 3 ώρες)

Το να προσφέρεις καθοδήγηση «κατά» την εργασία και ειδικότερα, «προς την εργασία», απαιτεί από τον/την μέντορα να είναι σε θέση να μεταφράσει και μεταφέρει τα αποτελέσματα της φάσης ακρόασης – τις εμπειρίες και φιλοδοξίες εργασίας του/της

καθοδηγούμενου/ης του/ης – σε ρεαλιστικούς στόχους και σχετικό περιεχόμενο που θα εφαρμοστούν κατά την φάση της έρευνας και της πρακτικής άσκησης.

Ως εκ τούτου, οι μέντορες χρειάζεται να έχουν βασικές γνώσεις σχετικά με τους κανόνες πρόσβασης και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας στην περιοχή τους, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ενεργούν ως μεσάζοντες μεταξύ των καθοδηγούμενων τους και των υπαλλήλων των υπηρεσιών που υποστηρίζουν τα άτομα που αναζητούν εργασία και μετεγκατάσταση.

Ο/η μέντορας θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να βοηθήσει τον/την καθοδηγούμενη του/της στην αναγνώριση των τεχνικών δεξιοτήτων του/της: επαγγελματικά προσόντα, πιστοποιητικά γνώσης μίας ή περισσότερων ξένων γλωσσών, πιστοποιητικά μαθημάτων που παρακολούθησε και προηγούμενη εργασιακή εμπειρία. Ο/η μέντορας θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αναδεικνύει και να προωθεί τις κύριες διατομεακές ικανότητες (εγκάρσιες δεξιότητες) του/ης καθοδηγούμενου/ης: επαγγελματική στάση, ψηφιακές γνώσεις, ικανότητα να αναπτύξει σχέσεις με συναδέλφους και προϊσταμένους.

Το ακόλουθο περιεχόμενο διαφέρει σύμφωνα με την κάθε χώρα, τόσο όσον αφορά τους κανονισμούς και τη διοίκηση όσο και την τοπική εργασιακή «κουλτούρα». Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτές κάθε χώρας θα πρέπει να αναφέρονται στο ειδικό νομικό και διοικητικό πλαίσιο των τοπικών αγορών εργασίας.

Ο/η εκπαιδευτής/ρια θα υποστηρίζεται από έναν ή περισσότερους ειδικούς, οι οποίοι θα εμπλουτίσουν τη θεωρία με συγκεκριμένα παραδείγματα, που είναι εύκολα να κατανοηθούν από όλους τους εκπαιδευόμενους.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τεχνικές δεξιότητες: αξιολόγηση, αναγνώριση, βελτίωση»

1. Ποιες είναι οι τεχνικές δεξιότητες στο εργασιακό περιβάλλον (σπουδές, προσόντα, επαγγελματική εμπειρία, ομιλούμενες γλώσσες)´
2. Εκμάθηση γλωσσών και σχετικά πιστοποιητικά
3. Αναγνώριση προσόντων: πώς γίνεται;
4. Πιστοποίηση των δεξιοτήτων: πώς γίνεται;
5. Πρόσβαση στο σχολείο και στην επαγγελματική κατάρτιση
6. Πρόσβαση σε μη τυπική εκπαίδευση
7. Απασχόληση περιμένοντας την αναγνώριση της αίτησης ασύλου
8. Δίκτυο υπηρεσιών (κέντρα εργασίας, γραφεία απασχόλησης, προσωρινές υπηρεσίες, διακεκριμένοι φορείς πολιτικών ενεργητικής απασχόλησης, υποστήριξη, δημόσιοι φορείς και άλλα)
9. Διαδικτυακές υπηρεσίες

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Θεωρία και περιπτώσιολογικές μελέτες

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Εγκάρσιες δεξιότητες: οδηγός»

1. Επικοινωνία και σχέσεις με συναδέλφους
2. Επικοινωνία και σχέσεις με τους προϊσταμένους
3. Σύντομος οδηγός για πρόγραμμα διαδικτυακών δεξιοτήτων
4. Δικαιώματα και ασφάλεια στην εργασία: βασικές έννοιες και πώς να τις διεκδικήσετε στο χώρο εργασίας

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Θεωρία και περιπτώσιολογικές μελέτες

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ψάχνοντας για εργασία και ερχόμενος/η αντιμέτωπος με την επιλογή»

1. Η σημασία ενός αποτελεσματικού βιογραφικού και της συνοδευτικής επιστολής
2. Πώς να αντιμετωπίσετε μια συνέντευξη

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Οι θεωρητικές έννοιες θα διδαχθούν μέσω της έμπρακτης σύνταξης ενός βιογραφικού και της συνοδευτικής επιστολής, καθώς και μέσω της προσομοίωσης μιας συνέντευξης, με τους εκπαιδευόμενους ως πρωταγωνιστές.

Τα τελευταία 30 λεπτά του Κεφαλαίου 2.2, θα αφιερωθούν στην δια ζώσης αξιολόγηση του μαθήματος κατάρτισης.

Οι συναντήσεις ολοκληρώνονται με ορισμένες πρακτικές ενδείξεις σχετικά με την έναρξη των εκπαιδευτικών δεσμών καθοδήγησης (ΔΕ6) και σχετικά με το συνεχές σύστημα υποστήριξης/κατάρτισης που θα παρέχουν οι εταιρείες του έργου στους μέντορες κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους μαζί με τους μετανάστες.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση γνώσεων έχει κυρίως τη μορφή της αυτοαξιολόγησης. Κάθε εκπαιδευόμενος θα πρέπει να ετοιμάσει γραπτή έκθεση σχετικά με τις ακόλουθες ερωτήσεις κατά τις δύο εβδομάδες που ακολουθούν μετά την τελευταία συνεδρίαση:

- Πώς και σε ποιο βαθμό με βοήθησε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα να έχω μεγαλύτερη επίγνωση σχετικά με τους μετανάστες και την ένταξη τους;
- Πώς μπορώ να σχεδιάσω και να αναπτύξω μια σχέση ενδυνάμωσης και ενσυναίσθησης με τον/την καθοδηγούμενο/η που θα μου ανατεθεί;
- Πώς μπορώ να σχεδιάσω την οδό προς την εργασία για τον/ην καθοδηγούμενο/η μου (ο/η εκπαιδευτής/ρια θα παρέχει ένα προφίλ για το οποίο εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αναπτύξουν μια πρόταση);

Οι αναφορές θα σταλούν στον εκπαιδευτή, ο οποίος θα επικοινωνήσει με κάθε εκπαιδευόμενο, για να δώσει τα σχόλιά του και ενδεχομένως να εμβαθύνουν όσον αφορά τις πτυχές και τα θέματα που εξακολουθούν να χρειάζονται διευκρινίσεις.

Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα

- Mateus, S., D. Santa-Marta, J. P. Pereira, M. Clemente & T. Seabra (2021). *Private Sponsorship and community-based integration: The PAR example and other good practices* (Paper for RaCIP Project). Lisbon: Iscte-Instituto Universitário de Lisboa, https://www.racip.eu/files/ugd/6edbd8_aae16e97fa9249e99272400b3e14265e.pdf
- Refugees Welcome, *Chi sono i rifugiati e le rifugiate?* https://docs.google.com/presentation/d/1_uBAxwgW7Pnl75Kef1Dmh79nPbBFhfAV/edit#slide=id.p21
- EURITA, *Mentoring Refugees. A handbook for volunteers*, 2019, download at https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mentoring-refugees-handbook-volunteers_en
- On mentorship <https://www.togetherplatform.com/handbook/mentor>, <https://www.togetherplatform.com/resources>
- IOM UN Migration, *Paths to inclusion. Training for community mentors*, 2021, https://eea.iom.int/sites/eea/files/publication/document/Paths%20to%20Inclusion_%20Training%20for%20Community%20Mentors%20_%20Communication%20C%20Intercultural%20and%20Social%20Skills.pdf
- On interpersonal relationships, see C. Kallahan, *Anti-racism resource guide*, <https://www.elon.edu/u/service-learning/wp-content/uploads/sites/519/2020/07/Anti-Racism-Resource-Guide.pdf>
- A mainstreaming/institutional perspective, useful for the designing of intercultural learning approaches O. Nestian Sandu, N. Lyamouri-Bajja, *T-KIT 4. Intercultural learning*, Council of Europe, 2018 <https://pjp.eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>
- Theoretical notions on empathy: Raatikainen, E., Rauhala, L. A., & Mäenpää, S. (2021). *An educational intervention focused on teaching Qualified Empathy to social work students in Finland*. Journal of Applied Research in Higher Education.
- On empowerment, see L. Weidenstedt, *Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers*, SAGE, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>
- I. Castiglioni, *La comunicazione interculturale. Competenze e pratiche*, Carocci, 2005
- For the recent developments in migration movements and the labour market inclusion of immigrants in OECD countries, see OECD, *International Migration Outlook 2021*, <https://www.oecd.org/els/international-migration-outlook-1999124x.htm>
- Ministero del Lavoro e delle Politiche sociali, *Gli stranieri nel mercato del lavoro, XI rapporto annuale*, <https://www.lavoro.gov.it/documenti-e-norme/studi-e-statistiche/Documents/Undicesimo%20Rapporto%20Annuale%20-%20Gli%20stranieri%20nel%20mercato%20del%20lavoro%20in%20Italia%202021/Sintesi-XI-Rapporto-MdL-Stranieri-REV-22072021.pdf>

- P. De Cuyper, H. Vandermeerschen, D. Purkayastha, *Migrant mentoring to work: defining an old-but-innovative instrument*, "International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring", 2019, Vol. 17(2), pp.108-121. DOI: 10.24384/cy2r-jd97. The essay provides further bibliography.
- International Training Centre of the ILO in collaboration with the Italian Council for Refugees, *Linee guida per "tutor d'impresa"*, https://www.retesai.it/wp-content/uploads/2016/06/LINEE_GUIDA_PER_I_TUTOR_DIMPRESA.pdf
- It may be useful to read the following document for the aims and methods of mentoring "on the job" (company mentoring) <https://www.togetherplatform.com/blog/tips-for-effective-mentoring-at-work>
- For methods and tools to identify and develop the skills of refugees and newcomers with the perspective of employment see BREFE project, <https://www.brefe.eu/sites/default/files/files/Brefe%20IO2%20%28IT%29.pdf> Moreover, *Identification of key employability skills. The card of competencies* <https://www.brefe.eu/sites/default/files/resources/documents/Brefe%20-%20Identifying%20key%20skills%20for%20employment.pdf>
- Icebreakers and group activities, <https://www.sessionlab.com/blog/icebreaker-games/> , <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/icebreaker-ideas-for-small-groups>, <https://www.tinypulse.com/blog/sk-work-icebreaker-games>
- Group activities ideas to foster empathy <https://www.ashoka.org/media/23588/download> <https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>
- *Io sono Li*, film on migrants and labour

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΔΕ4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 5

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Απίλιο Ορέκιο

Glocal Factory, Βερόνα, ΙΤ

GLOCAL FACTORY

iscte UNIVERSITY INSTITUTE OF LISBON

Réfugiés BIENVENUE

This project was funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund.

The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.

The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

RaCIP - Raising Capacity for Inclusive People engaged in private sponsorships

www.racip.eu

www.linkedin.com/company/racip

www.facebook.com/racipproject

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πρόγραμμα Διδασκαλίας 5. Οργανισμοί και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Συγγραφείς

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο (Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία)

Συμβαλλόμενα μέρη

ISCTE – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της
Λισαβόνας, PT
CVI – Consorzio Veneto Insieme, IT
Υπηρεσία Προσφύγων των Ιησουιτών
Πορτογαλίας, PT
Δήμος Ιωαννίνων, GR

Refugees Welcome Italia, IT
Réfugiés Bienvenue, FR
Second Tree, GR
SYNTHESIS Center for Research and
Education, CY

Αναφορές δημοσίευσης

Μαρία Κάρλα Ιτάλια, Αττίλιο Ορέκιο, *Εκπαίδευση ενδιαφερόμενων μερών. Πρόγραμμα διδασκαλίας 5. Οργανισμοί και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων*, Glocal Factory, Βερόνα, Ιταλία. Αυτό το πρόγραμμα διδασκαλίας είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.racip.eu

Αυτό το έγγραφο είναι ένα αποτέλεσμα του έργου RaCIP. Έχει σχεδιαστεί από την Glocal Factory και έχει αναληφθεί με την υποστήριξη όλων των εταιρών για τους σκοπούς του έργου RaCIP. Η ανάπτυξη υλικού έλαβε χώρα μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου 2021.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	8
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	8
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων»	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	14
Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα	14
Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό»	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Ένας προς πολλούς/ πολλοί προς έναν: Όντας σε μια ομάδα»	16
Αξιολόγηση γνώσεων	17
Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα	18

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος μιας συλλογής πέντε προγραμμάτων διδασκαλίας, σχεδιασμένων για την κατάρτιση πέντε διαφορετικών ομάδων-στόχων ως επικείμενους μέντορες:

- Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν
- Τοπικές οικογένειες που υποστηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων
- Φοιτητές πανεπιστημίου
- Καθοδήγηση στην εργασία
- Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων

Κάθε πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει δύο ενότητες:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Η ενότητα αυτή είναι κοινή για τα πέντε προγράμματα διδασκαλίας, καθώς βοηθά στην προώθηση της απόκτησης διατομεακής γνώσης (θεωρητικά θέματα) και δεξιοτήτων (πρακτικών, μεθοδολογικών, εφαρμοσμένων θεμάτων) απαραίτητων για την οικοδόμηση και εφαρμογή οποιασδήποτε σχέσης καθοδήγησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Καλύπτει τις ανάγκες των διαφόρων στόχων: βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων ρόλων και πλαισίων των μεντόρων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων	ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Εξειδικευμένες δεξιότητες
1. Οικογένειες διαθέσιμες για να υποστηριχθούν	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 Πρόσφυγες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 Ενδυνάμωση ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 Αγώνας μετ' εμποδίων	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Ζώντας μαζί: μέσα και έξω στην καθημερινή ζωή ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Πετώντας τη φωλιά
2. Τοπικές οικογένειες που στηρίζουν τις οικογένειες των προσφύγων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Επισημαίνοντας αξίες ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Δικαιώματα και υπηρεσίες
3. Φοιτητές πανεπιστημίου		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Μεταναστεύσεις ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Loquor ergo sum – Σκέφτομαι, άρα υπάρχω
4. Καθοδήγηση στην εργασία		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Στη δουλειά! ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Η τσάντα με τα κόλπα
5. Οργανώσεις και δίκτυα ενδιαφερόμενων φορέων		ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 Ένας προς πολλούς / πολλοί προς ένα: Όντας σε μια ομάδα

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Εμπειρογνώμονας: Ένα άτομο με μεγάλη εμπειρία που φέρνει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε ένα ή περισσότερα θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, το θέμα είναι η υποδοχή και ένταξη των μεταναστών.

Εκπαιδευόμενος/η: Ο/η συμμετέχων/ουσα και αποδέκτης της εκπαίδευσης και επικείμενος/η μέντορας.

Καθοδηγούμενος/η: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λάβει καθοδηγητική υποστήριξη.

Μέντορας: Το πρόσωπο που θα υποστηρίξει ένα καθοδηγούμενο στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Οικογένεια καθοδηγούμενων: Ένα νοικοκυριό προσφύγων που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να περιλαμβάνει ανθρώπους που έφθασαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και οι οποίοι αντιμετωπίζουν τώρα μαζί τις διαστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που γεννήθηκαν οι γονείς τους.

Οικογένεια μεντόρων: Η οικογένεια που στηρίζει μια οικογένεια προσφύγων στις δραστηριότητες της Δέσμης Εργασίας 6 του έργου RaCIP.

Νεοεισερχόμενος: Ο/η αιτητής ασύλου ή το πρόσωπο που έλαβε πρόσφατα νόμιμο τίτλο διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μάρτυρας: Ένα άτομο που αφηγείται τη δική του εμπειρία, βοηθώντας τους μαθητές να κατανοήσουν τις πραγματικές έννοιες του.

Εκπαιδευτής: Ο/η επικεφαλής του εκπαιδευτικού μαθήματος κατάρτισης. Θα είναι παρών/ουσα και ενεργός/ή σε όλες τις συναντήσεις κατάρτισης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημασία και ο στρατηγικός ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για τη δημιουργία αποτελεσματικών μοντέλων ένταξης και την προώθηση πιο περιεκτικών κοινωνικών υπηρεσιών για τους μετανάστες αναγνωρίζονται ομόφωνα. Οι προσεγγίσεις που εμπλέκουν πολλαπλούς ενδιαφερόμενους φορείς, με την υποστήριξη των τοπικών αρχών, έχουν δημιουργήσει – όπου εφαρμόζονται – καλύτερα μοντέλα ένταξης και πιο συμπεριληπτικές κοινωνικές υπηρεσίες για μετανάστες και πρόσφυγες, όπως μας λένε οι πολλές εκθέσεις καλών πρακτικών. Η έκθεση «Ένταξη μεταναστών και προσφύγων σε τοπικό επίπεδο» (*The Integration of Migrants and Refugees at the Local Level*), από τον ΟΟΣΑ, τονίζει τη σημασία της στήριξης των μεταναστών στην πορεία ένταξής τους μόλις φτάσουν και συνιστά διατομεατικό συντονισμό, για την αντιμετώπιση των πολυδιάστατων αναγκών. Η ίδια έκθεση, μεταξύ των στόχων για την ένταξη των μεταναστών σε τοπικό επίπεδο, προτείνει τη «δημιουργία χώρων όπου η αλληλεπίδραση φέρνει τους μετανάστες και τις αυτόχθονες κοινότητες πιο κοντά»¹, γεγονός που συνεπάγεται τη λαϊκή δέσμευση της κοινωνίας των πολιτών και των απλών πολιτών ως εθελοντών.

Στην πραγματικότητα, η συμμετοχή προωθείται κυρίως από τοπικές καλές πρακτικές, των οποίων η εφαρμογή ανταποκρίνεται στις κύριες ακόλουθες ανάγκες:

- 1) την ανάγκη για καλύτερη συνοχή και αλληλεγγύη στις κοινωνίες υποδοχής
- 2) την ανάγκη στήριξης της αναποτελεσματικότητας των επίσημων θεσμικών οργάνων και των περιορισμών της εθνικής ρύθμισης².

Για τους λόγους αυτούς, η πιο επείγουσα ανάγκη είναι να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών: οργανισμοί και δίκτυα, των οποίων τα μέλη είναι εκπαιδευμένα να οδηγούν τους μετανάστες προς την αυτονομία και την ένταξη, όπως οι ίδιοι το φαντάζονται, «ειδικά μέσω οικογενειακών συναθροίσεων, κοινωνικών συγκεντρώσεων, αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Η κοινωνικοπολιτισμική ολοκλήρωση και η αίσθηση του ανήκειν συμβαίνει όταν έχετε μια θετική κοινωνική εμπειρία: όντας ευπρόσδεκτοι σε ένα πλήθος, αποδοχή αναγνώρισης σε μια ομάδα, δυνατότητα συμμετοχής, επικοινωνίας, ανταλλαγής»³.

Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε ένα μοντέλο ικανό να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των ατομικών πορειών ένταξης μέσω δυνατότητας ένταξης στην κοινότητα, όπου οι μέντορες που είναι μέλη οργανισμών και δικτύων, ενεργούν ως διαμεσολαβητές και διευκολυντές μεταξύ αυτών των δύο διαστάσεων της διαδικασίας αυτονομίας και χειραφέτησης του μετανάστη. Με αυτή την έννοια, η συνεργασία μεταξύ αυτών των μεντόρων και της οικογενειών διαθέσιμες να τύχουν υποστήριξης από τους υποστηρικτές τους, τους μέντορες στην εργασία και τους πανεπιστημιακούς μέντορες, ενισχύει την ανάπτυξη ικανοτήτων των μεταναστών και αναπτύσσει τους προσωπικούς τους πόρους για τη μελλοντική ανεξαρτησία.

Η κατάρτιση των μεντόρων που είναι μέλη οργανισμών και δικτύων ενδιαφερόμενων μερών ανταποκρίνεται σε αυτές τις ανάγκες. Υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτών και με την υποστήριξη ειδικών και μαρτύρων, η δέσμη κατάρτισης περιλαμβάνει δύο Ενότητες, αποτελούμενες από συνολικά έξι κεφάλαια. Η Ενότητα 1 (τέσσερα κεφάλαια)

¹ OECD, *Integration of Migrants and Refugees at the Local Level*, 2018, p.3.

² “Official and governmental institutions have very outdated systems, not prepared to meet the challenges of integration of foreign population”, in Mateus, S., P. Santos, C. Santinho, A. R. Matias, T. Seabra, F. Pinho & A. Al Alou (2019), *PandPAS Social Survey Report, PandPAS project – Pre and Post-Arrival Schemes to facilitate inclusion and prevent xenophobia and radicalization*, www.pandpasproject.eu, p. 33.

³ *PandPAS Social Survey Report*, cit. p. 31.

ασχολείται με τα κύρια οριζόντια ζητήματα οποιασδήποτε εμπειρίας καθοδήγησης, ενώ η Ενότητα 2 (δύο κεφάλαια) επικεντρώνεται στις συγκεκριμένες πτυχές που σχετίζονται με την ομάδα-στόχο.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Δεν απαιτούνται συγκεκριμένες γνώσεις υποβάθρου. Αναμένεται, ότι δυνητικοί εκπαιδευόμενοι που συμμετέχουν ήδη ενεργά σε τοπικούς οργανισμούς και δίκτυα, θα έχουν κίνητρο και την θετική στάση που απαιτούνται για συμμετοχή.

Ωστόσο, οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονται:

- προσήλωση στις βασικές αξίες του έργου (υποδοχή, ένταξη, πολυπολιτισμικότητα)
- καλές δεξιότητες ακρόασης, ενσυναίσθηση, επιθυμία για αλληλεπίδραση με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς
- δέσμευση για την επίτευξη των στόχων του έργου και την υπεύθυνη υλοποίηση των δραστηριοτήτων του για την απαιτούμενη περίοδο, αναγνωρίζοντας ότι θα απαιτήσει μεγάλη επιμονή και ενέργεια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Η πρώτη ενότητα είναι η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά σεμινάρια και αποσκοπεί στην απόκτηση οριζόντιων γνώσεων (σε θεωρητικά ζητήματα) και δεξιοτήτων (σε πρακτικά, μεθοδολογικά, εφαρμοσμένα ζητήματα), ώστε να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την εφαρμογή του θεσμού του «Μέντορα».</p>	<p>Στο τέλος της Ενότητας 1, ο μέντορας θα πρέπει να έχει αποκτήσει:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Κατανόηση του πλαισίου, των μεθοδολογικών παραδοχών και των στόχων του έργου RaCIP και ικανότητα χρήσης της πλατφόρμας WIX▪ Γνώση των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων▪ Ικανότητα στοχασμού/ συλλογισμού στις ιστορίες μετανάστευσης, υποδοχής και πρώτα βήματα ένταξης▪ Κατανόηση των βασικών εννοιών της διαπολιτισμικότητας, της ενσυναίσθησης, της ενδυνάμωσης▪ Ικανότητα ακρόασης, ανάλυσης και ερμηνείας των αναγκών του καθοδηγούμενου▪ Επίγνωση των στάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν ή να αποφευχθούν για μια αποτελεσματική καθοδήγηση▪ Βασικές γνώσεις σχετικά με τις βασικές διαδικασίες για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 – «Πρόσφυγες»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το πρώτο κεφάλαιο στοχεύει να απαντήσει σε κύρια ερωτήματα όπως:

- Ποιοι είναι οι άνθρωποι που θα θέλαμε να υποστηρίξουμε;
- Ποιο είναι το ιστορικό τους;
- Γιατί ήρθαν στην Ευρώπη;
- Ποιες οι συνθήκες διαβίωσης;
- Ποιοι είναι οι φόβοι, αλλά και οι ελπίδες και οι προσδοκίες τους;
- Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε διάλογο μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θέσεων, αναγνωρίζοντας τις διαφορές στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δύναμη;

Οι εκπαιδευόμενοι θα κατανοήσουν την ποικιλία και την πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ζητημάτων: είναι ένας κόσμος γυναικών και ανδρών που, πέρα από την κοινή τους κατάσταση ως «νεοαφιχθέντες», έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και προσωπικές ιστορίες, μακριά από τα δικά μας στερεότυπα. Οι εκπαιδευόμενοι, δεν θα μάθουν μόνο να διαβάζουν αναφορές ή στατιστικά στοιχεία, αλλά πραγματικές μαρτυρίες ανθρώπων που μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Βαρύτητα θα δοθεί επίσης, στα κίνητρα των ατόμων που παρακολουθούν την εκπαίδευση και την επίγνωση τους για το ρόλο που πρόκειται να διαδραματίσουν στη διαδικασία καθοδήγησης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Το έργο RaCIP»

- Γνωριμία συμμετεχόντων και εκπαιδευτή (παιχνίδι ή παρουσίαση σε ζευγάρια⁴)
- Παρουσίαση του έργου και των στόχων του RaCIP. Θα δοθεί έμφαση στο ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό νόημα της ιδιωτικής χορηγίας ως στρατηγικής που στοχεύει, όχι μόνο στην ενίσχυση της ένταξης μεταναστών, αλλά στη συνοχή και την ευημερία των κοινοτήτων υποδοχής
- Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- Παρουσίαση της πλατφόρμας εκμάθησης WIX και του τρόπου χρήσης αυτής, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των επακόλουθων πιλοτικών εμπειριών.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Τι γνωρίζουμε για τους πρόσφυγες;»

Ο εκπαιδευτής καλεί τους συμμετέχοντες να μιλήσουν για τις εμπειρίες που μπορεί να είχαν με τους μετανάστες, είτε αφορά μια απλή συνάντηση ή μια έμπρακτη υποστήριξη. Θα συζητηθούν κοινές προκαταλήψεις και στερεότυπα, αρχής γενομένης από την εμπειρία των ίδιων των συμμετεχόντων.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι άνθρωποι»

⁴ Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι, ο ένας μαθητής λέει στον άλλο, σε όχι περισσότερο από τρία λεπτά, ορισμένες βασικές πληροφορίες για τον εαυτό του: όνομα, πόλη καταγωγής, περιοχή ή χώρα διαμονής, μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί, μελέτες σε εξέλιξη, "όποια προηγούμενη ή τρέχουσα εθελοντική ή εργασιακή δραστηριότητα. Όταν ο μαθητής Α τελειώσει την αφήγησή του στον Β, ο Β επαναλαμβάνει το ίδιο στον Α. Μετά από έξι λεπτά, ο εκπαιδευτής διακόπτει τον διάλογο και για κάθε ζευγάρι ζητά από τον Α να προλογίσει τον Β και τον Β να προλογίσει τον Α. Επειδή αυτή η αντιστροφή των ιστοριών δεν ανακοινώθηκε, ορισμένοι εκπαιδευόμενοι αναπόφευκτα ξαφνιάζονται διότι δεν έχουν ακούσει και απομνημονεύσει την παρουσίαση του συντρόφου τους με τη δέουσα προσοχή. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παρέμβει και να ενσωματώσει τα κενά στην αναφορά του «αφηρημένου» συντρόφου. Στο τέλος της δραστηριότητας, ο εκπαιδευτής δίνει έμφαση στο μάθημα που πρέπει να αντληθεί: σε μια σχέση καθοδήγησης, το σημείο εκκίνησης είναι η ικανότητα του μέντορα να ακούει και η προσοχή του καθοδηγούμενου.

Ο εκπαιδευτής αναφέρει δύο μαρτυρίες (ή μια οικογένεια, στην εκπαίδευση που αφορά τις οικογένειες μεντόρων): έναν αιτούντα άσυλο που δεν έχει λάβει ακόμη απάντηση στο αίτημά του/της για διεθνή προστασία, και έναν μετανάστη που βρίσκεται στην Ευρώπη για μερικά χρόνια και έχει ενσωματωθεί αποτελεσματικότερα στην κοινωνία υποδοχής (έχει δουλειά και κατάλυμα). Θα τους ζητηθεί να μιλήσουν για την άφιξή τους και τα πρώτα βήματα ένταξης. Στη συνέχεια θα πάρουν συνέντευξη από τους εκπαιδευόμενους. Μεταξύ των πιθανών ζητημάτων, η ευαλωτότητα συνιστάται ως σημείο εισαγωγής για τη συζήτηση ανισοτήτων ή αντιξοοτήτων όπως η ανασφάλεια, το σχετικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα, η ελλιπής δυνατότητα αντιμετώπισης και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι θα κάνουν προσθήκες σε αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2 – «Ο μέντορας: κίνητρο και ρόλος»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τρεις κύριους σχετικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι τα εσωτερικά τους κίνητρα για την καθοδήγηση.
- Να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν στη δέσμευσή τους.
- Να ενημερωθούν για συμπεριφορές που μπορεί να διευκολύνουν ή, αντίθετα, να εμποδίσουν ή να διαστρεβλώσουν τη σχέση βοήθειας.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Γιατί επέλεξα να γίνω μέντορας;»

Κάθε εκπαιδευόμενος καλείται να αναλογιστεί σιωπηλά για 5 λεπτά (του επιτρέπεται να κρατά σημειώσεις) και στη συνέχεια να εκφράσει τα συναισθήματά του στους άλλους. Ο εκπαιδευτής σημειώνει στον πίνακα παρουσιάσεων τις λέξεις-κλειδιά που προκύπτουν από τις εκθέσεις. Ο εκπαιδευτής υπογραμμίζει τη σημασία των αυτοσχετιζόμενων κινήτρων (π.χ: Δεσμεύομαι γιατί με αυτήν την εμπειρία θα βοηθήσω στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς μου).

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Τι συμβαίνει συνήθως σε πρακτικό επίπεδο;»

Δύο εθελοντές ή επαγγελματίες εκπαιδευτές, που έχουν ήδη εμπειρία στην καθοδήγηση μεταναστών, θα προσκληθούν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και το πώς βίωσαν αυτή τη σχέση σε προσωπικό και συναισθηματικό επίπεδο: τις δυσκολίες, τις επιτυχίες, τις αποτυχίες, τα διδάγματα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα πάρουν συνεντεύξεις από τους δύο ειδικούς. Ο εκπαιδευτής επισημαίνει ότι, σε μια σχέση καθοδήγησης, η απογοήτευση και η αποθάρρυνση είναι πάντα προ των πυλών: γι' αυτό απαιτείται υπομονή, ανθεκτικότητα και ρεαλισμός στους μελλοντικούς μέντορες. Θα αντιμετωπιστούν επίσης τα γλωσσικά εμπόδια: ο εκπαιδευτής θα εξηγήσει πώς προσπαθούν να τα ξεπεράσουν δια της αποτελεσματικής επικοινωνίας, ακολουθώντας μια προσέγγιση - στην κατεύθυνση της προοδευτικής βελτίωσης των γλωσσικών δεξιοτήτων - που δίνει βαρύτητα στις σχέσεις έναντι της μάθησης και της εφαρμογής (π.χ. στην Ιταλία, η εμπειρία του «Libera la parola», ένα ανοιχτό εργαστήριο για τη χρήση της ιταλικής γλώσσας για την οικοδόμηση σχέσεων)⁵.

⁵ <https://www.facebook.com/liberalaparolatrento/>

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ενσυναίσθηση»

Ένας ψυχολόγος ή/και ένας ανθρωπολόγος, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα παιχνίδι ρόλων, θα καθοδηγήσει τους μαθητές να αναλογιστούν τις συμπεριφορές που βοηθούν στη δημιουργία ή την αποδόμηση της ενσυναίσθησης μεταξύ δύο ανθρώπων. Θα αναλογιστούν πώς μπορούν να ακούν, να στηρίζουν ο ένας δίπλα στον άλλο στη σχέση καθοδήγησης, χωρίς να αλληλοσυντρίβονται, πώς να σέβονται τη σιωπή, πώς να αντιμετωπίζουν τις κρίσεις και την απελπισία, πώς να χειρίζονται φέματα ή μισές αλήθειες, πώς να ενθαρρύνουν, πώς να συζητούν χωρίς να μαλώνουν, πώς να αγκαλιάζονται χωρίς να περιορίζονται. Πρέπει να τονιστεί το σημείο ότι μια σχέση καθοδήγησης, ακόμα κι αν προκύπτει από την ανάγκη να δοθούν απαντήσεις στις δύσκολες ή και δραματικές συνθήκες ενός ατόμου, είναι ακόμη πιο αποτελεσματική, όταν αναπτύσσεται μέσα από στιγμές ευημερίας τόσο για τον μέντορα όσο και για τον καθοδηγούμενο.

Ο εκπαιδευτής θα προτείνει συγκεκριμένη άσκηση/δυναμική για την εκμάθηση της ενσυναίσθησης⁶.

Οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να εμπλουτίσουν αυτό το βήμα διαβάζοντας τα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα WIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.3 – «Ενδυνάμωση»

(Διάρκεια: 2.30 ώρες)

Το τρίτο κεφάλαιο στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται από κοινού την ενδυνάμωση του/της καθοδηγούμενου/νης. Απαραίτητη προϋπόθεση: η έννοια της ενδυνάμωσης ως «λεπτή ισορροπία μεταξύ ενδυνάμωσης και πατερναλισμού, ουσιαστικής υποστήριξης και καταστολής, δημιουργεί προβληματικές οπτικές». Πρέπει να γνωρίζουμε τις συνέπειες του ρόλου του «μεγάλου ευεργέτη». Όπως έχει ήδη επισημανθεί, θα πρέπει να αναγνωριστεί μια ευρύτερη αυτονομία και «εξουσία» στο δείγμα ενδιαφέροντος: «Όσο επιθυμητή και απαραίτητη ακούγεται η ενδυνάμωση των προσφύγων, των ηλικιωμένων, των εθνικών μειονοτήτων, των ατόμων με αναπηρία, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων ή ατόμων που έχουν υποστεί διακρίσεις, ο βαθμός ενδυνάμωσης των αποδεκτών της, θα εξαρτηθεί από τον τρόπο που ο ενδυναμωμένος αντιμετωπίζει τις πολύπλοκες κοινωνικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε καταστάσεις ενδυνάμωσης»⁷.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (30 λεπτά) – «Ενδυνάμωση: Τι σημαίνει;»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί την έννοια της «ενδυνάμωσης», την ιστορική της προέλευση (στα κινήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και την κοινότητα που εργάζεται στις ΗΠΑ), τη συνάφειά της τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ μιας

⁶ <https://www.ashoka.org/media/23588/download>
<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>

⁷ Βλ. L. Weidenstedt, Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>

σχέσης που βασίζεται στη βοήθεια, η οποία είναι κυρίως «παθητική», και μιας σχέσης που υποστηρίζει και οδηγεί τους ανθρώπους σε αυξανόμενη αυτονομία και αυτοεκτίμηση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Διερεύνηση των αναγκών και των ικανοτήτων»

Ένας εμπειρογνώμονας (άτομο με μεγάλη εμπειρία στην υποδοχή και την ένταξη μεταναστών) παρουσιάζει μέσω Powerpoint διάφορες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ποιες είναι οι πιο συχνές και επαναλαμβανόμενες ανάγκες των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή τους ζωή (γλώσσα, έγγραφα, εργασία, σπίτι, αποστολή χρημάτων στην πατρίδα του, υγειονομική περίθαλψη, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη, άδεια οδήγησης). Κατόπιν ακολουθεί συζήτηση.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής και ο εμπειρογνώμονας θα προτείνουν την πιο κατάλληλη προσέγγιση για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των αναγκών του καθοδηγούμενου/ ή της οικογένειας καθοδηγούμενων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι κάθε μετανάστης, όπως και οι οικογένειες μεταναστών, δεν έχουν μόνο ανάγκες αλλά διαθέτουν ικανότητες, τις οποίες ο μέντορας πρέπει να ανακαλύψει, αφού είναι η βάση για τον από κοινού σχεδιασμό μια επιτυχημένης στρατηγικής υποστήριξης.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Οι περιοχές και τα δίκτυά τους»

Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι στο έργο RaCIP ο μέντορας θεωρείται ως διαμεσολαβητής στις σχέσεις ανάμεσα στο μετανάστη/ την οικογένεια καθοδηγούμενων, και το δίκτυο ανθρώπων/ οργανισμών/ υπηρεσιών υποστήριξης. Κάθε παράγοντας του δικτύου μπορεί να αντιμετωπίσει μια ανάγκη διαθέτοντας τις δικές του γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Ο μέντορας καλείται να συμπεριλάβει όλους αυτούς τους παράγοντες στη σχέση καθοδήγησης: δημόσιους φορείς (ιδρύματα, φορείς και υπηρεσίες), μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. δομημένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών), αλλά και άτυπες ομάδες ή άτομα του επονομαζόμενου “τέταρτου τομέα” (π.χ. τους γείτονες, συνταξιούχους με ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, δασκάλους, τεχνίτες). Στη συνέχεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν τα κρίσιμα ιδρύματα/υπηρεσίες/ενώσεις που παρέχουν υπηρεσίες στην περιοχή όπου οι μέντορες πρόκειται να υλοποιήσουν τις δραστηριότητές τους.

Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θα πραγματοποιήσουν δύο δραστηριότητες, είτε ατομικά ή σε μικρές ομάδες (όπως αυτοί προτιμούν) ώστε:

- Να χαρτογραφήσουν τη δική τους επικράτεια προκειμένου να εντοπίσουν τους περισσότερους δυνατούς τοπικούς παράγοντες.
- Να προγραμματίσουν δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες επιτρέπουν στον καθοδηγούμενο να συναντήσει ντόπιους και ξένους, να μιλήσει τη γλώσσα της περιοχής, να διευρύνει το δίκτυο των σχέσεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.4 – «Αγώνας μετ’ εμποδίων» **(Διάρκεια: 2.30 ώρες)**

Η τελευταία ενότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους βασικές δεξιότητες για την υποστήριξη των μεταναστών κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, και την πρόσβαση του σε βασικές υπηρεσίες. Ο μέντορας δεν μπορεί να είναι ειδικός σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά χρειάζεται να γνωρίζει βασικές έννοιες για να μπορεί να υποστηρίξει τον καθοδηγούμενο και να διευκολύνει τη σχέση του/της με τις δημόσιες υπηρεσίες και υπαλλήλους αυτών (δικηγόρους, αστυνομικούς, δημόσιους υπαλλήλους σε διάφορες διοικήσεις κ.λπ. .).

Τα προς διαχείριση ζητήματα θα πρέπει να αφορούν τους ισχύοντες κανόνες και νομικές διαδικασίες για αιτούντες άσυλο, καθώς τις διαδικασίες υποδοχής αλλοδαπών σε όλες τις χώρες εταίρους του RaCIP. Ένας δικηγόρος ή εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα ενημερώσει για:

- α. Τη διαδικασία για την απόκτηση ασύλου ή άλλης μορφής ανθρωπιστικής ή διεθνούς προστασίας
- β. Το καθεστώς προσωρινής και μόνιμης διαμονής
- γ. Τη χορήγηση ιθαγένειας
- δ. Τα ζητήματα στέγασης
- ε. Τη δυνατότητα εργασίας μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας
- στ. Τις ισχύουσες διατάξεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (έκτακτης ανάγκης και μη).
- ζ. Την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- η. Την οικονομική υποστήριξη αλλοδαπών που παρέχει το κράτος ή οι τοπικές αρχές.

Ο εξειδικευμένος νομικός σύμβουλος θα πρέπει δώσει σαφή παραδείγματα, επεξηγώντας τεχνικά ζητήματα με εύκολο και κατανοητό τρόπο για όλους τους μαθητές. Ο εκπαιδευτής, υπενθυμίζοντας όσα ζητήματα προέκυψαν σε προηγούμενες συναντήσεις της ομάδας, πρέπει να εξηγήσει το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν ο παραπάνω «αγώνας μετ'εμποδίων» στη φυσική κατάσταση και την ψυχολογική ανθεκτικότητα των ατόμων που πρέπει να υποστηριχθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχοι κατάρτισης και αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Στόχοι κατάρτισης	Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
<p>Απόκτηση βασικής γνώσης και δεξιοτήτων για θετική και αποτελεσματική ένταξη του/της καθοδηγούμενου/ης στο τοπικό κοινωνικό δίκτυο, όπου ο/η μέντορας είναι (επίσης) και διαμεσολαβητής/τρια μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης και της κοινωνικής ομάδας.</p> <p>Οι ειδικοί στόχοι αφορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αξία της ένταξης των μεταναστών σε κοινωνικές ομάδες▪ την επίγνωση για την αμοιβαιότητα της σχέσης μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης και της κοινότητας	<p>Με το τέλος της Ενότητας 2, οι μέντορες θα:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ έχουν κατανοήσει τον ρόλο τους ως διαμεσολαβητές μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης και του οργανισμού/ τοπικού κοινωνικού δικτύου▪ έχουν βελτιώσει την ικανότητα τους να εντοπίζουν τις ανάγκες και επιθυμίες των καθοδηγούμενων, προκειμένου να τους υποστηρίξουν σε μια ολοκληρωμένη πορεία προς την ένταξη▪ έχουν βελτιώσει τις δεξιότητες τους στη διαχείριση και επίλυση προβλημάτων, για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα κρίσιμα ζητήματα που διέπουν την σχέση «ένας προς πολλούς/πολλοί προς έναν».

Περιεχόμενο εκπαιδευτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1 – «Καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό»

(Διάρκεια: 3 ώρες)

Η καθοδήγηση μέσα σε έναν οργανισμό έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Μεταξύ των πιο σχετικών είναι η μεγαλύτερη πολυπλοκότητα της δυναμικής των σχέσεων που υπάρχουν σε έναν οργανισμό, επίσης λόγω του τριγωνισμού της σχέσης μέντορα-καθοδηγούμενου/ης-μελών του οργανισμού. Συνυπάρχουν δύο συμπληρωματικές σχέσεις: η προσέγγιση «ένας προς έναν», που είναι βασισμένη στο μοντέλο καθοδήγησης, και παράλληλα, η προσέγγιση «ένας προς πολλούς/πολλοί προς έναν», βασισμένη στην συμμετοχή του/της καθοδηγούμενου/ης στις δραστηριότητες της κοινότητας/ομάδας.

Το πρώτο κεφάλαιο της Ενότητας 2 επικεντρώνεται στο ρόλο του/της μέντορα μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης του/της, των ατόμων που συμμετέχουν στον οργανισμό ή στο κοινωνικό δίκτυο και εκείνων που βρίσκονται εκτός του δικτύου (κοινωνία των πολιτών).

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – “Σχετικά με εμάς”

Με συντονιστή τον/την εκπαιδευτή/τρια τους, οι εκπαιδευόμενοι θα παρουσιάσουν τους οργανισμούς τους, εστιάζοντας στους στόχους, τα δυνατά τους σημεία και την ικανότητα τους να υποστηρίξουν αποτελεσματικά την πορεία προς την ένταξη, επίσης βάσει προηγούμενης εμπειρίας. Στην συνέχεια, θα εξετάσουν τη συνολική κατάσταση σε τοπικό επίπεδο, θα εστιάσουν στη συμπληρωματικότητα και στις πιθανές συνεργασίες μεταξύ των οργανισμών, για την διεύρυνση του ίδιου του τοπικού δικτύου.

Επιπλέον, με βάση τα όσα έχουν διδαχθεί στην Ενότητα 1, οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να συμπεριλάβουν τον μελλοντική τους ρόλο ως μέντορες υπό το πλαίσιο των υφιστάμενων καθηκόντων τους στον οργανισμό. Οι εκπαιδευτές θα προετοιμάσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για αυτή την συζήτηση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευόμενων με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτή/τριας ως διαμεσολαβητή/τριας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ο μέντορας αντιμέτωπος με...όλους τους άλλους».

Σε αυτή τη φάση, οι επίδοξοι μέντορες θα κληθούν να σκεφτούν την τρέχουσα και δυνητική σχέση τους με τα άλλα μέλη του οργανισμού τους. Ο στόχος είναι η επιλογή των πτυχών που πρέπει να ενισχυθούν και των κρίσιμων σημείων που πρέπει να ξεπεραστούν, προκειμένου να συμμετάσχει ολόκληρος ο οργανισμός στην πορεία του/της μετανάστη/ριας προς την ένταξη στο εσωτερικό της ομάδας και στην προοπτική δικτύωσης του/της σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, θα αναλυθούν δεόντως οι δυνατότητες της σχέσης με άλλους μέντορες (οικογένειες, στην εργασία, στο πανεπιστήμιο).

Οι εκπαιδευτές θα προετοιμάσουν το πλέγμα συζήτησης, εντοπίζοντας τυπικούς ρόλους, πλεονεκτήματα και αδυναμίες των οργανισμών και των μελών τους σε αυτό το πλαίσιο. Ενδεχομένως να προκύψουν συγκεκριμένα θέματα κατά τη διάρκεια της συνάντησης τα οποία θα συζητηθούν. Τα πιο σημαντικά σημεία θα συζητηθούν κατά το πρώτο βήμα του Κεφαλαίου 2.1.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ανάλυση περιπτώσιολογικών μελετών και ομαδική συζήτηση με βάση το πλέγμα που προετοίμασαν οι εκπαιδευτές.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Κοιτάξτε τι κάνουμε! Για αλλαγή, επικοινωνούμε»

Οι επιτυχημένες εμπειρίες της ένταξης των μεταναστών μέσω της συμμετοχής ομάδων και οργανισμών έχουν πολύ υψηλή επικοινωνιακή δύναμη. Η επικοινωνία είναι, στην πραγματικότητα, ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ευαισθητοποίησης. Ως εκ τούτου, μετά την ανάλυση μιας επιτυχημένης περίπτωσης ένταξης, από την οποία οι εκπαιδευόμενοι θα λάβουν ιδέες και προτάσεις, θα συντάξουν μερικές σύντομες κατευθυντήριες γραμμές για να μεταδώσουν την τρέχουσα εμπειρία τους στην ευρύτερη κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Ανάλυση περιπτώσιολογικών μελετών και ομάδα εργασίας για την σύνταξη κατευθυντήριων γραμμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2 – «Ένας προς πολλούς/ πολλοί προς έναν: Όντας σε μια ομάδα»

(Διάρκεια: 3 ώρες)

Η Ενότητα 2 ασχολείται με την ένταξη του/της καθοδηγούμενου/ης εντός του οργανισμού ή του δικτύου, δηλαδή μέσα σε ένα εδραιωμένο σύστημα σχέσεων: από τη μία πλευρά υπάρχει η «ομάδα» ως συλλογικό υποκείμενο, η οποία εκφράζει τη δική του δυναμική και «οργανωτική κουλτούρα», και από την άλλη τα άτομα, ως μεμονωμένα μέλη της ίδιας ομάδας. Ο/η μέντορας, ως διαμεσολαβητής/τρια μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης και των μελών του οργανισμού, θα πρέπει να τον/την εισαγάγει στις συνήθειες της ομάδας, να τον/την ακολουθεί στις δραστηριότητες που συμφώνησαν και να τον/την φέρει πιο κοντά στα πρόσωπα που, με τη σειρά τους, μπορεί να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για μεγαλύτερη ένταξη στο ευρύτερο τοπικό κοινωνικό πλαίσιο.

Οι εμπειρίες και οι ορθές πρακτικές (πρώτο βήμα) θα αποτελέσουν το εμπειρικό πλαίσιο για την πρόταση αλληλεπιδράσεων και δραστηριοτήτων που θα υποστηρίξουν την ένταξη και την προοδευτική ανάπτυξη σχέσεων ενσυναίσθησης και εμπιστοσύνης (δεύτερο και τρίτο βήμα).

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Εντός της ομάδας»

Σε αυτό το πρώτο βήμα, οι εκπρόσωποι των οργανισμών και των δικτύων που έχουν ήδη εργαστεί στον τομέα της ένταξης, θα περιγράψουν πώς εργάστηκαν και κατά πόσο/ με ποιο τρόπο αυτή η δέσμευση έχει αλλάξει στάσεις και συμπεριφορές, εντός και εκτός του οργανισμού τους. Οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να θέσουν τυχόν ερωτήσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου βήματος του Κεφαλαίου 2.1. Επιπλέον, δύο μετανάστες θα φιλοξενηθούν και θα κληθούν να περιγράψουν την εμπειρία που είχαν όντας σε έναν οργανισμό τονίζοντας, κατά πόσο και με ποιο τρόπο αυτές οι σχέσεις έχουν συμβάλει στη διευκόλυνση της ένταξής τους στο ευρύτερο τοπικό κοινωνικό πλαίσιο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση: μαρτυρίες και ερωτήσεις από τους εκπαιδευόμενους.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Ένας προς πολλούς»

Η σχέση του/της καθοδηγούμενου/ης με την ομάδα και τα μέλη της ξεκινά με ένα χαιρετισμό και ένα χαμόγελο, αλλά για να εδραιωθεί, χρειάζεται τακτική αμοιβαία επαφή, μέσω της εκτέλεσης μιας ή περισσότερων κοινών δραστηριοτήτων.

Σε αυτή τη φάση, οι εκπαιδευόμενοι θα συζητήσουν το πώς μπορούν να προετοιμάσουν την πρώτη συνάντηση του/της καθοδηγούμενου/ης με την ομάδα και, με βάση τη στάση και τις προσδοκίες του/της, πώς μπορούν να σχεδιάσουν μια πορεία για να τον/την βοηθήσουν να ενταχθεί σε μια από τις δραστηριότητες του οργανισμού ή του κοινωνικού δικτύου, ευελπιστώντας ότι μέσω αυτών θα προκύψουν νέες σχέσεις και νέες φιλίες.

Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτές, επίσης με βάση τα όσα ειπώθηκαν κατά το πρώτο βήμα του Κεφαλαίου 2.2, θα σχεδιάσουν ένα πλέγμα τυπικών καταστάσεων, τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να διερευνήσουν και επιλύσουν.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση, συνάντηση επίλυσης προβλημάτων.

ΤΡΙΤΟ ΒΗΜΑ (1 ώρα) – «Πολλοί προς έναν»

Η σχέση μεταξύ του/της καθοδηγούμενου/ης και της ομάδας φιλοξενίας συμπεριλαμβάνει ορισμένα από τα μέλη της, τα οποία θα πρέπει να υποστηρίξουν τον/την μέντορα στη διαχείριση των δραστηριοτήτων που θα παρακολουθήσει και θα πραγματοποιήσει ο/η καθοδηγούμενος/η εντός της ομάδας. Κατά την διάρκεια της συνάντησης θα συζητηθεί ο τρόπος προετοιμασίας της ομάδας για την ένταξη του/της καθοδηγούμενου/ης, ποιοι ρόλοι προβλέπονται παράλληλα με τον ρόλο του μέντορα και πώς θα οργανωθεί πρακτικά η εισαγωγή και συμπερίληψή του/της.

Θα εξηγηθούν επίσης οι ευκαιρίες και οι μέθοδοι παρακολούθησης της προόδου του καθοδηγούμενου εντός του οργανισμού/ δικτύου.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ. Διαδραστική συνάντηση, συνάντηση επίλυσης προβλημάτων.

Τα τελευταία 30 λεπτά του κεφαλαίου 2.2. θα αφιερωθούν στην δια ζώσης αξιολόγηση του μαθήματος κατάρτισης.

Οι συναντήσεις ολοκληρώνονται με ορισμένες πρακτικές ενδείξεις σχετικά με την έναρξη των εκπαιδευτικών δεσμών καθοδήγησης (ΔΕ6) και σχετικά με το συνεχές σύστημα υποστήριξης/κατάρτισης που θα παρέχουν οι εταίροι του έργου στους μέντορες κατά τη διάρκεια της εμπειρίας τους μαζί με τους μετανάστες.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση γνώσεων έχει κυρίως τη μορφή της αυτοαξιολόγησης. Κάθε εκπαιδευόμενος θα πρέπει να ετοιμάσει γραπτή έκθεση σχετικά με τις ακόλουθες ερωτήσεις κατά τις δύο εβδομάδες που ακολουθούν μετά την τελευταία συνεδρίαση:

- Πώς και σε ποιο βαθμό με βοήθησε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα να έχω μεγαλύτερη επίγνωση σχετικά με τους μετανάστες και την ένταξη τους;
- Πώς μπορώ να σχεδιάσω και να αναπτύξω μια σχέση ενδυνάμωσης και ενσυναίσθησης με τον/την καθοδηγούμενο/η που θα μου ανατεθεί;
- Πώς θεωρώ, ότι μπορώ να βοηθήσω τον/την καθοδηγούμενο/η μου να ενσωματωθεί στην οργάνωση και στην κοινότητα μου γενικότερα;

Πώς μπορώ να εργαστώ σε ένα δίκτυο με άλλους ενδιαφερόμενους, είτε πρόσωπα είτε οργανισμούς; Οι αναφορές θα σταλούν στον εκπαιδευτή, ο οποίος θα επικοινωνήσει με κάθε εκπαιδευόμενο, για να δώσει τα σχόλιά του και ενδεχομένως να εμβαθύνουν όσον αφορά τις πτυχές και τα θέματα που εξακολουθούν να χρειάζονται διευκρινίσεις.

Διδακτικό υλικό, πόροι, κείμενα

- Mateus, S., D. Santa-Marta, J. P. Pereira, M. Clemente & T. Seabra (2021). *Private Sponsorship and community-based integration: The PAR example and other good practices* (Paper for RaCIP Project). Lisbon: Iscte-Instituto Universitário de Lisboa, https://www.racip.eu/files/ugd/6edbd8_aae16e97fa9249e99272400b3e14265e.pdf
- Refugees Welcome, *Chi sono i rifugiati e le rifugiate?* https://docs.google.com/presentation/d/1_uBAxwgW7Pnl75Kef1Dmh79nPbBFhfAV/edit#slide=id.p21
- EURITA, *Mentoring Refugees. A handbook for volunteers*, 2019, download at https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/mentoring-refugees-handbook-volunteers_en
- On mentorship <https://www.togetherplatform.com/handbook/mentor>, <https://www.togetherplatform.com/resources>
- IOM UN Migration, *Paths to inclusion. Training for community mentors*, 2021, <https://eea.iom.int/sites/eea/files/publication/document/Paths%20to%20Inclusion%20Training%20for%20Community%20Mentors%20%20Communication%20C%20Intercultural%20and%20Social%20Skills.pdf>
- Bonora, N. (2011). Donne migranti, protagoniste attive nei processi di trasformazione. *Ricerche Di Pedagogia E Didattica. Journal of Theories and Research in Education*, 6(1). <https://doi.org/10.6092/issn.1970-2221/2235>
- On interpersonal relationships, see C. Kallahan, *Anti-racism resource guide*, <https://www.elon.edu/u/service-learning/wp-content/uploads/sites/519/2020/07/Anti-Racism-Resource-Guide.pdf>
- A mainstreaming/institutional perspective, useful for the designing of intercultural learning approaches O. Nestian Sandu, N. Lyamouri-Bajja, *T-KIT 4. Intercultural learning*, Council of Europe, 2018 <https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>
- Theoretical notions on empathy: Raatikainen, E., Rauhala, L. A., & Mäenpää, S. (2021). *An educational intervention focused on teaching Qualified Empathy to social work students in Finland*. *Journal of Applied Research in Higher Education*.
- On empowerment, see L. Weidenstedt, *Empowerment Gone Bad: Communicative Consequences of Power Transfers*, SAGE, 2016, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2378023116672869>
- I. Castiglioni, *La comunicazione interculturale. Competenze e pratiche*, Carocci, 2005
- R. Cameron, J.L. Harrison, *The interrelatedness of formal, non-formal and informal learning*, 2012, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000165.pdf>
- S. Elaine Eaton, *Formal, Non-formal and Informal Learning: What Are the Differences?*, 2010, https://www.researchgate.net/publication/236222254_Formal_non-formal_and_informal_learning_What_are_the_differences
- A good example of a guide in a friendship fostering programme <https://www.hostnation.org.uk/guide.pdf>
- Icebreakers and group activities, <https://www.sessionlab.com/blog/icebreaker-games/>

<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/icebreaker-ideas-for-small-groups>

<https://www.tinypulse.com/blog/sk-work-icebreaker-games>

- Group activities ideas to foster empathy

<https://www.ashoka.org/media/23588/download>

<https://mcc.gse.harvard.edu/resources-for-educators/tag/Caring+and+Empathy>